

TILINPÄÄTÖS 2016

POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRI
KUNTAYHTYMÄHALLITUS 20.3.2017

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

1.	Sairaanhoitopiirin johtajan katsaus	1
2.	Tavoitteiden toteutuminen	2 - 3
3.	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	4
4.	Kehittämistoiminta	5 - 9
5.	Henkilöstö- ja ympäristökertomukset	10
6.	Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä Alijäämän kattaminen	10 10
	Kuntayhtymän tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu vuodelta 2016	11 - 13
	Kuntayhtymän talousarvion sitovuustasot vuodelta 2016	14

KYS

7.	KYSin tavoitteiden toteutuminen	
7.1.	Potilas-/asiakaslähtöisyys	15 - 16
7.2.	Palvelujen toimivuus	17 - 18
7.3.	Taloudellisuus ja tehokkuus	19 - 21
7.4.	Henkilöstövoimavarojen hallinta ja osaaminen	22 - 23
7.5.	Tutkimus ja opetus	24 - 26
7.6.	Jäsenkuntien palvelut ja maksusuudet	27
	KYSin tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu vuodelta 2016	28 - 30
	KYSin tuloslaskelma vuodelta 2016	31
	KYSin tase 31.12.2016	32 - 33
	KYSin rahoituslaskelma vuodelta 2016	34
	KYSin rahoituslaskelmaosan toteutumisvertailu vuodelta 2016	35
	KYSin investointiosa vuodelta 2016	36 - 41
	KYSin tunnusluvut	42 - 44
	Jäsenkuntien palvelujen käyttö v. 2016	45
	Jäsenkuntien maksusuudet v. 2016	46
	Jäsenkuntien osuus peruspääomasta 31.12.2016	47

KONSERNI

8.	Konserniin kuuluvat yhteisöt	48
	Sakupe Oy	49 - 50
	Kiinteistö Oy Mustinlampi	51 - 52
	Kiinteistö Oy Isoharja	53 - 54
	Itä-Suomen laboratoriokeskuksen liikelaitoskuntayhtymä (ISLAB)	55
	Itä-Suomen huoltopalvelut liikelaitoskuntayhtymä (Servica)	56
	Kuopion yliopistollisen sairaalan tutkimussäätiö sr	57
	Kuntayhtymän tuloslaskelma vuodelta 2016	58
	Kuntayhtymän tuloslaskelmayhdistely vuodelta 2016	59
	Kuntayhtymätase 31.12.2016	60 - 61
	Kuntayhtymän rahoituslaskelma vuodelta 2016	62
	Kuntayhtymän investointiosa vuodelta 2016	63 - 66
	Konsernin tuloslaskelma vuodelta 2016	67
	Konsernitase 31.12.2016	69 - 69
	Konsernin rahoituslaskelma vuodelta 2016	70
	Konsernin tunnusluvut	71

LIITETIEDOT

Taseyksiköiden tilinpäätöslaskelmat	
Perusterveydenhuollon liikelaitos Kysterin tilinpäätös vuodelta 2016	

1. Sairaanhoidopiirin johtajan katsaus

Vuoden 2016 sitovat tavoitteet toteutuivat lähes täysin. Jäsenkuntien laskutus oli talousarvion mukainen ja ylijäämä jäi vain hieman suunnitellusta. Investoinneissa aiheutui jaksotussiirtoja, jotka tasaantuvat vuosien välillä.

Ulkokuntalaskutus kehittyi suotuisasti ja myös asiakasmaksuista kertyneet tulot nousivat. Henkilöstökulujen kehitys oli varsin maltillista, mihin vaikuttivat osaltaan lomapalkkavelan alentuminen aiemmilta vuosilta kertyneiden säästövapaiden purkamisen kautta sekä vuoden aikana kertyneen lomarahavarauksen muutos kilpailukykysovimuksen perusteella.

Puijon sairaalan peruskorjaus eteni suunnitelman mukaisesti. Päivystys toimi väistötiloissa odottaen keväällä 2017 avautuvia saneerattuja ja uudistettuja tiloja. Myös leikkaustoiminnan laajennusosa sisältäen mm. uuden hybridisalini on mukana tässä kokonaisuudessa.

Vaikka hyvinkin merkittävällä osalla potilaistamme ensikontakti tapahtuu päivystyksellisesti, ei päivystyksen siirtymisestä väistötiloihin aiheutunut merkittäviä ongelmia. Kaarisairaalan ja Sädesairaalan toiminnat vakiintuivat ja kehittyivät vuoden aikana, vaikkakin kapasiteetista aiheutui vielä rajoituksia erityisesti ortopedisille leikkauksille. Tästä johtuen hoitotakuun ylittävä jonotusaika ylittyi runsaan kolmenkymmenen potilaan osalta.

Elämme tietoteknisessä ympäristössä ja mm. paperisista potilaskertomuksista on luovuttu. Tämän vuoksi tietojärjestelmien turvaaminen on ensisijaisen tärkeää. Valtuuston hyväksymänä käynnistettiin tähän tähtäävä ohjelma ja siihen liittyvä lisäbudjetti, joka kohdistuu vuosille 2017 - 2019.

Ulkoistettujen tukipalvelujen osalta toimintaympäristö kehittyi suotuisasti. Huoltopalveluista huolehtiva Servica edistyi tuottavuusohjelmassaan hyvin, ja Pirkanmaan sairaanhoidopiiri liittyi tietotekniikkayhtiö Istecki Oy:n osakkaaksi, mikä laajentaa yhtiön asiakaspintaa merkittävästi. Tekstiilihuollossa Sakupe Oy:n laajentunut asema vakiintui myös Keski-Suomen ja Pirkanmaan alueelle. IS-hankinta Oy solmi myös uusia asiakkuuksia.

Vuosien 2013 - 2016 tuottavuusohjelma saatiin päätökseen ja sen tulokset siirrettiin Pohjois-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusohjelman (PoSoTe) käytettäväksi. Sairaanhoidopiiri osallistui aktiivisesti PoSoTen työskentelyyn, joka tähtää odotettavissa olevaan vuoden 2019 sote-uudistukseen. Tuottavuusohjelman vaikutukset analysoidaan ja työ jatkuu maakuntaudistuksen valmistelun puitteissa.

Sairaanhoidopiirin valtuusto hyväksyi vuoden lopulla uudet strategiat sekä Kuopion yliopistolliselle sairaalalle että perusterveydenhuollon liikelaitos Kysterille erikseen, tiekarttana sote-uudistukseen. Erityisesti KYSin asema yhtenä Suomen viidestä yliopistollisesta sairaalasta korostui ja nähdään myös tulevaisuuden maakunnan vahvuutena. Yliopistosairaalan palvelujen väestöpohja on huomattavasti omaa maakuntaa suurempi ollen tällä hetkellä noin 850 000 asukasta. Myös tutkimuksen ja koulutuksen merkitys ja sitä kautta valtakunnallisen terveystalouden kasvustrategian toteuttaminen nousevat merkittäviksi. Esimerkkejä tältä sarjalta ovat vaikkapa muun muassa Itä-Suomen biopankki, radiofarmasian tuotanto omalla syklotronilla ja lääkeautomaatio.

Uuden strategian yhteydessä kartoitettiin tahtotilaa ja hyväksyttiin myös yhteiset arvot, joita ovat ammattitaito, potilaslähtöisyys ja hyvä kohtelu sekä työhyvinvointi. Osaava ja sitoutunut henkilöstömme on tässä keskiössä ja toteuttaa tehtävänsä esimerkillisesti, mistä olen vakuuttunut ja kiitollinen, varsinkin kun toimintaympäristön paineet ovat kovat ja entisestäänkin kovenevat.

Visiomme vuoteen 2022 mennessä on, että KYS on Suomen vetovoimaisin yliopistollinen sairaala. Missiona potilaamme ovat osaavissa ja turvallisissa käsissä kotoa kotiin. Tämän toteutumisen eteen teemme työtä, jossa jokaisen panosta tarvitaan.

Risto Miettunen

2. Tavoitteiden toteutuminen

KESKEISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin toiminnassa noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa strategiaa. Vuoden 2016 aikana uusittiin sairaanhoitopiirin strategia vuosille 2017 – 2022. Sairaanhoitopiirin vision mukaan jakson loppuun mennessä KYS on Suomen vetovoimaisin yliopistollinen sairaala. Uudessa strategiaesityksessä KYSin missio on, että potilaamme ovat osaavissa ja turvallisissa käsissä kotoa kotiin.

Kuopion yliopistollisen sairaalan ja Kysterin yhteenlasketut keskeiset toiminnan, henkilöstön ja talouden toteumat on esitetty oheisissa taulukoissa. Tavoitteiden toteutumista on kommentoitu tarkemmin KYSin osalta luvussa 7 ja Kysterin osalta liitetiedoissa. Kyseisten lukujen yhteydessä on myös julkaistu tiedoksi erilliset tilinpäätöslaskelmat.

KYS + Kysteri

Kriittiset menestystekijät Mittarit	Tilin- päätös 2015	Tilin- päätös 2016	Muutos 16/15 (%)	Talous- suunni- telma 2016	Ero tavoit- teesta (määrä)	Toteu- tumis- aste (%)
Prosessien suorituskyvyn tehostaminen						
Hoitojaksot	50 025	48 104	-3,8	49 608	-1 504	97,0
Hoitopäivät	243 131	236 189	-2,9	245 299	-9 110	96,3
Avohoidon käynnit	661 834	710 247	7,3	631 228	79 019	112,5
Ostopalvelujen käyttö (€)	42 279 836	44 072 665	4,2	38 116 152	5 956 513	115,6

KYS + Kysteri

Kriittiset menestystekijät Mittarit	Tilin- päätös 2015	Tilin- päätös 2016	Muutos 16/15 (%)	Talous- suunni- telma 2016	Ero tavoit- teesta (määrä)	Toteu- tumis- aste (%)
Henkilöstövoimavarat ja osaamisen vahvistaminen						
Työpanos ¹⁾	3 422,4	3 450,4	0,8	3 346,1	104,3	103,1
Poissaolot ¹⁾	1 196,3	1 255,9	5,0	1 206,0	49,9	104,1
Lyhytaik. (alle 13 pv) sij. käyttö	1 802 320	1 918 022	6,4	*** ²⁾		

1) Ulkopuolisella rahoituksella 100-prosenttisesti palkattujen työpanokset eivät sisälly lukuihin (Lähde: Assi-raportointi)

2) Sairaanhoitopiiritasoista tavoitetta ei ole asetettu

KYS + Kysteri

Kriittiset menestystekijät Mittarit (1 000 000 €)	Tilin- päättös 2015	Tilin- päättös 2016	Muutos 16/15 (%)	Talous- suunni- telma 2016	Ero- tavoit- teesta (määrä)	Toteu- tumis- aste (%)
KYSin sitovuus						
Jäsenkuntamyynti	296	304	2,7	304	0	100,0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1	1	-38,3	1	0	85,4
Investoinnit	68	54	-21,4	54	0	99,3
Leasing-rahoitus	1	1	-33,0	10	-9	9,2
Pitkäaikainen lainanotto 2015 - 2017 ¹⁾	60	35	-41,7	100	-65	35,0
Kysteri perusterveydenhuollon liikelaitoksen sitovuus						
Tulostavoite	0	0	***	0	0	***

1) Pitkäaikaisen lainanoton toteuma on vuonna 2016 nostettu

KYS + Kysteri

Kriittiset menestystekijät Mittarit (1 000 €)	Tilin- päättös 2015	Tilin- päättös 2016	Muutos 16/15 (%)	Talous- suunni- telma 2016	Ero- tavoit- teesta (määrä)	Toteu- tumis- aste (%)
Talouden tasapainon saavuttaminen						
Talouden tasapaino	1 383	854	-38,3	1 000	-146	85,4
Toimintatuotot	462 573	477 816	3,3	473 499	4 318	100,9
Toimintakulut	443 473	456 631	3,0	450 222	6 409	101,4
Henkilöstökulut	249 194	252 317	1,3	253 809	-1 491	99,4
Palvelujen ostot	105 929	110 232	4,1	106 744	3 488	103,3
Materiaalien ostot	74 186	78 572	5,9	74 396	4 176	105,6
Vuosikate	18 812	21 183	12,6	21 602	-419	98,1

3. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat keskeinen osa hyvää hallintoa ja johtamista. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan organisaation sisäisiä menettelytapoja, joilla pyritään varmistamaan toiminnan tuloksellisuus ja laillisuus. Sen avulla pyritään tunnistamaan ja hallitsemaan riskejä sekä varmistamaan asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Sisäisen valvonnan avulla johto hankkii jatkuvasti riittävää, luotettavaa ja ajantasaista tietoa organisaation tilasta ja sen aikaansaannoksista.

Kuntayhtymän valtuusto on vahvistanut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet ja hyväksynyt tätä koskevat johtosääntömuutokset. Hallitus on hyväksynyt 1.1.2013 voimaan tulleen sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevan yleisohjeen.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirissä on käytössä ISO 9001:2008 mukainen toimintajärjestelmä, jonka keskeiset osa-alueet ovat toimintakäsikirja, prosessit ja ohjeet. Toimintajärjestelmän mukainen toimintatapa varmistaa lähtökohtaisesti hyvän hallinnon ja johtamisen, eri organisaatiotasoinne asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteuttamisen ja säännösten mukaisen toiminnan kuntayhtymässä.

Kokonaisvaltainen riskienhallinta on keskeinen osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan käsikirja on liitetty osaksi sisäisen valvonnan yleisohjetta ja ne muodostavat yhdessä kiinteän kokonaisuuden. Riskienhallinta on osa toiminnan ja talouden suunnittelua, toteutusta ja seuranta. Riskienhallinta on järjestelmällistä toimintaa, missä riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niiden hallintakeinoja suunnitellaan, toteutetaan sekä seurataan.

Palvelualuejohtajat ovat antaneet sairaanhoitopiiriin johtajalle yhteenvetoraporttinsa vuoden 2016 sisäisestä valvonnasta. Kysteri-liikelaitoksen toimintakertomukseen sisältyy selonteko sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta toimikaudelta 2016. Raporteissa on tuotu esille sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiskohteita. Sisäinen tarkastus on raportoinut sairaanhoitopiiriin johtajalle suorittamista tarkastuksista. Merkittäviä epäkohtia tai puutteita sisäisessä valvonnassa ei ole todettu.

Sisäisen valvonnan yhteenvedot ja riskikartoitukset on käsitelty palvelualueiden johtoryhmissä. Myös pääosa palveluyksiköistä on käsitellyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asiat johtoryhmyöskentelyn vuosikellon mukaisesti. Palvelualuejohtajien antamissa raporteissa ei ole todettu sisäisessä valvonnassa tulleen esille merkittäviä puutteita. Kehittämiskohteiksi on todettu mm. seuraavaa:

- sisäisen valvonnan dokumentoinnin kehittäminen mm. kehittämällä edelleen johtoryhmyöskentelyn asialista- / muistiopohjaa
- potilasturvallisuuskulttuurin vahvistamisen tarpeellisuus
- tietoisuus riskeistä on parantunut, mutta tarvitaan edelleen riskienhallinnan ymmärryksen ja sisällön tuntemuksen parantamista ja riskien arvioinnin parempaa kohdentamista (mm. strategiset ylätasoin riskit suhteessa yksikötason omien vaikutusmahdollisuuksien piirissä oleviin riskeihin)
- riskienhallinnan koulutuksen ja konkreettisten työtapojen ohjauksen tarve on ilmeinen, jotta eri palveluyksiköiden riskien arviointi olisi yhteismitallista
- asianhallintajärjestelmän edelleen kehittäminen mm. hankintojen seurannan ja valvonnan parantamiseksi koetaan tärkeäksi
- hankinta- ja varastointitoimintojen kehittäminen ja näihin liittyvien tietojärjestelmien entistä parempi hyödyntäminen
- lean-toiminta nähdään mahdollisuutena parantaa prosessien toimivuutta
- toimivaan tiedonkulkuun ja viestintään on tarvetta jatkuvasti kiinnittää huomiota

Sisäisessä valvonnassa ja valvonnan kehittämisessä käytetään apuna mm. sisäisen tarkastuksen laatimia raportteja.

4. Kehittämistoiminta

SOTE-RAKENNEUUDISTUS

Juha Sipilän hallituksen ohjelman mukainen sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistus on osa maakuntauudistusta. Pohjois-Savossa valmisteluvastuu kuuluu Pohjois-Savon liitolle, jossa sitä toteutetaan Posote-hankeena, jonka noin 40 työryhmässä Pohjois-Savon sairaanhoitopiirillä on edustajansa.

KYS on koko maakunnalle palveluja tuottava sairaala. KYS tuottaa koko erityisvastuualueelle vaativia erityistason palveluja sekä toimii opetuksen ja tutkimuksen keskuspaikkana. KYSin uusi strategia on valmisteltu ja hyväksytty nimenomaan yliopistollisen sairaalan näkökulmasta.

ERITYISVASTUUALUEEN HANKKEET

Erikoissairaanhoidon järjestämissopimus

Järjestämissopimusta on päivitetty KYSin ervan sairaanhoitopiireissä vuoden 2016 aikana. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen muutos erikoissairaanhoidon päivystyksen keskittämiseksi 12 laajan päivystyksen sairaalaan sekä päivystysasetuksen täsmennykset aiheuttivat tarvetta erikoisalakohtaiseen työnjakoon muutamilla erikoisaloilla.

Savonlinnan keskussairaalan synnytysten loppuminen ei lisännyt synnytysten määrää KYSissä.

Alueellinen syöpäkeskus

Osana Kansallisen syöpäkeskuksen toimintaa myös KYSin ervalla on käynnistetty alueellisen syöpäkeskuksen (FICAN East) toimintaa.

Kansallisina vahvuusalueina ovat geeniterapia, brakyhoito, stereotaktinen sädehoito, molekyyliprofilointiin perustuva hoito sekä metastasoituneen syövän kirurginen hoito.

Syöpäpotilaiden sädehoidon suunnitelma tehdään KYSissä, mutta hoito voidaan toteuttaa joko Joensuussa tai Jyväskylässä.

ALUEELLISET HANKKEET

Tuottavuusohjelma

Neljä vuotta käynnissä olleessa tuottavuusohjelmassa on onnistuttu karsimaan Pohjois-Savon kuntien terveydenhuollon kuluja. KYSistä on vähennetty 149 sairaansijaa vuoden 2016 loppuun mennessä, mikä on purkanut tavoitteen mukaisesti KYSin vuodeosastohoitoa. Vuodesta 2010 alkaen KYSistä on vähentynyt 181 sairaansijaa.

Vastaavasti poliklinikkakäyntimäärä vuonna 2016 kasvoi 8,9 % edellisvuoteen verrattuna, joten palvelurakenteen keventyminen avohoitopainotteiseksi on edennyt suunnitellusti. Hoidettujen potilaiden määrä KYSissä kasvoi 4,2 %. Henkilöstökulut sen sijaan kasvoivat maltillisesti, edellisvuoteen verrattuna 1,3 %.

Kehittämistoiminta

Jäsenkuntalaskutus kasvoi edellisvuoden tilinpäätökseen verrattuna 2,7 %. Kun luvusta poistetaan Tuottavuusohjelmassa hyväksytyjen uusien sairaanhoitopiirille siirtyneiden toimintojen (ml. yhteispäivystys) vaikutus, oli vertailukelpoinen kasvu 1,8 %. Huomioitakoon, että Tuottavuusohjelman alkaessa vuonna 2013 tavoitteena oli jäsenkuntalaskutuksen vuosittaisen kasvun rajoittaminen 2,6 %:iin.

Tuottavuusohjelmassa kehittämistyötä on tehty yhdessä kuntien kanssa yhteisiä asiakaslähtöisiä palvelukokonaisuuksia muodostaen. Pääleikkäistä työtä on karsittu, työnjakoa kirkastettu ja hoitoprosesseja uudistettu. Tuottavuusohjelmassa valmistellut uudet toimintamalliehdotukset liitetään Pohjois-Savon liiton koordinoimaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen (PoSoTe).

Päivystysjärjestelyt

Tuoreen päivystysasetuksen mukainen ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystys järjestettiin KYSissä väistötiloissa entisten fysiatrian poliklinikan, teho-osaston ja heräämön tiloissa. Kuopion kaupunki järjesti KYSin tiloissa ilta- ja viikonloppuvastaanottoa.

Sekä lisälmen että Varkauden päivystykset ovat saaneet 1.7.2017 asti voimassa olevat määräaikaiset erityisluvut toimia perusterveydenhuollon ympärivuorokautisina päivystyspisteinä.

Terveysmatkailu - FinnHealth

KYSin kansainvälisen terveysmatkailuhankkeen aikana on luotu Kuopioon ja Pohjois-Savon alueelle vahva kansainvälisen terveysmatkailun osaamiskeskittymä ja palvelubrändi. Lisäksi KYSille on syntynyt nykyisen toiminnan rinnalle kansainvälinen palvelulinja eli FinnHealth-palvelu. Tälle palvelulle on avattu omat verkkosivut (www.finnhealth.fi).

FinnHealth-palvelua toteutetaan julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyönä.

Terveysmatkailupotilaita on tullut erityisesti Euroopan ja Venäjän lähialueilta. Euroopasta tulevien potilaiden osalta toiminnassa on huomioitu EU:n nk. potilasdirektiivin määrittelemä rajat ylittävä terveydenhuolto, joka on osa Suomen kansallista lainsäädäntöä. Seuraavassa vaiheessa terveysmatkailupotilaita tavoitellaan em. alueiden lisäksi Kiinasta (Shanghai, Pudong), joka on myös Kuopion kaupungin markkinoinnin fokusalueita pitkän ja hyvän ystävyyskaupunkisuhteen johdosta.

KYSin johtamalle Kuopion alueen kaksivuotiselle hankkeelle on myönnetty Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoitusta noin 290 000 e. Kaikkiaan hankkeen kokonaisbudjetti on 410 000 e, josta KYSin osuus on 61 500 e ja muiden toimijoiden 61 500 e. Hanke sai 6 kk:n jatkoajan jatkuen näin ollen 30.6.2017 saakka. Jatkoaika ei vaikuta kokonaisbudjettiin.

Tietohallinto

Potilastietojärjestelmän kehittäminen tapahtui voimassa olevan puitesopimuksen mukaisesti ja jatkuu vuoden 2017 loppuun saakka. Kehityksen merkittävin osa liittyi Kanta-palvelujen vaatimusten kehittämiseen.

Kansallinen yhteistyö valtakunnallisessa alueiden ja kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon (AKUSTI) kehittämistyössä jatkui. Yhteistyötä on sovittu jatkettavan vuoden 2018 loppuun. Mukana ovat kaikki sairaanhoitopiirit, suuret kaupungit ja Kuntaliitto.

Kehittämistoiminta

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri on ollut mukana myös valtakunnallisessa sairaanhoitopiirien ja kuntien yhteisessä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojärjestelmien vaatimusmäärittelytyössä. Työ on edennyt vuonna 2017 tapahtuvaan yhteiseen ensimmäisten järjestelmämoduulien (lomakepalvelu) hankintaan.

Kaikki viisi yliopistollista sairaanhoitopiiriä sopivat kliinisten laaturekisterien hankinnasta yhteisen puitesopimuksen sisällä. Kilpailutus toteutui syksyllä 2016.

Käyttövaltuuksien hallinnan digitalisointi ja yksinkertaistaminen valmisteltiin vuoden 2016 aikana ja toteutetaan vuonna 2017.

Jatkuvuuden hallinnan ja kriittisten tietojärjestelmien häiriöttömän toiminnan varmistamiseksi tehtiin keväällä 2016 päätös kolmivuotisen hankkeen toteuttamisesta, jolla tietojärjestelmien häiriötön toiminta turvataan. Hanke tehdään yhteistyössä Istekki Oy:n kanssa.

Toimitilainvestoinnit

Vuonna 2015 käynnistynyt Puijon sairaalan peruskorjaus jatkui kolmena merkittävänä hankkeena, jotka kaikki etenivät suunniteltujen aikataulujen mukaisesti. Suurin peruskorjaushanke oli PEKO1, joka käynnistyi kesällä 2015. Sen ensimmäinen vaihe valmistuu helmikuussa 2017 ja toinen vaihe toteutetaan muuttojen jälkeen, valmistuminen on kesällä 2018.

Päivystys on toiminut väistötiloissa elokuusta 2015 alkaen, kun päivystyksen tilojen peruskorjaus alkoi. Peruskorjaus valmistuu helmikuussa 2017 ja muutot tapahtuvat viikolla 11 /2017. Hankkeen myötä päivystystoiminta saa uuden toimintamallin mukaiset terveelliset tilat.

Päivystyksen yläpuolella, entisen kirjaston paikalle ja osittain korottamalla rakennusta toteutettiin tiloja ISLAB:lle, tiloihin muutto tapahtuu helmikuussa 2017.

Puijon sairaalan peruskorjaaminen tulee kestämään noin 10 vuotta ja sen etenemistä tahdistavat voimakkaasti rahoitustilanteen lisäksi väistötilojen järjestämismahdollisuudet. KYS Uudistuu -projektissa päivitettiin peruskorjauksen pohjaksi Masterplan-suunnitelma, joka käsiteltiin valtuustossa joulukuussa 2016.

Peruskorjauksen jatkamisesta 2018 eteenpäin laadittiin Uusi Sydän -hankesuunnitelma, joka tähtää vanhan huonokuntoisen pääsairaalan tilojen uudistamiseen vuosina 2018 - 2024. Toiminnallisten muutosten suunnittelua on tehty ja jatketaan edelleen, jotta tilojen suunnittelu uudistettujen toimintamallien mukaisiksi voi käynnistyä 2017 aikana.

Muilta osin vuoden aikana toteutettiin teknisten järjestelmien korjauksia ja sisäilmakorjauksia ja Julkulan sairaalassa julkisivukorjauksia sekä osittain uudistettiin Puijon sairaalan liikennejärjestelyjä. Alavan sairaalan vuokrakiinteistössä uudistettiin B2-rakennuksen tilat lasten- ja nuortenpsykiatrian poliklinikkatoiminnoille. Tarkempi erittely investointien toteutumisesta on sivuilla 63 – 66.

Kehittämistoiminta

HOITOTYÖ

Avohoitotoiminta

Avohoitotoimintaa on kehitetty sujuvoittamalla potilasprosesseja ja kehittämällä henkilöstön toimintatapoja aikaisempaa potilaslähtoisemmäksi. Avohoitotoiminnan kehittäminen on tapahtunut Lean-mallin perusteella, joka on opetettu kehitettäville poliklinikoille. Yhteensä avohoitotoiminnan kehittämisessä on ollut vuodesta 2014 lähtien 17 avohoitoyksikköä ja vuonna 2016 niitä oli kahdeksan yksikköä. Näissä yksiköissä on otettu Lean-malli käyttöön toiminnan kehittämisen välineeksi. Avohoitotoiminnan kehittäminen jatkuu vuonna 2017, jolloin otetaan kuusi uutta yksikköä kehittämiskohteeksi.

Sairaanhoitajien työntutkimus

KYSissä tehtiin vuonna 2016 sairaanhoitajien työntutkimus erikoissairaanhoidon somatiikan vuodeosastojen sairaanhoitajia havainnoimalla. Tutkimukseen osallistui 15 sairaanhoitajaa ja 10 havainnoijaa.

Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia erikoissairaanhoidossa työskentelevien sairaanhoitajien työn sisältöä ja siihen kuluva aikaa eri työvuoroissa ja eri viikonpäivinä, kuvata sairaanhoitajien työhön liittyviä keskeytyksiä, kuvata sitä, keiden kanssa sairaanhoitajat työskentelevät. Tämä aineisto kerättiin sairaanhoitajia havainnoimalla WOMBAT (Work Observation Method by Activity Timing)- luokittelua ja IT (informaatioteknologia) -sovellusta apuna käyttäen. Tutkimuksessa selvitettiin myös havainnoinnin soveltuvuutta sairaanhoitajien työntutkimukseen havainnoitavien ja havainnoijien kokemusten perusteella. Tämä aineisto kerättiin havainnointipäiväkirjoina ja fokusryhmähaastatteluina.

Suoraa sairaanhoitajien työn havainnointia kertyi yhteensä 322 tuntia, joista suurimpina osa-alueina olivat välittömän hoidon työtehtävät 17,8 % (työtehtävät, jotka liittyvät välittömästi potilaan hoitamiseen), lääkehoidon työtehtävät 18,0 %, siirtyminen (mm. työyksikön potilashuoneiden välillä) 17,5 % ja ammatillinen viestintä 13 %. Yksi sairaanhoitajan työtehtävä kesti keskimäärin 2 minuuttia.

Tutkimus auttaa selvittämään sairaanhoitajien työn sisältöä ja uudistamaan sitä. Tutkimuksesta saadaan hyödyllistä tietoa sairaanhoitajien työn ja työprosessien kehittämiseen. Tämän avulla voidaan kehittää sairaanhoitajien työtä niin, että sairaanhoitajilla olisi enemmän aikaa potilaille. Lisäksi saatiin tietoa työntutkimuksesta menetelmänä ja sen soveltuvuudesta sairaanhoitajien työn tutkimiseen.

Simulaatio-oppimisen kehittäminen

Simulaatiokoulutusta kehitettiin edelleen ja sen käyttöä lisättiin.

Hoitotyön henkilöstömitoitus avohoidossa ja päivystyksessä

Päivystysalueen hoitohenkilöstömitoitusprojekti toteutettiin tammi-toukokuussa 2016. Hoitohenkilöstön resurssit arvioitiin päivystyspoliklinikalla, päivystysosastolla ja akuuttiosastolla. Päivystyspoliklinikan mitoituksen arvioinnissa hyödynnettiin potilaiden kiireellisyysluokittelua (ESI-luokittelu), päivystysosastolla hoitoisuus arvioitiin yksikön tyypillisimpien potilasdiagnoosien mukaan ja akuuttiosastolla käytettiin Rafaela-hoitoisuusluokituksen tietoa.

Kehittämistoiminta

Mitoitusprojekti antoi hyvää tietoa hoitohenkilöstön resurssien ohjaamisesta päivystysalueella, vaikkakin työympäristö on vaihteleva toiminnan päivystyksellisen luonteen vuoksi.

Hoitohenkilöstöprojektin yhteydessä oli tarkoitus pilotoida SAT-työkalua, mutta pilotointi ei toteutunut tiedon siirron teknisten ongelmien vuoksi. SAT-työkalun pilotointi käynnistyi päivystysalueen yksiköissä loppuvuodesta 2016 ja pilotointi jatkuu vielä tammi-helmikuussa 2017.

Hoitotyön johtaminen

Hoitotyön johtamisessa on kehitetty osastonhoitajien toimintaa roolien ja tehtävien kautta. Kehittämisen taustalla on hoitotyön johtamisen työntutkimus, jolla on kartoitettu johtamisen nykytila, johtajien ja lähiesimiesten tehtävät, toimintatavat ja työnjako.

Tämän tutkimuksen perusteella on myös kehitetty ylihoitajille uusi toimintamalli. Työntutkimuksen jälkeen kehittämistä on jatkettu ylihoitajien ja osastonhoitajien kehittämispäivillä ja käytetty learning cafe -menetelmää. Tällä on varmistettu kaikkien osastonhoitajien ja ylihoitajien osallistuminen oman toimintansa kehittämiseen.

2017 jatketaan uusien toimintamallien käyttöönotolla.

5. Henkilöstö- ja ympäristökertomukset

Hallitus antaa valtuustolle erilliset henkilöstö- ja ympäristökertomukset.

6. Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Tilikauden 890.576,14 tuloksen käsittelystä esitetään seuraavaa:

1. Tuloutetaan Julkulan peruskorjauksen suunnitelman mukaista poistoa vastaava summa poistoeroa 62.620,67 ja kanttiinin aulan kalustamisen suunnitelman mukaista poistoa vastaava summa poistoeroa 5.056,06 euroa.
2. Tehdään kanttiini ylijäämästä 142.206,85 euron siirto virkistysrahastoon. Tuloutetaan virkistysrahastosta 37.768,62 euroa virkistystoimintaan.

Edellisten jälkeen tilikauden ylijäämäksi jää 853.814,64 euroa. Ylijäämä esitetään kirjattavaksi taseen yli-/alijäämätilille.

Alijäämän kattaminen

Sairaanhoitopiirillä on kattamatonta alijäämää vuoden 2016 tilinpäätöksessä 9.437.661,57 €. Alijäämä tullaan kattamaan vuosina 2017 - 2018 taloussuunnitelman mukaisesti vuotuisilla ylijäämillä, omaisuuden myynnillä ja perussopimuksen 24 §:n tarkoittamilla, peruspääoman suhteessa kannettavilla maksuilla. Alijäämät ovat syntyneet ennen vuotta 2013. Kunnilta kannetaan perussopimuksen 24 §:n mukaisesti 3 000 000 € vuonna 2017 ja 2 000 000 € vuonna 2018. Loppuosa alijäämästä 4.437.661,57 € katetaan omaisuuden myyntivoitoilla ja tilikauden ylijäämillä.

Servican tilinpäätöksessä 2016 on kattamatonta alijäämää 1.802.268,28 euroa, josta KYSin osuus on 873.509,89 euroa. Servican johtokunnan hyväksymän tuottavuusohjelman mukaan alijäämä katetaan vuoteen 2017 mennessä. Ohjelman mukaan hinnankorotukset ovat maltilliset eikä konserniavustusta tarvita.

KUNTAYHTYMÄN TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU VUODELTA 2016

(sis. Perusterveydenhuollon liikelaitoksen)

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TOTEUMA 2016	POIKKEAMA 2016	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TOTEUMA 2015	POIKKEAMA 2015
Taloudellisuustavoitteet:								
Hoitopalvelut jäsenkunnille	335 496 060	335 496 060	335 140 222,78	-355 837	323 674 566	326 009 427	327 134 167,98	1 124 741
josta:				0				0
- jäsenmaksut	5 617 289	5 617 289	5 617 289,00	0	5 543 755	5 543 755	5 543 755,00	0
- erityisen kallis hoito	11 000 000	11 000 000	13 217 446,86	2 217 447	12 000 000	12 000 000	10 589 455,01	-1 410 545
Hoitopalvelut muille	70 554 070	70 554 070	73 916 176,25	3 362 106	66 639 237	67 454 775	67 959 376,17	504 601
Toimintatuotot	470 154 514	473 498 817	477 816 423,17	4 317 606	452 135 696	454 367 462	462 572 670,70	8 205 209
Myyntituotot	438 865 065	439 291 786	442 278 285,27	2 986 499	424 532 640	426 614 545	431 030 485,41	4 415 940
Hoitopalvelujen myynti	406 050 130	406 050 130	409 056 399,03	3 006 269	390 313 803	393 464 202	395 093 544,15	1 629 342
Muut myyntituotot	19 464 910	19 464 910	19 038 388,15	-426 522	19 782 897	18 714 403	21 152 111,09	2 437 708
Erityisvaltionosuus	13 350 025	13 776 746	14 183 498,09	406 752	14 435 940	14 435 940	14 784 830,17	348 890
Maksutuotot	17 500 721	20 418 303	21 123 042,46	704 739	15 430 217	15 559 254	16 967 083,81	1 407 830
Asiakasmaksut	16 488 121	19 078 457	20 036 371,58	957 915	14 773 617	14 902 654	15 989 510,94	1 086 857
Muut maksut	1 012 600	1 339 846	1 086 670,88	-253 175	656 600	656 600	977 572,87	320 973
Tuet ja avustukset	10 341 752	10 341 752	9 055 895,04	-1 285 857	8 788 905	8 788 905	10 216 611,10	1 427 706
Muut toimintatuotot	3 446 976	3 446 976	5 359 200,40	1 912 224	3 383 934	3 404 758	4 358 490,38	953 732
Vuokratuotot	2 323 445	2 323 445	2 879 181,46	555 736	2 264 360	2 264 360	2 276 617,54	12 258
Muut tuotot	1 123 531	1 123 531	2 480 018,94	1 356 488	1 119 574	1 140 398	2 081 872,84	941 475
Valmistus omaan käyttöön	1 710 667	1 710 667	1 792 590,59	81 924	1 422 735	1 422 735	1 621 074,72	198 340
Toimintakulut	-444 565 382	-450 222 102	-456 631 431,47	6 409 329	-428 760 907	-430 873 898	-443 472 781,40	12 598 883
Henkilöstökulut	-251 221 423	-253 808 827	-252 317 403,31	-1 491 424	-242 481 558	-243 787 801	-249 194 055,61	5 406 255
Palkat	-196 870 195	-199 436 192	-198 502 764,78	-933 427	-189 932 690	-190 948 071	-197 769 613,80	6 821 543
Henkilösivukulut	-57 202 701	-57 970 804	-57 057 024,67	-913 779	-55 459 837	-55 754 299	-55 143 324,38	-610 975
Eiäkekulut	-46 561 969	-47 191 507	-44 364 530,12	-2 826 977	-44 049 708	-44 283 247	-44 367 359,84	84 113
Muut henkilösivukulut	-10 640 732	-10 779 297	-12 692 494,55	1 913 198	-11 410 129	-11 471 052	-10 775 964,54	-695 087
Henkilöstökorvaukset	2 851 473	3 598 169	3 242 386,14	-355 783	2 910 969	2 914 569	3 718 882,57	804 314
Palvelujen ostot	-106 582 628	-106 744 228	-110 231 851,08	3 487 623	-101 252 832	-101 911 254	-105 929 163,83	4 017 910
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-71 487 936	-74 395 652	-78 571 819,58	4 176 168	-70 823 398	-70 956 002	-74 185 765,09	3 229 763

KUNTAYHTYMÄN TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU VUODELTA 2016

(sis. Perusterveydenhuollon liikelaitoksen)

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TOTEUMA 2016	POIKKEAMA 2016	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TOTEUMA 2015	POIKKEAMA 2015
Avustukset	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0
Muut toimintakulut	-15 273 395	-15 273 395	-15 510 357,50	236 962	-14 203 119	-14 218 841	-14 163 796,87	-55 044
Vuokratkulut	-11 148 557	-11 148 557	-10 962 807,30	-185 750	-10 504 249	-10 519 649	-10 598 943,08	79 294
Muut kulut	-4 124 838	-4 124 838	-4 547 550,20	422 712	-3 698 870	-3 699 192	-3 564 853,79	-134 338
TOIMINTAKATE	27 299 799	24 987 382	22 977 582,29	-2 009 800	24 797 524	24 916 299	20 720 964,02	-4 195 335
Rahoitusuotot ja -kulut	-4 142 450	-3 385 370	-1 794 233,40	1 591 137	-4 346 081	-4 346 081	-1 909 170,78	2 436 910
Korkotuotot	256 808	256 808	92 362,37	-164 446	381 817	381 817	169 324,53	-212 492
Muut rahoitusuotot	680 000	680 000	1 658 268,84	978 269	663 000	663 000	1 211 654,29	548 654
Korkokulut	-3 957 080	-3 200 000	-2 478 353,24	-721 647	-4 320 000	-4 320 000	-2 233 389,48	-2 086 611
Muut rahoituskulut	-1 122 178	-1 122 178	-1 066 511,37	-55 667	-1 070 898	-1 070 898	-1 056 760,12	-14 138
VUOSIKATE	23 157 349	21 602 012	21 183 348,89	-418 663	20 451 443	20 570 218	18 811 793,24	-1 758 425
Poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista	-22 212 449	-20 657 112	-20 292 772,75	-364 339	-19 510 049	-19 510 049	-17 399 817,04	-2 110 232
Suunnitelman mukaiset poistot	-22 212 449	-20 657 112	-20 292 772,75	-364 339	-19 510 049	-19 510 049	-17 116 483,70	-2 393 565
Rakennuksista ja maarakenteista	-11 455 337	-9 900 000	-8 971 083,56	-928 916	-9 540 556	-9 540 556	-7 117 435,61	-2 423 120
Koneista ja kalustosta	-8 528 112	-8 528 112	-8 906 729,54	378 618	-7 861 493	-7 861 493	-7 684 037,10	-177 456
Atk-ohjelmista	-2 200 000	-2 200 000	-2 309 773,92	109 774	-2 100 000	-2 100 000	-2 300 406,28	200 406
Poistot pitkävaikutteisista menoista	-29 000	-29 000	-31 868,34	2 868	-8 000	-8 000	-14 604,71	6 605
Kiinteistä rakenteista ja laitteista	0	0	-73 317,39	73 317	0	0	0,00	0
Kertaluonteiset poistot	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0
Muut kertaluonteiset poistot	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0
Suunnitelman ylittävät poistot	0	0	0,00	0	0	0	-283 333,34	283 333
Rakennuksista ja maarakenteista	0	0	0,00	0	0	0	-283 333,34	283 333
Koneista ja kalustosta ylittävä	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0

KUNTAYHTYMÄN TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU VUODELTA 2016

(sis. Perusterveydenhuollon liikelaitoksen)

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TOTEUMA 2016	POIKKEAMA 2016	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TOTEUMA 2015	POIKKEAMA 2015
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0
Satunnaiset tuotot	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0
Satunnaiset kulut	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0
TILIKAUDEN TULOS	944 900	944 900	890 576,14	-54 324	941 394	1 060 169	1 411 976,20	351 807
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	67 000	67 000	67 676,73	677	67 000	67 000	70 285,88	3 286
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0,00	0	20 000	20 000	0,00	-20 000
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-11 900	-11 900	-104 438,23	-92 538	-15 200	-15 200	-99 050,64	-83 851
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	1 000 000	1 000 000	853 814,64	-146 185	1 013 194	1 131 969	1 383 211,44	251 242

TILIKAUDEN TUNNUSLUVUT:

	2016	2015
Toimintatuotot/Toimintakulut %	105,05 %	104,69 %
Vuosikate %	4,43 %	4,07 %

KUNTAYHTYMÄN TALOUSARVION SITOVUUSTASOT VUODELTA 2016

	Tilinpäätös 2015	Alkuperäinen talousarvio 2016	Muutettu talousarvio 2016	Tilinpäätös 2016	Tot. % 2016	Muutos 16/15
KUOPION YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN SITOVUUS						
POTILAS-/ASIAKASLÄHTÖISYYS						
Yli 6 kk jonottaneet	2	0	1	35	***	***
Pkl-odotusajan ylitys	45	0	50	58	116,00	28,89
Lähetteet yli 21 pv. osuus (%)	0,85	0	0,85	0,87	102,35	2,35
PALVELUJEN TOIMIVUUS						
Hoitajaksot	45 062	43 000 - 46 000	43 000 - 46 000	43 104	98,98	-4,35
Hoitopäivät	176 862	174 000 - 180 000	169 000 - 172 000	171 186	96,40	-3,21
Leikkaukset	19 511	20 000 - 21 000	20 000 - 21 000	19 964	98,63	2,32
Avohoidon käynnit	447 298	440 000 - 460 000	483 000 - 505 000	487 238	107,19	8,93
TALOUDELLISUUS JA TEHOAKUUS (M€)						
Jäsenkuntamyyni	295 679	303 741	303 741	303 740	100,00	2,73
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 383	1 000	1 000	854	85,38	-38,27
Investoinnit	68 288	46 765	54 078	53 680	99,26	-21,39
Leasing-rahoitus	1 370	10 000	10 000	918	9,18	-32,98
Pitkäaikainen lainanotto 2015-2017, vuonna 2016 nostettu	60 000	100 000	100 000	35 000	35,00	-41,67
HENKILÖSTÖVOIMAVAROJEN HALLINTA JA OSAAMINEN						
Nettotyöpanos	3 053,20	2 900,0 - 3 100,0	3 100,0 - 3 150,0	3 089,10	104,23	1,18
PALVELUALUEIDEN TULOT JA MENOT (sis. sisäiset erät)						
Hallintokeskus						
Tulot	83 103 893,99	91 769 037	89 253 626	87 932 248,30	98,52	5,81
Menot	79 043 563,73	96 453 334	94 542 734	87 578 785,94	92,63	10,80
Kliiniset hoitopalvelut						
Tulot	414 997 155,51	411 494 610	415 072 661	426 055 459,31	102,65	2,66
Menot	415 533 514,72	406 856 529	410 195 669	427 353 753,05	104,18	2,84
Kliiniset tukipalvelut						
Tulot	199 247 113,65	202 434 896	205 970 960	208 633 691,21	101,29	4,71
Menot	201 387 873,26	201 388 680	204 558 844	206 835 045,19	101,11	2,70
KYSTERI PERUSTERVEYDENHUOLLON LIIKELAITOS						
Tulostavoite	0,00	0	0	0,00	***	***

KYS

7.1. Potilas-/asiakaslähtöisyys

KESKEISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

1. Potilaiden tutkimukseen ja hoitoon pääsy toteutuu lain säätämässä ajassa.

Yli 6 kk hoitoaan odottavia potilaita oli 35. Heistä 31 ortopedistä potilasta odotti pääsyä tekonivelleikkaukseen.

Muilta osin tavoitteet täyttyivät varsin hyvin.

Kriittiset menestystekijät Mittarit	Tilin- päätos 2015	Tilin- päätos 2016	Muutos 16/15 (%)	Talous- suunni- telma 2016	Ero tavoit- teesta (määrä)	Toteu- tumis- aste (%)
Kiireettömään hoitoon pääsyn varmistaminen						
Yli 6 kk jonottaneet	2	35	1 650,0	1	34	3500,0
Jonotusaika leikk.- ja os.hoit.(vrk)	76	67	-11,8	70	-3	95,7
Odotusaika pkl:lle (vrk)	29	32	10,3	30	2	106,7
Pääsy kiireell.hoitoon (%)	69	73	5,8	80	-7	91,3
Pkl-odotusajan ylitys	45	58	28,9	50	8	116,0
Lähetetty yli 21 pv. osus (%)	0,85	0,87	2,4	0,85	0,02	102,4

Taloussuunnitelma on yhtymävaltuuston 12.12.2016 hyväksymien muutosten mukainen

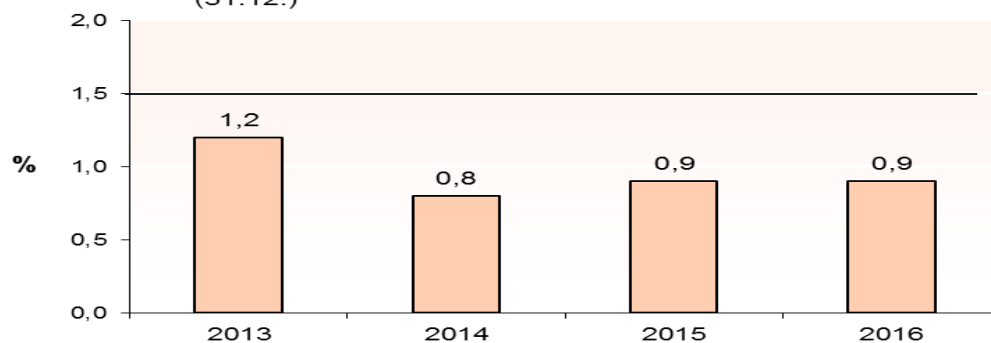
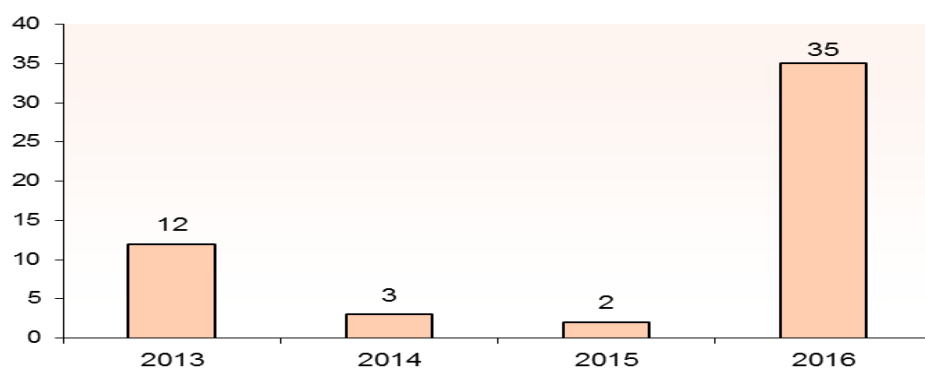
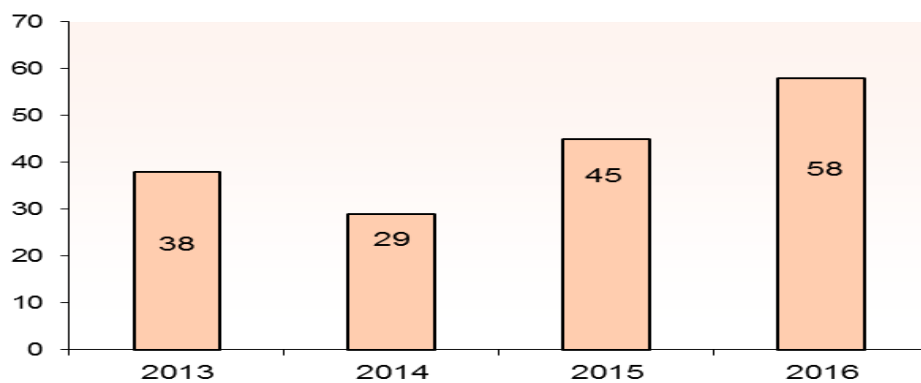
TOIMINTATAVOITTEIDEN TARKASTELUA

Hoitotakuun ylittävien tekonivelleikkausta odottavien korkea määrä johtuu väestön ikääntymisen myötä kasvaneesta leikkaushoitoa tarvitsevien potilaiden määrän kasvusta sekä siitä, ettei kiireettömiin leikkauksiin tarvittavaa leikkaussaliaikaa ole käytössä riittävästi.

Henkilökunnan säästövapaiden pitäminen ohjeiden mukaan on vähentänyt merkittävästi leikkauskapasiteettia.

Lähetteen käsittely:

%-osuus läheteistä, jotka käsitelty yli 3 viikon aikana saapumisesta (THL:n tavoite alle 1,5 %) (31.12.)

Tutkimuksiin ja hoitoon yli 6 kk jonottaneet
 (hoitotakuun piirissä olleet, tilanne 31.12.)

Hoidon tarpeen arviointi
 (yli 90 vrk odottaneet potilaat)

7.2. Palvelujen toimivuus

KESKEISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

1. Oikea-aikainen ja vaikuttava hoito

Potilaan hoitoon pääsy toteutui vähäisiä poikkeamia lukuunottamatta lain asettamissa rajoissa.

2. Hoidon laadun varmistaminen

Hoidon haittatapahtumien määrä kasvoi hieman edelliseen vuoteen nähden, mutta alitti tavoitearvon. Korvattujen potilasvahinkojen määrä väheni hieman edelliseen vuoteen verrattuna.

Kriittiset menestystekijät Mittarit	Tilin- päättös 2015	Tilin- päättös 2016	Muutos 16/15 (%)	Talous- suunni- telma 2016	Ero tavoit- teesta (määrä)	Toteu- tumis- aste (%)
Prosessien suorituskyvyn tehostaminen						
Hoitajakset	45 062	43 104	-4,3	43 547	-443	99,0
Päivystyssiisäänottojen osuus hoitajaksoista (%)	54,69	57,99	6,0	53,00	4,99	109,4
Hoitopäivät	176 862	171 186	-3,2	177 584	-6 398	96,4
Hoitaisuusluok. 4 ja 5 osuus kaikista hoitopäivistä (%)	25,17	26,27	4,4	25,00	1,27	105,1
Leikkaukset	19 511	19 964	2,3	20 242	-278	98,6
Leiko-toimenpiteet (%)	33,10	32,61	-1,5	35,00	-2,39	93,2
Päiki-toimenpiteet (%)	36,94	36,11	-2,2	45,00	-8,89	80,2
Avohoidon käynnit	447 298	487 238	8,9	454 564	32 674	107,2
Päivystyskäyntien osuus kaikista käynneistä (%)	9,94	11,01	10,8	10,00	1,01	110,1
Ostopalv.käyttö / M€	37,6	40,1	6,6	34,6	5,5	115,9
Hoitajakson kesto (vrk)	3,90	3,93	0,8	3,90	0,03	100,8
Lähteet	93 718	95 015	1,4	95 202	-187	99,8
Laatukriteereiden täyttyminen						
Sivudiagnoosit (%)	63,0	64,0	1,6	80,0	-16,00	80,0
7-vuorokauden readmissio	2 172	3 379	55,6	1 430	1949	236,3
Haittatapahtumia sisältäneiden hoitajaksojen osuus (%)	2,47	3,12	26,3	5,00	-1,88	62,4

TOIMINTATAVOITTEIDEN TARKASTELU

Lähteiden määrällä arvioiden erikoissairaanhoidon palvelujen kysyntä kasvoi edelliseen vuoteen nähden 1,4 %:lla, mutta määrä jäi kuitenkin hieman asetetun tavoitteen alle. Vuoden 2016 aikana ei tapahtunut sellaisia toiminnallisia muutoksia, jotka olisivat aiheuttaneet lähetemäärän kasvua. Päivystyslähteiden ja kiireelliseen hoitoon lähetettyjen potilaiden osuus oli noin 60 % kaikista lähetepotilaista.

Avohoidon määrä lisääntyi edelleen merkittävästi. Poliklinikkakäyntien ja käyntiä korvaavien puhelinkontaktien määrä kasvoi. Vuodeosastohoitajaksojen ja hoitopäivien määrä väheni edelleen edelliseen vuoteen verrattuna. Päivystyksenä sairaalaan otettujen potilaiden osuus kasvoi hieman ollen toimintavuonna 58 % kaikista vuodeosastohoitajaksoista. Myös vaikeimpien hoitoisuusluokan hoitopäivien osuus kasvoi hieman.

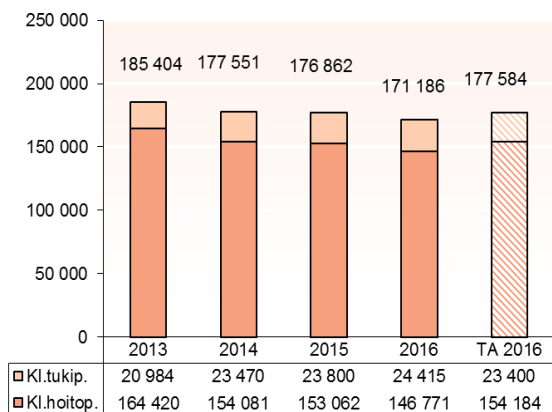
TOIMINTATAVOITTEIDEN TARKASTELU

Tehtyjen leikkausten osalta päästiin lähes tavoitteeseen (98,6 %). Päiväkirurgisten ja suoraan kotoa leikkaukseen tulleiden potilaiden osuus (mukaan lukien heräämön kautta saapuneet ja kotiutuneet) kaikista leikkauspotilaista oli lähes 80 %, mikä on lähes tavoitteessa.

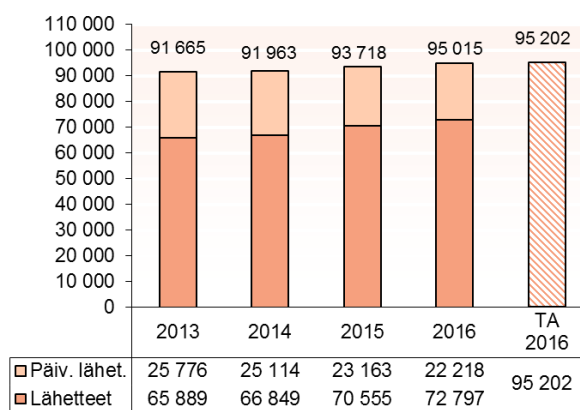
Hoitojakson kesto on pysynyt usean vuoden ajan noin 3,9 vuorokaudessa. On todennäköistä, että merkittävää lyhentymistä hoitojakson pituudessa ei tulevina vuosina tule tapahtumaan, koska avohoidon lisääntyttä vaikeahoitoiset potilaat ovat jääneet vuodeosastohoitoon.

Laatukriteereiden osalta seitsemän vuorokauden kuluessa hoitoon palanneiden määrä on kasvanut merkittävästi. Kasvu johtuu päivystystoiminnan muutoksesta, ja aiemmin Kuopion kaupungin perusterveydenhuollon päivystyspotilaiden hoitoon palaut eivät kirjautuneet KYSin tilastoihin. Yhteispäivystyksen myötä absoluuttinen luku on kasvanut, mutta suhteellinen osuus kaikista potilaista on kuitenkin pysynyt ennallaan.

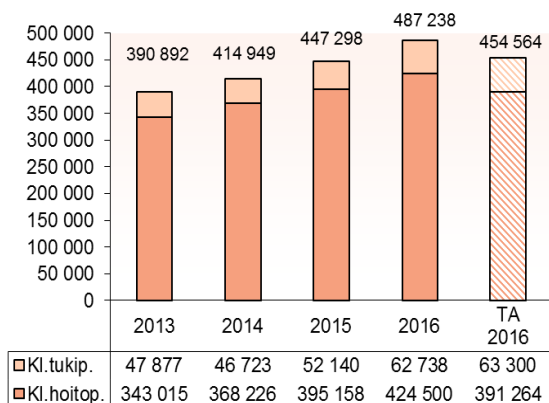
Hoitopäivät

Lähetteet ja päivystyslähetteet

Poliklinikkakäynnit

7.3. Taloudellisuus ja tehokkuus

KESKEISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

1. Talouden tasapainon saavuttaminen

Tilikauden ylijäämä oli 853 814,64 €. Vuoden 2016 lisätalousarvio oli ylijäämäinen 1 000 000 €. Tästä tulos huononi 0,1 M€. Toimintatuotot ylittivät lisätalousarvion 4,4 M€ ja toimintakulut 6,5 M€. Toimintatuotoista eniten talousarvion ylittivät ulkokuntamyyni 3,2 M€ ja muut tuotot 1,4 M€. Tuet ja avustukset jäivät alle talousarvion 1,3 M€. Toimintakuluista henkilöstökulujen toteuma 230,4 M€ jäi alle talousarvion 0,9 M€ ja kasvoi edellisestä vuodesta 3,0 M€. Lisäksi materiaalien ostot ylittivät talousarvion 4,1 M€.

2. Tuottavuusvertailussa yo-sairaaloiden paras

THL:n yo-sairaaloiden alustavassa 2015 tuottavuusvertailussa KYS oli 3. DRG-tuottavuudessa ja sijalla 4 episodituottavuudessa. Tulosta selittää toiminnan muutos avohoitopainotteisemmaksi (laskennassa käytetään avohoidolle kevyempää painoarvoa kuin laitoshoidolle) sekä suuriin rakennusinvestointeihin liittyvät poisto- ja korkokustannukset.

Kriittiset menestystekijät Mittarit (1 000 €)	Tilin- päättös 2015	Tilin- päättös 2016	Muutos 16/15 (%)	Talou- suunni- telma 2016	Ero tavoit- teesta (määrä)	Toteu- tumis- aste (%)
Talouden tasapainon saavuttaminen						
Talouden tasapaino	1 383	854	-38,3	1 000	-146	85,4
Toimintatuotot	427 210	442 598	3,6	438 246	4 351	101,0
Jäsenkuntien maksuos.	295 679	303 740	2,7	303 741	0	100,0
Ulkokuntamyyni	66 658	72 803	9,2	69 577	3 225	104,6
Toimintakulut	408 214	421 553	3,3	415 093	6 460	101,6
Henkilöstökulut	227 397	230 399	1,3	231 329	-931	99,6
Palvelujen ostot	97 708	102 669	5,1	99 485	3 184	103,2
Materiaalien ostot	72 475	76 716	5,9	72 581	4 135	105,7
Lääkkeet	25 035	26 450	5,7	25 576	874	103,4
Tehokas resurssien kohdentaminen						
Case-mix ¹⁾	5,19	5,16	-0,6	5,50	-0,34	93,8
Kuormitus klo 12	77,0	77,0	0,0	80,0	-3,0	96,3
Episodituottavuus ²⁾	0,98		-100,0	1,01	-1,01	0,0
Leikk.salien kapasit. käyttöaste	65,0	68,0	4,6	75,0	-7,0	90,7

1) Hoidon vaativisuusindeksi

2) THL julkaisee vuoden 2016 tulokset loppuvuonna 2017

Jäsenkuntien maksuosuus kasvoi edellisestä vuodesta 2,7 % (8,1 M€). Uusien toimintojen osuus vuonna 2016 oli 1,8 M€. Lisäksi kuntalaskutukseen siirtyi 3,4 M€ sopimuslaskutuksesta. Nämä huomioiden kasvu edelliseen vuoteen verrattuna oli 1,8 %. Maksuosuus toteutui lisätalousarvion mukaisesti. Vuodelle 2016 erityisen kalliin hoidon potilaskohtainen tasausraja oli 80 000 euroa. Erityisen kalliista hoidosta kertyi 13,2 M€, joka ylitti talousarvion 20,2 %. Jäsenkuntien maksuosuus kattaa 67,7 % kaikista kuluista.

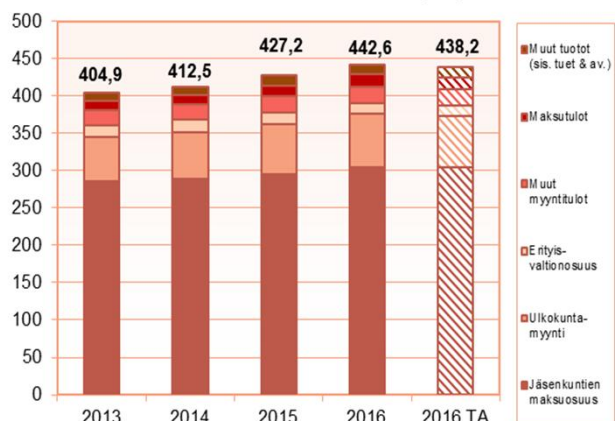
Hoitopalveluiden **ulkokuntamyyni** kasvoi 9,2 % ylittäen lisätalousarvion 3,2 M€ (104,6 %).

Myyni Perusterveydenhuollon liikelaitos

Kysterille oli 2,1 M€ ylittäen 1,9 M€:n talousarvion 0,2 M€.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Toimintatuotot 2013-2016 (M€)

Henkilöstökulujen osuus toimintakuluista on ulkoistamisen myötä pienentynyt 54,7 %:iin (55,7 % vuonna 2015). Henkilöstökulut alittivat lisätalousarvion 0,9 M€ (99,6 %) ollen 230,4 M€. Vuoteen 2015 verrattuna kulut kasvoivat 3,0 M€ (1,3 %). Vuoden 2016 henkilöstökuluja alensivat kilpailukyky sopimuksen vaikutukset ja vuosilomien pitäminen yhteensä 4,6 M€. Nämä erät huomioiden kasvu edelliseen vuoteen verrattuna on 3,4 % (7,7 M€).

Tähän vaikuttivat hallituksen hyväksymät uudet toiminnot (mm. PET radiolääketuotanto, alueradiologia, akuuttilääketiede). Toiseksi, vertailuvuoden 2015 alussa leikattiin voimakkaasti mm. leikkaustoiminnan ja sihteeripalveluiden henkilökuntaa, mikä aiheutti merkittäviä toiminnallisia ongelmia ja henkilökuntamäärät jouduttiin palauttamaan vuoden 2014 alkuvuoden tasolle. Joitain ylimääräisiä työpanoksia tarvittiin mm. lääkehuollon ja akuuttiosaston toiminnan turvaamiseksi. Todettakoon, että teho-, akuutti- ja päivystysosastoilla ei em. lisätyöpanosten jälkeenkään voitu pitää kaikkia vuodepaikkoja auki.

Palveluiden ostot ylittivät lisätalousarvion 3,2 M€ (103,2 %). Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 5,0 M€ (5,1 %). ICT-palvelut kasvoivat 1,1 M€ jääden kuitenkin alle lisätalousarvion 2,3 M€. Hoitopalvelujen ostot olivat vuoden 2015 tasolla ylittäen lisätalousarvion 1,8 M€. Elinsiirrot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 1,1 M€ ja ylittivät niihin varatun lisätalousarvion 1,2 M€.

Materiaalien ostot kasvoivat 4,2 M€ edellisestä vuodesta. Hoitotarvikkeiden kasvu oli 2,2 M€ (7,7 %). Lääkkeiden ostot kasvoivat 5,7 % ja ylittivät lisätalousarvion 0,9 M€.

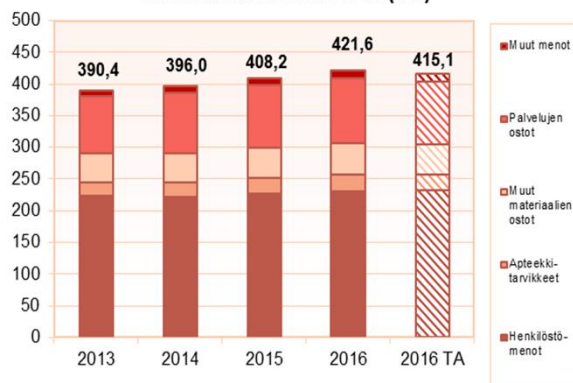
Rahoitustuottoja saatiin 1,7 M€, josta ISLABin vuoden 2015 voitonjako oli 1,6 M€.

Rahoituskulut alittivat lisätalousarvion 0,8 M€ ja olivat 3,5 M€. Jäsenkuntien peruspääoman korko vuonna 2016 on 1,0 M€.

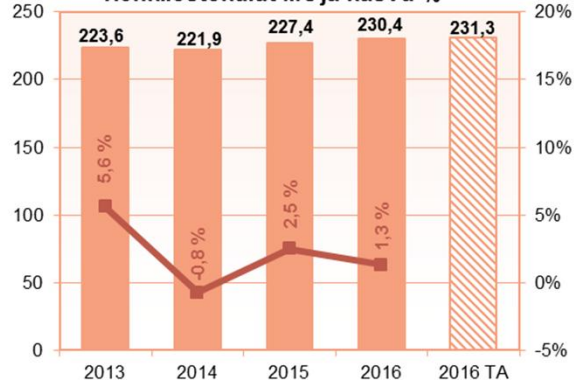
Poistot kasvoivat uusien Kaari- ja Säderakennusten poistojen alkamisen myötä 2,9 M€. Ko. rakennusten poistot on aloitettu vuonna 2015 ja poistoaika on 30 vuotta. Rakennuksiin sisältyvät tekniset laitteet ja järjestelmät ovat omia poistokohteitaan ja niiden osalta poisto-aika on 5 - 20 vuotta.

Investoinnit jäivät alle lisätalousarvion 0,4 M€, jolloin investointien toteuma oli 99,3 %. Investointeja kertyi 53,7 M€. Sovellusinvestoinnit kasvoivat 0,9 M€ vuoden 2015 tasosta ollen 3,5 M€.

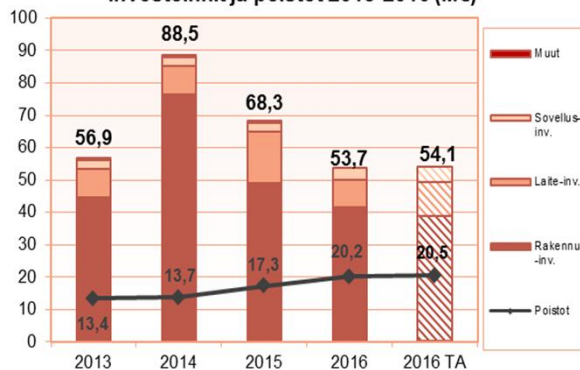
Toimintakulut 2013-2016 (M€)

Henkilöstökulut M€ ja kasvu-%

Investoinnit ja poistot 2013-2016 (M€)

Laiteinvestoinnit alittivat lisätalousarvion 2,0 M€ ja olivat 8,6 M€. Rakennusinvestoinnit ylittivät lisätalousarvion 2,8 M€ (7,1 %). Edelliseen vuoteen verrattuna rakennusinvestoinnit vähenivät 7,4 M€.

Suurimmat rakennushankkeet vuonna 2016 olivat peruskorjauksen vaihe 1, jonka kustannukset olivat 22,5 M€ ja Puijon sairaalan päivystyksen kustannukset 9,2 M€.

Laiteinvestoinneista suurimmat olivat leikkausrobotti 1,8 M€ ja SPET-TT -laitteisto 0,9 M€ sekä PET-radiolääketuotannon laitteistojen omarahoitussuus 0,6 M€. Investointien tulo-rahoitusprosentti on 39,6 %. Tarkempi erittely investointien toteutumisesta on annettu sivuilla 36-41.

Kassavarat kasvoivat 0,2 M€ ja olivat 15,8 M€. Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 35,0 M€ ja vanhoja lainoja lyhennettiin 7,8 M€. KYSin **omavaraisuusaste** aleni ollen 23,5 % (vuoden 2015 omavaraisuusaste 24,9 %).

KYSin **suhteellinen velkaantuneisuus** kasvoi 64,9 % (61,7 % vuonna 2015). Tunnusluku kuvaa sitä, kuinka paljon KYSin käyttötuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisinmaksuun.

7.4. Henkilöstövoimavarojen hallinta ja osaaminen

KESKEISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

1. Henkilöstötyytyväisyys pysyy vähintään entisellä tasolla

Henkilöstötyytyväisyyskysely toteutettiin syksyllä 2016 samoilla sisällöillä kuin vuonna 2014. Pääsääntöisesti henkilöstön työtyytyväisyys on pysynyt ennallaan. Kyselyn tulokset on käyty yhdessä läpi esimiesten kanssa ja esimiehet ovat käyneet ne läpi henkilöstön kanssa. Jokainen työyksikkö on poiminut oman yksikkönsä tuloksista kolmesta viiteen kehityskohdetta, joihin työyksikössä on laadittu kehittämissuunnitelmat. Suunnitelmissa sovittujen kehittämistoimenpiteiden toteutumista seurataan.

2. Täydennyskoulutus toteutuu henkilöstöstrategian mukaisesti

Täydennyskoulutuksen osalta tavoitteena oli 3 pv/työntekijä. Keskimäärin työntekijät saivat täydennyskoulutusta 3,8 pv/työntekijä, joka jakautui seuraavasti eri ammattiryhmien kesken.

Lääkärit 7,89
 Tutkimushenkilöstö 3,91
 Hoitohenkilöstö 2,95
 Hallinto/toimisto 2,64

3. Edistetään ammatillista osaamista ja urakehitystä

Ammatillista osaamista ja urakehitystä on tuettu perehdyttämisellä, kehityskeskusteluilla, koulutuksilla, mentoroinnilla ja työkierrolla. Vuoden 2016 aikana perehtymisen tueksi kehitettiin perehtymiskursseja Moodle-verkko-oppimisympäristöön (yleis- ja esimiesperehtyminen). Kehityskeskusteluprosessin kehittämisen kohteena olivat ryhmäkehityskeskustelut ja keskustelulomakkeen palauteperusteinen uudistaminen.

4. Opettamiseen ja oppimiseen uusia apuvälineitä.

Edellisenä vuotena toimintansa aloittanut Kliinisen koulutuksen keskus mahdollisti kädentaitojen harjaannuttamisen käytännössä. Osaamisen kehittämisessä käytössä olivat monipuoliset menetelmät ja täydennyskoulutuksen erilaiset muodot (mm. verkko-, simulaatio-luentokoulutukset).

Kriittiset menestystekijät Mittarit	Tilin- päättös 2015	Tilin- päättös 2016	Muutos 16/15 (%)	Talous- suunni- telma 2016	Ero tavoit- teesta (määrä)	Toteu- tumis- aste (%)
Henkilöstövoimavarat ja osaamisen vahvistaminen						
Nettotyöpanos ¹⁾	3 053,2	3 089,1	1,2	2 963,8	125,3	104,2
Poissaolot ¹⁾	1 081,5	1 139,4	5,4	1 101,2	38,2	103,5
Lyhytaik. (< 13 pv) sijaisten käyttö (M€)	1,45	1,43	-1,4	1,18	0,25	121,7
Opetusohjauksen laatu (CLES)	8,63	8,60	-0,3	8,60	0,00	100,0

1) Ulkopuolisella rahoituksella 100-prosenttisesti palkattujen työpanokset eivät sisälly lukuihin

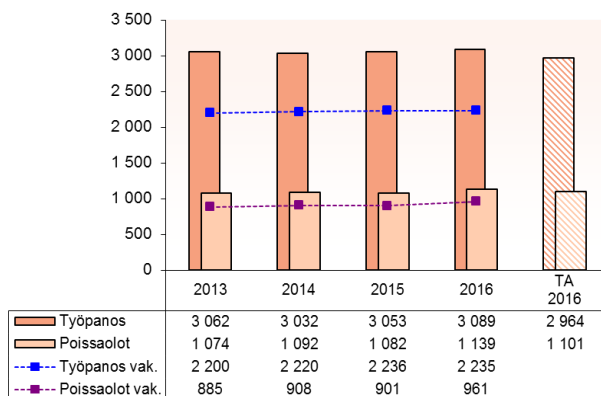
TAVOITTEIDEN TARKASTELU

Nettotyöpanoksen osalta tavoite jäi saavuttamatta ja ylitystä tavoitteeseen nähden tuli 125,3 ntp. Kasvua oli jokaisessa ammattiryhmässä pl. tutkijat. Nettotyöpanoksen voimakas kasvu heijastelee suoraan välittömiin palkkamenoihin, mitkä ylittyivät myös. Verrattuna vuoteen 2015 kasvua nettotyöpanoksissa oli 35,9.

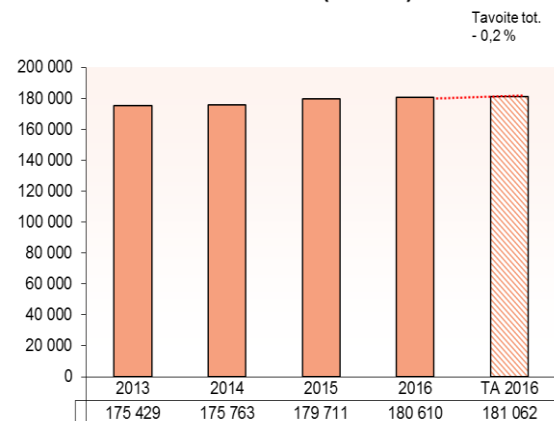
Poissaolot olivat 38,2 ntp suuremmat kuin asetettu tavoite. Verrattuna vuoteen 2015 kasvua poissaoloissa oli 57,9 ntp. Vuosilomien osalta kasvua oli lähes 55 ntp, mikä selittyy pitkälti vanhojen säästövapaiden pois pitämisestä. Säästövapaiden pitämisellä saadaan pienennettyä myös lomapalkkavelkaa. Sairauspoissaolot kasvoivat KYS-tasolla hieman yli 5 ntp edellisvuoteen verrattuna.

Hoitohenkilöstön osalta Hoitotyön palveluyksikön toiminta on hillinnyt lyhytaikaisten sijaisten käyttöä. Lyhytaikaisten sijaisten palkkoihin käytettiin kaikissa ammattiryhmissä yhteensä 251 T€ asetettua tavoitetta enemmän.

Työpanos, poissaolot ja vakinaisten osuus

Palkkamenot (1000 €)

7.5. Tutkimus ja opetus

TIETEELLINEN TUTKIMUS

Vuonna 2016 KYSin tutkimuksessa merkittäviä tutkimusaloja olivat sydän- ja verisuonitaudit, sisätaudit, muun muassa diabeteksen geenitutkimus ja lihavuustutkimus, Alzheimerin tauti sekä lasten endokrinologia.

Lisäksi tutkimusta tehtiin muun muassa syöpätautien (mm. rinta- ja eturauhassyöpä), epilepsian, aivoaneurysman, silmätautien (mm. silmänpohjarappeuma), lastentautien (mm. lasten liikunta ja ravitsemus), tuki- ja liikuntaelimestön sairauksien (mm. osteoporoosi ja liikunnan kustannusvaikuttavuus), kuvantamisen sekä hoidon vaikuttavuuden ja henkilöstömitoituksen tutkimusalueilla.

Tutkimusrahoitus

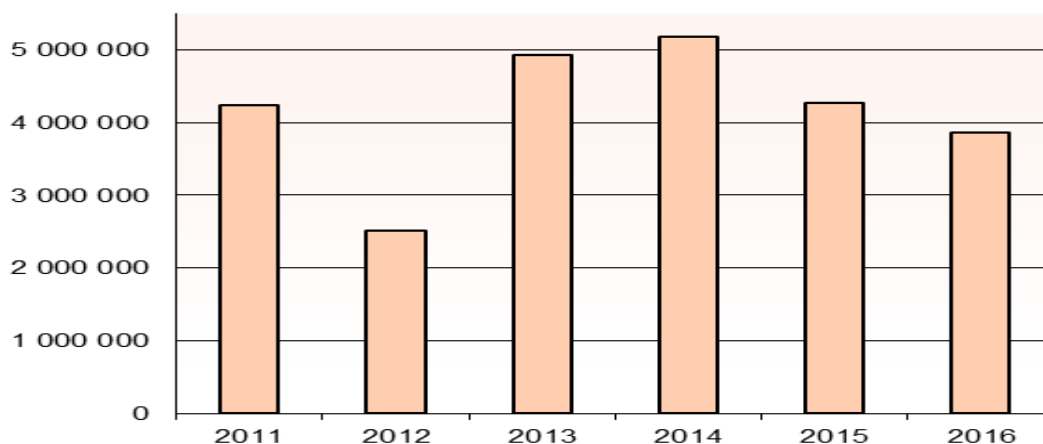
Vuonna 2016 KYSin tieteelliselle tutkimukselle myönnetyn rahoituksen määrä laski, mutta lasku ei ollut yhtä raju kuin edellisellä vuonna.

KYSin tutkimuksille myönnettiin vuonna 2016 rahoitusta yhteensä noin 3,98 milj. €. Rahoituslähteitä olivat valtion tutkimusrahoitus (VTR), akateeminen julkinen rahoitus ja ulkopuoliset toimeksiantotutkimukset.

KYSin tieteelliseen tutkimukseen myönnetty kokonaisrahoitus laski n. 7 % vuosina 2015-2016, mikä oli vähemmän kuin edellisellä vuotena (n. 18 %).

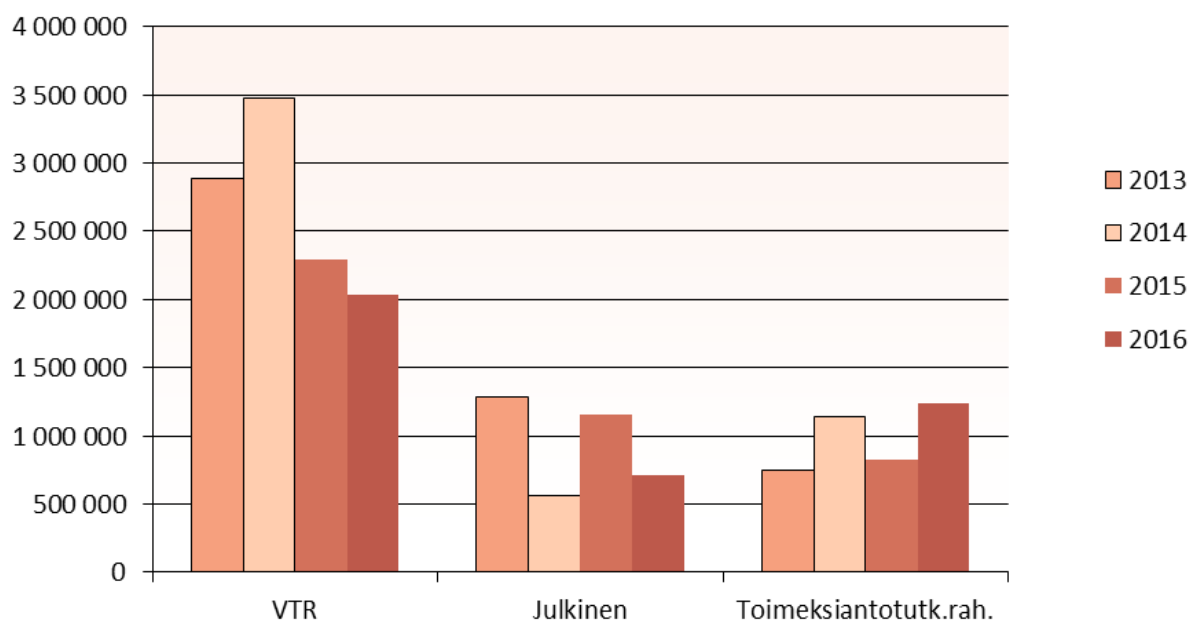
Suurin rahoituslähde on edelleen VTR (51 % kokonaisrahoituksesta). VTR-rahoituksen ja julkisen rahoituksen osuudet kokonaisrahoituksesta laskivat ja toimeksiantotutkimusten osuus nousi edelliseen vuoteen verrattuna.

KYSin tutkimusrahoitus 2011 - 2016

TIETEELLINEN TUTKIMUS

	Julkaisut (kpl)	IF-julkaisut (kpl)	IF-pisteet yhteensä	IF-pisteet keskiarvo
2013	776	598	3060,4	5,1
2014	808	640	2680,1	4,2
2015	566	426	1983,8	4,7
2016	525	443	1994,5	4,5

**KYSin tutkimukselle myönnetty rahoitus
rahoituslähteittäin 2013 - 2016**

OPETUS

KYS ja muut erityisvastuualueen sairaalat toimivat Itä-Suomen yliopiston, ammattikorkeakoulujen ja ammatti- ja aikuisopistojen opiskelijoiden koulutus- ja harjoittelupaikkana.

Lääketieteen opetuksen aloittaa noin 165 uutta lääketieteen opiskelijaa. Kliinisessä opetuksessa lukukausien aikana on jatkuvasti noin 600 lääketieteen kandidaattia. Laajennetun koulutuksen kliininen vaihe alkoi syksyllä 2016. Se edellytti sisäisiä rakenteellisia ja toiminnallisia järjestelyjä.

Lääketieteen lisensiaatiksi valmistui viime vuonna 138 kandidaattia ja hammaslääketieteen lisensiaatiksi valmistui 20. Kertomusvuonna valmistui 50 erikoislääkärinä ja 3 erikoishammaslääkärinä.

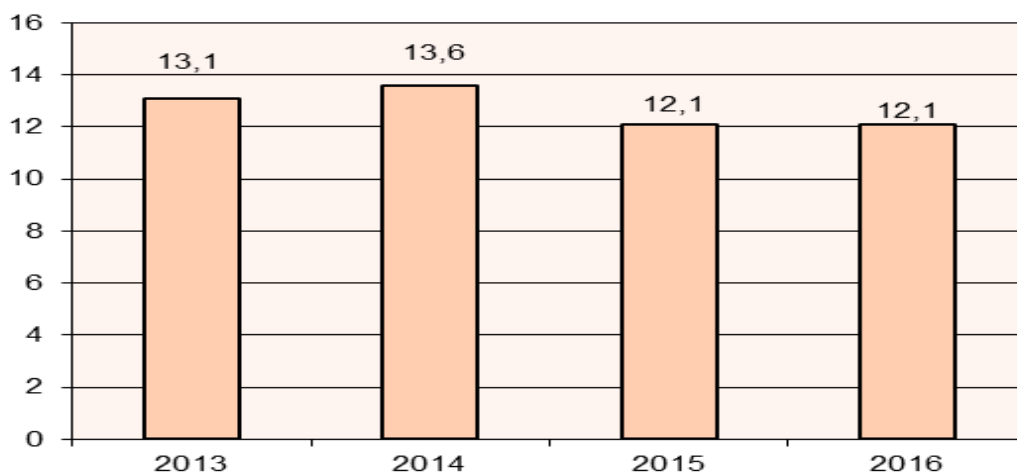
Opetuksista aiheutuvia kustannuksia kattamaan saatava valtionosuus (koulutus-EVO) määräytyy opiskelunsa aloittavien sekä lääketieteen lisensiaatiksi ja erikoislääkäriksi valmistuvien määrän perusteella. Kertomusvuonna korvaus oli noin 12,1 miljoonaa euroa ja se sisältää hammaslääkärikoulutuksen erilliskorvauksen.

KYSissä oli vuonna 2016 hoitotyön ja kuntoutuksen alan opiskelijoiden harjoittelujaksoja 1664 ja harjoittelupäiviä 30 307.

Opiskelijaohjauksen laatu -kyselyyn vastasi 921 opiskelijaa ja laadun tunnusluku CLES-mittarilla mitattuna oli 8,60. Vastausprosentti oli 60 %. Opiskelijaohjauksen apuvälineeksi on kehitetty opiskelijaohjauksen laatusuosituksia. KYSissä on sovittu opiskelijamitoituksen minimi 1 opiskelija/nettotyöpanos/vuosi. Oppilaitokset maksavat KYSille ohjausvastuupalkkion, joka käytetään hoitohenkilökunnan ammattitaidon ja ohjausvalmiuksien sekä opetuksen koordinointijärjestelmän kehittämiseen ja ylläpitämiseen.

Hoitohenkilöstölle järjestettiin koulutusta hoitotyön kehittämisen painopistealueisiin liittyen muun muassa näyttöön perustuvasta hoitotyöstä, haavan- ja kivunhoidosta, potilasohjauksesta, kaatumisten ehkäisystä, opiskelijaohjauksesta ja leanista. Koulutuksissa hyödynnettiin monipuolisesti erilaisia opetusmenetelmiä kuten simulaatioita ja tieto-taitopajoja.

**KYSin opetus-EVO-rahoitus (M€)
2013 - 2016**

7.6. Jäsenkuntien palvelut ja maksuosuudet

Palveluiden kysynnässä jäsenkuntien läheteiden määrä laski edellisestä vuodesta. Vuonna 2016 jäsenkuntien läheteiden määrä väheni 3,1 % vuoteen 2015 verrattuna. Läheteiden määrän väheneminen selittyy pääosin sillä, että uuden yhteispäivystyksen myötä osa potilaista tulee suoraan KYSin hoitoon, eikä enää päivystysläheteellä kuten aikaisemmin.

Avohoitopainotteisemman toiminnan kasvu jatkui. Avohoidon käyntejä jäsenkuntalaisilla oli 7,8 % enemmän kuin vuonna 2015. Jäsenkuntalaisten hoitajaksot vähenivät 6,6 % ja hoitopäivät 4,6 % edelliseen vuoteen verrattuna. Leikkausten määrä kasvoi 1,7 %. Leikkausjonossa oli vuoden lopussa 5,9 % vähemmän jäsenkuntien potilaita kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana.

Jäsenkuntien kokonaismaksuosuudet kasvoivat 2,7 % (8,1 M€). Kasvua selittävät vuoden 2015 ja 2016 aikana Kuopion kaupungilta KYSille siirtyneet uudet toiminnot ja päivystyksen siirtyminen sopimuslaskutuksesta kuntalaskutukseen. Näiden yhteenlaskettu vaikutus on arvioitu talousarviossa olevan 5,2 M€. Vertailukelpoinen kasvu, jossa nämä huomioidaan arvion mukaan olisi 5,2 M€ (1,8 %). Maksuosuus toteutui talousarvion mukaisesti. Kustannukset ylittyivät eniten erityisen kallissa hoidossa (2,2 M€) ja ostopalveluissa (1,9 M€) ja vastaavasti hoitopalvelut alittuivat 4,1 M€.

Perussopimuksen mukaan kuntayhtymässä tasataan poikkeuksellisen suuria potilaskohtaisia kustannuksia. Vuodelle 2016 erityisen kalliin hoidon tasausraja oli 80.000 €. Tasausrajan ylittävät kustannukset tasataan jäsenkunnille asukasluvun perusteella. Erityisen kalliin hoidon kustannukset olivat 13,2 M€ eli 53,21 € / asukas. Erityisen kalliin hoidon piiriin kuuluvia potilaita oli 221 (231 potilasta vuonna 2015).

Jäsenkunnille maksettiin peruspääoman korkoa 1,0 % eli 1,0 M€.

Jäsenkuntien maksuosuus (M€)	Tilin-päätös 2015	Tilin-päätös 2016	Muutos 16/15 (%)	Talous-suunnitelma 2016	Ero tavoitteesta (€)	Toteutumisaste (%)
Hoitopalvelut	255,12	260,52	2,1 %	264,61	-4,09	98,5
Ostopalvelut (netto)	8,70	8,94	2,7 %	7,00	1,94	127,7
Mini-valtavat ja TEO (netto)	4,25	3,97	-6,5 %	4,10	-0,13	96,9
Jatkohoitopaikkaa odottavat	0,51	0,32	-37,0 %	0,40	-0,08	80,4
Jäsenmaksu	5,54	5,62	1,3 %	5,62	0,00	100,0
Erityisen kallista hoito	10,59	13,22	24,8 %	11,00	2,22	120,2
Ensihoito	10,97	11,15	1,7 %	11,01	0,14	101,3
Maksuosuus yhteensä *)	295,68	303,74	2,7 %	303,74	0,00	100,0

*) Ei sisällä hammassopimuslaskutusta (0,8 M€)

KUOPIOIN YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU VUODELTA 2016

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TILINPÄÄTÖS 2015	POIKKEAMA 2015	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TOTEUMA 2016	POIKKEAMA 2016
Taloudellisuustavoitteet:								
Hoitopalvelut jäsenkunnille	292 665 000	294 999 861	295 678 562,56	678 702	303 740 671	303 740 671	303 740 180,42	-491 0
josta:								
- jäsenmaksut	5 543 755	5 543 755	5 543 755,00	0	5 617 289	5 617 289	5 617 289,00	0
- erityisen kallis hoito	12 000 000	12 000 000	10 589 455,01	-1 410 545	11 000 000	11 000 000	13 217 446,86	2 217 447
Hoitopalvelut muille	65 551 576	66 367 114	66 658 272,23	291 158	69 577 312	69 577 312	72 802 718,82	3 225 407
				0				0
Toimintatuotot	417 276 808	419 508 574	427 209 868,71	7 701 295	434 902 024	438 246 327	442 597 599,83	4 351 273
Myyntituotot	393 737 024	395 818 929	399 889 677,83	4 070 749	407 863 059	408 289 780	411 675 768,81	3 385 989
Hoitopalvelujen myynti	358 216 576	361 366 975	362 336 834,79	969 860	373 317 983	373 317 983	376 542 899,24	3 224 916
Muut myyntituotot	19 585 040	18 516 546	21 002 316,80	2 485 771	19 332 100	19 332 100	18 873 018,20	-459 082
Myynti liikelaitokselle	1 499 468	1 499 468	1 765 696,07	266 228	1 862 951	1 862 951	2 076 353,28	213 402
Erityisvaltionosuus	14 435 940	14 435 940	14 784 830,17	348 890	13 350 025	13 776 746	14 183 498,09	406 752
Maksutuotot	11 757 917	11 886 954	13 184 483,67	1 297 530	13 659 421	16 577 003	16 891 782,51	314 780
Asiakasmaksut	11 101 417	11 230 454	12 207 453,72	977 000	12 646 921	15 237 257	15 805 264,69	568 008
Muut maksut	656 500	656 500	977 029,95	320 530	1 012 500	1 339 746	1 086 517,82	-253 228
Tuet ja avustukset	8 663 505	8 663 505	10 060 767,35	1 397 262	10 240 152	10 240 152	8 925 844,79	-1 314 307
Muut tuotot	3 118 362	3 139 186	4 074 939,86	935 754	3 139 392	3 139 392	5 104 203,72	1 964 812
Vuokrat	2 144 208	2 144 208	2 164 867,49	20 659	2 146 161	2 146 161	2 753 726,67	607 566
Muut tuotot	974 154	994 978	1 910 072,37	915 094	993 231	993 231	2 350 477,05	1 357 246
				0				0
Valmistus omaan käyttöön	1 422 735	1 422 735	1 621 074,72	198 340	1 710 667	1 710 667	1 792 590,59	81 924
				0				0

KUOPION YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU VUODELTA 2016

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TILINPÄÄTÖS 2015	POIKKEAMA 2015	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TOTEUMA 2016	POIKKEAMA 2016
Toimintakulut	-393 987 796	-396 100 787	-408 214 220,34	-12 113 433	-409 436 261	-415 092 981	-421 552 782,47	-6 459 801
Henkilöstökulut	-219 750 037	-221 056 280	-227 397 369,41	-6 341 089	-228 741 762	-231 329 166	-230 398 599,96	930 566
Palkat	-171 295 482	-172 310 863	-179 710 676,25	-7 399 813	-178 496 143	-181 062 140	-180 610 287,82	451 852
Henkilösivukulut	-51 195 272	-51 489 734	-51 073 237,92	416 496	-52 939 918	-53 708 021	-52 716 131,66	991 889
Eläkekulut	-40 897 638	-41 131 177	-41 274 952,23	-143 775	-43 291 386	-43 920 924	-41 165 840,66	2 755 083
Muut henkilösivukulut	-10 297 634	-10 358 557	-9 798 285,69	560 271	-9 648 532	-9 787 097	-11 550 291,00	-1 763 194
Henkilöstökorvaukset	2 740 717	2 744 317	3 386 544,76	642 228	2 694 299	3 440 995	2 927 819,52	-513 175
Palvelujen ostot	-94 401 641	-95 060 063	-97 707 920,65	-2 647 858	-99 323 704	-99 485 304	-102 668 903,34	-3 183 599
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-69 111 433	-69 244 037	-72 475 216,80	-3 231 180	-69 673 193	-72 580 909	-76 716 069,13	-4 135 160
Avustukset	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0
Muut kulut	-10 724 685	-10 740 407	-10 633 713,48	106 694	-11 697 602	-11 697 602	-11 769 210,04	-71 608
Vuokrat	-7 067 105	-7 082 505	-7 196 292,79	-113 788	-7 623 724	-7 623 724	-7 345 420,95	278 303
Muut kulut	-3 657 580	-3 657 902	-3 437 420,69	220 481	-4 073 878	-4 073 878	-4 423 789,09	-349 911
TOIMINTAKATE	24 711 747	24 830 522	20 616 723,09	-4 213 799	27 176 430	24 864 013	22 837 407,95	-2 026 605
Rahoitustuotot ja -kulut	-4 342 633	-4 342 633	-1 908 200,67	2 434 432	-4 133 974	-3 376 894	-1 783 754,11	1 593 140
Korkotuotot	607 178	607 178	165 488,56	-441 689	253 008	253 008	87 760,99	-165 247
Muut rahoitustuotot	663 000	663 000	1 211 654,29	548 654	680 000	680 000	1 658 268,84	978 269
Korkokulut	-4 320 000	-4 320 000	-2 232 389,48	2 087 611	-3 957 080	-3 200 000	-2 477 353,24	722 647
Muut rahoituskulut	-1 292 811	-1 292 811	-1 052 954,04	239 857	-1 109 902	-1 109 902	-1 052 430,70	57 471
Muut rahoituskulut	-1 292 811	-1 292 811	-1 042 516,90	250 294	-1 092 902	-1 092 902	-1 052 218,36	40 684
Muut rahoituskulut liikelaitokselle	0	0	-10 437,14	-10 437	-17 000	-17 000	-212,34	16 788
VUOSIKATE	20 369 114	20 487 889	18 708 522,42	-1 779 367	23 042 456	21 487 119	21 053 653,84	-433 465

KUOPION YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU VUODELTA 2016

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TILINPÄÄTÖS 2015	POIKKEAMA 2015	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TOTEUMA 2016	POIKKEAMA 2016
Poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista	-19 440 914	-19 440 914	-17 296 546,22	2 144 368	-22 097 556	-20 542 219	-20 163 077,70	379 141
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 440 914	-19 440 914	-17 013 212,88	2 427 701	-22 097 556	-20 542 219	-20 163 077,70	379 141
Rakennuksista ja maarakenteista	-9 540 556	-9 540 556	-7 117 435,61	2 423 120	-11 455 337	-9 900 000	-8 971 083,56	928 916
Koneista ja kalustosta	-7 792 358	-7 792 358	-7 580 766,28	211 592	-8 413 219	-8 413 219	-8 777 034,49	-363 815
Atk-ohjelmista	-2 100 000	-2 100 000	-2 300 406,28	-200 406	-2 200 000	-2 200 000	-2 309 773,92	-109 774
Poistot pitkävaikutteisista menoista	-8 000	-8 000	-14 604,71	-6 605	-29 000	-29 000	-31 868,34	-2 868
Kiinteistä rakenteista ja laitteista								
Kertaluonteiset poistot								
Muut kertaluonteiset poistot								
Suunnitelman ylittävät poistot			-283 333,34	-283 333				
Rakennuksista ja maarakenteista			-283 333,34	-283 333				
Koneista ja kalustosta ylittävä								
TILIKAUDEN TULOS	928 200	1 046 975	1 411 976,20	365 001	944 900	944 900	890 576,14	-54 324
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	67 000	67 000	70 285,88	3 286	67 000	67 000	67 676,73	677
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	20 000	20 000	0,00	-20 000	0	0	0,00	0
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-15 200	-15 200	-99 050,64	-83 851	-11 900	-11 900	-104 438,23	-92 538
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	1 000 000	1 118 775	1 383 211,44	264 436	1 000 000	1 000 000	853 814,64	-146 185

TILIKAUDEN TUNNUSLUVUT:

 Toimintatuotot/Toimintakulut %
 Vuosikate %

 2015
 105,07 %
 4,38 %

 2016
 105,44 %
 4,76 %

KUOPION YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN TULOSLASKELMA 2016

	TOTEUMA 2016	TOTEUMA 2015	MUUTOS % 16/15
Toimintatuotot	442 597 599,83	427 209 868,71	3,60 %
Myyntituotot	411 675 768,81	399 889 677,83	2,95 %
Maksutuotot	16 891 782,51	13 184 483,67	28,12 %
Tuet ja avustukset	8 925 844,79	10 060 767,35	-11,28 %
Muut toimintatuotot	5 104 203,72	4 074 939,86	25,26 %
Valmistus omaan käyttöön	1 792 590,59	1 621 074,72	10,58 %
Toimintakulut	-421 552 782,47	-408 214 220,34	3,27 %
Henkilöstökulut	-230 398 599,96	-227 397 369,41	1,32 %
Palkat	-180 610 287,82	-179 710 676,25	0,50 %
Henkilösivukulut	-52 716 131,66	-51 073 237,92	3,22 %
<i>Eläkekulut</i>	<i>-41 165 840,66</i>	<i>-41 274 952,23</i>	<i>-0,26 %</i>
<i>Muut henkilösivukulut</i>	<i>-11 550 291,00</i>	<i>-9 798 285,69</i>	<i>17,88 %</i>
Henkilöstökorvaukset	2 927 819,52	3 386 544,76	-13,55 %
Palvelujen ostot	-102 668 903,34	-97 707 920,65	5,08 %
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-76 716 069,13	-72 475 216,80	5,85 %
Muut toimintakulut	-11 769 210,04	-10 633 713,48	10,68 %
TOIMINTAKATE	22 837 407,95	20 616 723,09	10,77 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 783 754,11	-1 908 200,67	-6,52 %
Korkotuotot	87 760,99	165 488,56	-46,97 %
Muut rahoitustuotot	1 658 268,84	1 211 654,29	36,86 %
Korkokulut	-2 477 353,24	-2 232 389,48	10,97 %
Muut rahoituskulut	-1 052 430,70	-1 052 954,04	-0,05 %
VUOSIKATE	21 053 653,84	18 708 522,42	12,54 %
Poistot ja arvonalentumiset	-20 163 077,70	-17 296 546,22	16,57 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-20 163 077,70	-17 296 546,22	16,57 %
TILIKAUDEN TULOS	890 576,14	1 411 976,20	-36,93 %
			***
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	67 676,73	70 285,88	-3,71 %
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00	
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-104 438,23	-99 050,64	5,44 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	853 814,64	1 383 211,44	-38,27 %

KUOPION YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN TASE 31.12.2016

	TASE 31.12.2016	TASE 31.12.2015	Muutos % 16/15
VASTAAVAA			
A PYSYVÄT VASTAAVAT	368 027 690,65	335 553 607,82	9,68
I Aineettomat hyödykkeet			
1. Aineettomat oikeudet	6 507 523,41	6 287 281,28	3,50
2. Muut pitkävaikutteiset menot	571 725,58	250 395,59	128,33
3. Ennakkomaksut	1 116 112,16	141 680,09	687,77
	<u>8 195 361,15</u>	<u>6 679 356,96</u>	22,70
II Aineelliset hyödykkeet			
1. Maa- ja vesialueet	6 481 473,36	6 179 257,99	4,89
2. Rakennukset	225 368 055,06	230 296 543,52	-2,14
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 409 439,20	9 502 055,90	9,55
4. Koneet ja kalusto	36 998 154,96	37 539 615,26	-1,44
5. Muut aineelliset hyödykkeet	495 111,62	495 111,62	0,00
6. Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	52 255 564,81	16 533 853,05	216,05
	<u>332 007 799,01</u>	<u>300 546 437,34</u>	10,47
III Sijoitukset			
1. Osakkeet ja osuudet	17 462 528,89	17 465 811,92	-0,02
3. Muut lainasaamiset	9 500 000,00	10 000 000,00	***
4. Muut saamiset	862 001,60	862 001,60	0,00
	<u>27 824 530,49</u>	<u>28 327 813,52</u>	-1,78
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 493 683,30	1 420 109,40	5,18
2. Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 493 683,30	1 420 109,40	5,18
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	38 656 268,50	43 481 979,25	-11,10
I Vaihto-omaisuus			
1. Aineet ja tarvikkeet	3 801 388,32	4 063 378,23	-6,45
4. Muu vaihto-omaisuus	2 700,00	2 400,00	12,50
	<u>3 804 088,32</u>	<u>4 065 778,23</u>	-6,44
II Saamiset			
Lyhytaikaiset saamiset			
1. Myyntisaamiset	10 855 889,20	14 190 804,52	-23,50
3. Muut saamiset	5 059 498,12	5 853 563,13	-13,57
4. Siirtosaamiset	3 155 427,79	3 831 473,81	-17,64
	<u>19 070 815,11</u>	<u>23 875 841,46</u>	-20,13
III Rahoitusarvopaperit			
IV Rahat ja pankkisaamiset	15 781 365,07	15 540 359,56	1,55
	<u>408 177 642,45</u>	<u>380 455 696,47</u>	7,29

KUOPION YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN TASE 31.12.2016

	TASE 31.12.2016	TASE 31.12.2015	Muutos % 16/15
VASTATTAVAA			
A OMA PÄÄOMA	93 208 195,44	92 249 942,57	1,04
I Peruspääoma	102 034 835,28	102 034 835,28	0,00
III Muut omat rahastot	611 021,73	506 583,50	20,62
IV Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-10 291 476,21	-11 674 687,65	-11,85
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	853 814,64	1 383 211,44	-38,27
	<u>93 208 195,44</u>	<u>92 249 942,57</u>	1,04
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 509 214,98	1 576 891,71	-4,29
1. Poistoero	1 509 214,98	1 576 891,71	-4,29
2. Vapaaehtoiset varaukset	<u>1 509 214,98</u>	<u>1 576 891,71</u>	-4,29
C PAKOLLISET VARAUKSET	19 469 628,00	18 568 562,00	4,85
2. Muut pakolliset varaukset	<u>19 469 628,00</u>	<u>18 568 562,00</u>	4,85
	19 469 628,00	18 568 562,00	4,85
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 493 766,41	1 423 174,76	
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	1 493 766,41	1 423 174,76	4,96
E VIERAS PÄÄOMA	292 496 837,62	266 637 125,43	9,70
I Pitkäaikainen			
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	<u>207 365 368,63</u>	<u>180 499 286,04</u>	14,88
	207 365 368,63	180 499 286,04	14,88
II Lyhytaikainen			
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 891 060,04	11 519 101,38	3,23
5. Saadut ennakot	5 368 773,95	2 868 432,79	87,17
6. Ostovelat	21 277 000,73	22 237 765,90	-4,32
7. Muut velat	5 170 765,57	4 916 069,45	5,18
8. Siirtovelat	41 423 868,70	44 596 469,87	-7,11
	<u>85 131 468,99</u>	<u>86 137 839,39</u>	-1,17
	<u>408 177 642,45</u>	<u>380 455 696,47</u>	7,29

KUOPION YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN TASEEN TUNNUSLUVUT:

	2016	2015
Omavaraisuus %	23,51 %	24,85 %
Suhteellinen velkaantuneisuus %	64,87 %	61,74 %

KUOPION YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN RAHOITUSLASKELMA VUODELTA 2016

		1.1. - 31.12.2016		1.1. - 31.12.2015	
Toiminnan ja investointien rahavirta					
<i>Toiminnan rahavirta</i>					
Vuosikate	+ / -	21 053 653,84		18 708 522,42	
Tulorahoituksen korjaukset	+ / -	504 796,69	21 558 450,53	878 384,31	19 586 906,73
<i>Investointien rahavirta</i>					
Investointimenot		-53 679 754,18		-68 287 953,65	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	516 029,26		1 259 403,75	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	422 833,70	-52 740 891,22	1 078 611,24	-65 949 938,66
Toiminnan ja investointien rahavirta			-31 182 440,69		-46 363 031,93
Rahoitustoiminnan kassavirta					
<i>Antolainauksen muutokset</i>					
Antolainasaamisten lisäykset	-			-4 620 898,98	
Antolainasaamisten vähennykset	+	500 000,00			
<i>Lainakannan muutokset</i>					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	35 000 000,00		60 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-7 772 678,75		-3 339 844,98	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+ / -	10 720,00	27 738 041,25	205 240,00	52 244 496,04
<i>Oman pääoman muutokset</i>			0,00		-591 826,83
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	+ / -	-2 982,25		3 065,36	
Vaihto-omaisuuden muutos	+ / -	261 689,91		-772 860,98	
Saamisten muutos	+ / -	4 805 026,35		-6 822 711,67	
Korottomien velkojen muutos	+ / -	-1 378 329,06	3 685 404,95	-1 790 230,70	-9 382 737,99
Rahoituksen rahavirta			31 423 446,20		42 269 931,22
Rahavarojen muutos			241 005,51		-4 093 100,71
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.	+	15 781 365,07		15 540 359,56	
Rahavarat 1.1.	-	15 540 359,56	241 005,51	19 633 460,27	-4 093 100,71

KUOPION YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2016	2015
Investointien tulorahoitus %	39,60 %	27,91 %

**KUOPION YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN RAHOITUSLASKELMAOSAN TOTEUTUMIS-
VERTAILU VUODELTA 2016**

		Tilinpäätös 2016	MUUTETTU TA 2016
Toiminnan ja investointien rahavirta			
<i>Toiminnan rahavirta</i>			
Vuosikate	+ / -	21 053 653,84	23 042 456
Tulorahoituksen korjauserät	+ / -	504 796,69	
<i>Investointien rahavirta</i>			
Investointimenot		-53 679 754,18	-54 078 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	516 029,26	615 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	422 833,70	
Toiminnan ja investointien rahavirta		-31 182 440,69	-30 420 544
Rahoitustoiminnan kassavirta			
<i>Antolainauksen muutokset</i>			
Antolainasaamisten lisäykset	-	0,00	
Antolainasaamisten vähennykset	+	500 000,00	500 000
<i>Lainakannan muutokset</i>			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	35 000 000,00	30 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-7 772 678,75	-8 000 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+ / -	10 720,00	
<i>Oman pääoman muutokset</i>		0,00	
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	+ / -	-2 982,25	
Vaihto-omaisuuden muutos	+ / -	261 689,91	
Saamisten muutos	+ / -	4 805 026,35	
Korottomien velkojen muutos	+ / -	-1 378 329,06	
Rahoituksen rahavirta		31 423 446,20	22 500 000
Vaikutus maksuvalmiuteen		241 005,51	-7 920 544
<i>Rahavarojen muutos</i>			
Rahavarat 31.12.	+	15 781 365,07	25 588 305
Rahavarat 1.1.	-	15 540 359,56	26 195 849
		241 005,51	-607 544

Lainakanta 31.12.

216 605 068,67

213 717 592

KUOPION YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN INVESTOINTIOSA VUODELTA 2016

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TILINPÄÄTÖS 2015	TOT. % 2015	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TILINPÄÄTÖS 2016	TOT. % 2016	MUUTOS 16/15
SOVELLUSINVESTOINNIT:									
Investointisuunnitelmat	-2 900 000	-2 928 080	-2 596 976,86	88,69	-3 500 000	-4 691 720	-3 504 447,56	74,69	34,94
Toteutuneet investoinnit			-3 257 896,41				-2 530 015,49		
- vuoden 2015 keskeneräisistä siirretyt			802 599,30				14 310,00		
Toteutuneiden hankkeiden nettomeno			-2 455 297,11				-2 515 705,49		
Keskeneräiset investoinnit			-141 679,75				-1 116 112,16		
- vuoden 2015 keskeneräisistä siirretyt							127 370,09		
Keskeneräisten hankkeiden nettomeno							-988 742,07		
Investointien tulorahoitus:									
Lainat									
Valtionosuudet	0	0	0,00		0	0	0,00		
YHTEENSÄ									
NETTOMENO	-2 900 000	-2 928 080	-2 596 976,86	88,69	-3 500 000	-4 691 720	-3 504 447,56	74,69	34,94
- siitä investointivaruksen / -rahaston käyttö									
KIINTEISTÖINVESTOINNIT:									
Hankekustannukset	-44 950 000	-46 450 000	-49 010 505,44	105,51	-32 450 000	-38 850 000	-41 604 344,68	107,09	-15,11
Toteutuneet hankkeet			-152 501 787,62				-4 776 749,18		
- vuoden 2015 keskeneräisistä siirretyt			115 603 788,21				546 987,05		
Toteutuneiden hankkeiden nettomeno			-36 897 999,41				-4 229 762,13		
Keskeneräiset hankkeet			-14 841 188,92				-51 668 784,42		
- vuoden 2015 keskeneräisistä siirretyt			2 728 682,89				14 294 201,87		
Keskeneräisten hankkeiden nettomeno			-12 112 506,03				-37 374 582,55		
Investointien tulorahoitus:									
Lainat									
Valtionosuudet									
Muu tulorahoitus	0	0	0,00		0	0	0,00		
YHTEENSÄ									
NETTOMENO	-44 950 000	-46 450 000	-49 010 505,44	105,51	-32 450 000	-38 850 000	-41 604 344,68	107,09	-15,11
- siitä investointivaruksen / -rahaston käyttö									

KUOPION YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN INVESTOINTIOSA VUODELTA 2016

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TILINPÄÄTÖS 2015	TOT. % 2015	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TILINPÄÄTÖS 2016	TOT. % 2016	MUUTOS 16/15
LAITEINVESTOINNIT:									
Investointisuunnitelmat	-15 075 500	-15 047 420	-16 088 644,52	106,92	-10 815 000	-10 536 280	-8 570 961,94	81,35	-46,73
Laitepankin hankinnat:	-4 367 000	-4 327 420	-4 978 349,20	115,04	-5 783 000	-5 646 280	-4 751 907,86	84,16	-4,55
Toteutuneet investoinnit			-5 115 676,90				-5 267 662,41		
- vuoden 2015 keskeneräisistä siirretyt			796 315,45				665 177,75		
Toteutuneiden investointien nettomeno			-4 319 361,45				-4 602 484,66		
Keskeneräiset investoinnit			-789 477,75				-273 723,20		
- vuoden 2015 keskeneräisistä siirretyt			130 490,00				124 300,00		
Keskeneräisten investointien nettomeno			-658 987,75				-149 423,20		
B11 hankinnat	-1 665 500	-1 665 500					0,00		
vuoden 2015 määrärahan B11 hankinnat									
sisältyvät laitepankin toteutuneisiin									
investointeihin									
V. 2014 varaus B11 osalta siirretty	-4 000 000	-4 000 000	-4 199 158,34						
vuodelle 2015									
TASEYKSİKÖT:									
NEUROKESKUS	-50 000	-61 500	-506 306,00	823,26	-595 000	-595 000	-211 129,05	***	
SYDÄNKESKUS	-428 000	-428 000	-401 392,12	93,78	-1 016 000	-1 016 000	-558 473,05	54,97	39,13
Toteutuneet hankinnat			-401 392,12				-558 473,05		
- vuoden 2014 keskeneräisistä siirretyt									
Keskeneräisten investointien nettomeno			-401 392,12				-558 473,05		
Keskeneräiset investoinnit									
- vuoden 2014 keskeneräisistä siirretyt									
Keskeneräisten investointien nettomeno			0,00				0,00		

KUOPION YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN INVESTOINTIOSA VUODELTA 2016

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TILINPÄÄTÖS 2015	TOT. % 2015	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TILINPÄÄTÖS 2016	TOT. % 2016	MUUTOS 16/15
LAITEINVESTOINNIT:									
KYS-KUVANTAMISKESKUS	-4 565 000	-4 565 000	-6 003 438,86	131,51	-3 421 000	-3 279 000	-3 049 451,98	93,00	-49,20
Toteutuneet hankinnat			-5 121 199,56				-3 639 581,17		
- vuoden 2015 keskeneräisistä siirretyt			551 750,00				903 186,38		
Toteutuneen hankkeen nettomeno			-4 569 449,56				-2 736 394,79		
Keskeneräiset investoinnit			-1 433 989,30				-313 057,19		
- vuoden 2015 keskeneräisistä siirretyt			-1 433 989,30				-313 057,19		
Keskeneräisten investointien nettomeno									
Investointien tulorahoitus:									
Lainat									
Valtionosuudet			667 576,92		615 000	615 000	516 029,26		
Muu tulorahoitus		0	667 576,92		615 000	615 000	516 029,26		
YHTEENSÄ									
NETTOMENO	-15 075 500	-15 047 420	-15 421 067,60	102,48	-10 200 000	-9 921 280	-8 054 932,68	81,19	-47,77
MUUT RAKENNUSINVESTOINNIT									
Hankekustannukset:									
Toteutuneet investoinnit			-121 926,83				0,00		
Investointien tulorahoitus:									
Lainat									
Valtionosuudet			121 926,83				0,00		
Muut rahoitusosuudet (virkestysrahasto)			121 926,83				0,00		
YHTEENSÄ									
NETTOMENO			0,00				0,00		
- siitä investointivarauksen /									
-rahaston käyttö									

KUOPION YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN INVESTOINTIOSA VUODELTA 2016

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TILINPÄÄTÖS 2015	TOT. % 2015	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TILINPÄÄTÖS 2016	TOT. % 2016	MUUTOS 16/15
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT:									
Osakkeet ja osuudet		0	-469 900,00		0	0			-100,00
Investointien tulorahoitus:									
Lainat									
Valtionosuudet			469 900,00						
Muut rahoitusosuudet (virkistysrahasto)		0	469 900,00		0	0	0,00		
YHTEENSÄ									
NETTOMENO									
- siitä investointivarauksen / -rahaston käyttö		0	0,00		0	0	0,00		
KÄYTTÖOMAISUUSINVESTOINNIT	-62 925 500	-64 425 500	-68 287 953,65	106,00	-46 765 000	-54 078 000	-53 679 754,18	99,26	-21,39
RAHOITUSOSUUDET INV.MENOIHIN	0	0	1 259 403,75		615 000	615 000	516 029,26	83,91	

KUOPION YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN INVESTOINTIOSA VUODELTA 2016

HANKKEET

	KUST.ARVIO MUUTOKSINEEN	ED. VUOSIEN KÄYTTÖ	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TOTEUMA 2016	TOT. % 2016	KUST. ARV. KÄYTETTY % 31.12.2016
SOVELLUSINVESTOINNIT:							
Investoinnit yhteensä							
Menot			-3 500 000	-4 691 720	-3 504 447,56	74,69 %	
Tulot			-3 500 000	-4 691 720	-3 504 447,56	74,69 %	
Nettomeno			-3 500 000	-4 691 720	-3 504 447,56	74,69 %	
RAKENNUSINVESTOINNIT:							
Investoinnit yhteensä							
Menot			-32 450 000	-38 850 000	-41 604 344,68	107,09 %	
Tulot			-32 450 000	-38 850 000	-41 604 344,68	107,09 %	
Nettomeno			-32 450 000	-38 850 000	-41 604 344,68	107,09 %	
HANKKEET:							
Puijon sairaalan peruskorjaus, vaihe 1							
Menot	-49 000 000	-9 380 823,11	-16 200 000	-20 200 000	-22 515 756,08	111,46 %	65,10 %
Tulot	-49 000 000	-9 380 823,11	-16 200 000	-20 200 000	-22 515 756,08	111,46 %	
Nettomeno	-49 000 000	-9 380 823,11	-16 200 000	-20 200 000	-22 515 756,08	111,46 %	
Puijon sairaalan päivystys, sis. POS1							
Menot	-19 000 000	-3 781 094,47	-8 550 000	-8 550 000	-9 215 412,71	107,78 %	68,40 %
Tulot	-19 000 000	-3 781 094,47	-8 550 000	-9 550 000	-9 215 412,71	96,50 %	
Nettomeno	-19 000 000	-3 781 094,47	-8 550 000	-9 550 000	-9 215 412,71	96,50 %	
Muut hankekustannukset							
Menot			-7 700 000	-9 100 000	-9 873 175,89	108,50 %	
Tulot			-7 700 000	-9 100 000	-9 873 175,89	108,50 %	
Nettomeno			-7 700 000	-9 100 000	-9 873 175,89	108,50 %	

KUOPION YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN INVESTOINTIOSA VUODELTA 2016

HANKKEET

	KUST.ARVIO MUUTOKSINEEN	ED. VUOSIEN KÄYTTÖ	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TOTEUMA 2016	TOT. % 2016	KUST. ARV. KÄYTETTY % 31.12.2016
LAITEINVESTOINNIT							
Investoinnit yhteensä							
Menot			-10 815 000	-10 536 280	-8 570 961,94	81,35 %	
Tulot			-10 815 000	-10 536 280	-8 570 961,94	81,35 %	
Nettomeno			615 000	615 000	516 029,26	83,91 %	
			-10 200 000	-9 921 280	-8 054 932,68	81,19 %	
HANKINNAT:							
Leikkausrobotti							
Menot	-1 800 000	0	-1 800 000	-1 800 000	-1 845 360,00	102,52 %	102,52 %
Tulot	-1 800 000		-1 800 000	-1 800 000	-1 845 360,00	102,52 %	
Nettomeno		0	-1 800 000	-1 800 000	-1 845 360,00	102,52 %	
SPET-TT -laitteisto							
Menot	-1 000 000	0	-1 000 000	-1 000 000	-879 000,00	87,90 %	87,90 %
Tulot	-1 000 000		-1 000 000	-1 000 000	-879 000,00	87,90 %	
Nettomeno		0	-1 000 000	-1 000 000	-879 000,00	87,90 %	
PET-radiolääketuotannon radiofarmasialaitteisto							
Menot	-2 249 200	-1 327 007	-920 000	-920 000	-922 157,61	100,23 %	100,00 %
Tulot	-2 249 200	-1 327 007	-920 000	-920 000	-922 157,61	100,23 %	
Nettomeno	899 680	530 803	368 877	368 877	368 863,04	100,00 %	
	-1 349 520	-796 204	-551 123	-551 123	-553 294,57	100,39 %	
Muut laitehankinnat:							
Menot			-7 095 000	-7 816 280	-4 924 444,33	63,00 %	
Tulot			-7 095 000	-7 816 280	-4 924 444,33	63,00 %	
Nettomeno			246 123	246 123	147 166,22	59,79 %	
			-7 341 123	-8 062 403	-5 071 610,55	62,90 %	
MENOT YHTEENSÄ			-46 765 000	-54 078 000	-53 679 754,18	99,26 %	
TULOT YHTEENSÄ			615 000	615 000	516 029,26	83,91 %	
NETTOMENO YHTEENSÄ			-46 150 000	-53 463 000	-53 163 724,92	99,44 %	

KUOPION YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN TUNNUSLUVUT

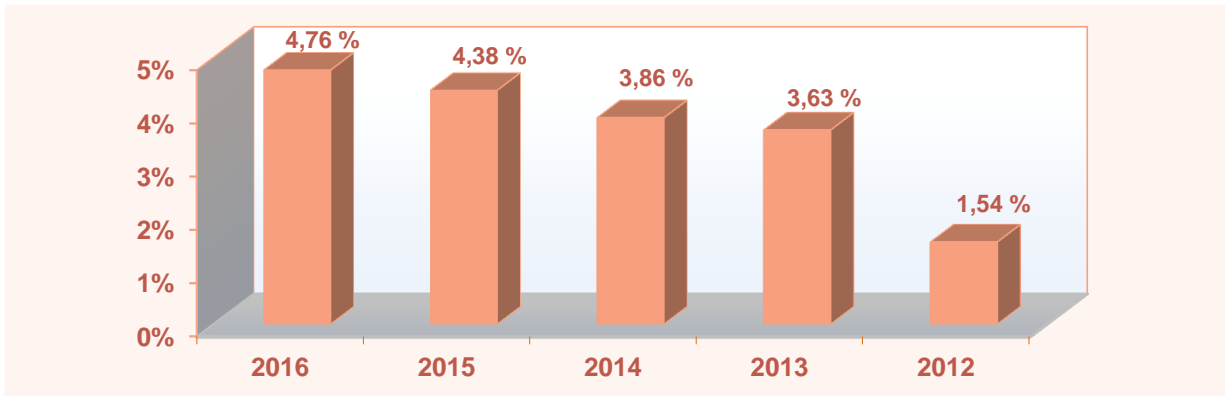
	2016	2015	2014	2013	2012
<u>Tuloslaskelman tunnusluvut</u>					
Toimintatuotot/Toimintakulut %	105,44 %	105,07 %	104,55 %	104,07 %	101,52 %
Vuosikate %	4,76 %	4,38 %	3,86 %	3,63 %	1,54 %
Bruttoinvestoinnit/Kokonaistuloista %	12,08 %	15,93 %	21,41 %	14,00 %	10,07 %
Vuosikate/Poistot %	104,42 %	108,16 %	116,11 %	109,60 %	48,02 %
<u>Rahoituslaskelman tunnusluvut</u>					
Investointien tulorahoitus %	39,60 %	27,91 %	18,18 %	26,14 %	15,19 %
Pääomamenojen tulorahoitus %	34,55 %	26,59 %	18,03 %	25,66 %	14,76 %
Lainanhoitokate	2,30	3,76	6,92	7,32	4,00
Kassan riittävyys (pv)	12	12	15	3	7
<u>Taseen tunnusluvut</u>					
Omavaraisuusaste %	23,51 %	24,85 %	29,09 %	37,71 %	45,36 %
Suhteellinen velkaantuneisuus %	64,87 %	61,74 %	50,50 %	33,95 %	26,65 %

Tuloslaskelman ja investointien vertailutiedoissa on huomioitu vuoden 2012 ja 2013 alusta Servicalle siirtynyt toiminta.

KUOPION YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN TUNNUSLUVUT

Vuosikate %

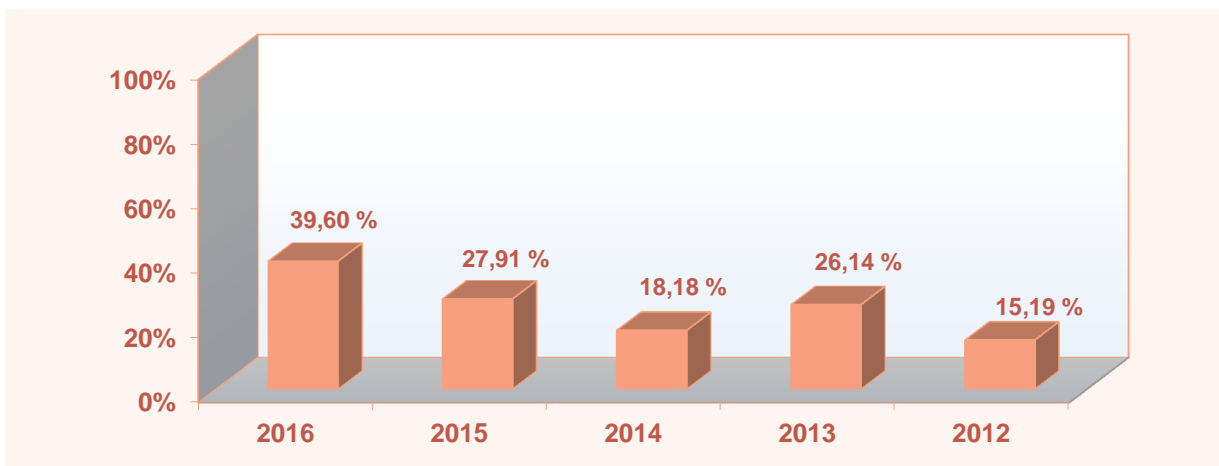
Laskentakaava: $100 * \text{Vuosikate} / \text{Toimintatuotot}$

Vuosikate % kertoo kuinka paljon tulo-rahoituksesta jää pitkävaikutteisten menojen (esim. investoinnit ja lainan lyhennykset) kattamiseen.

Investointien tulo-rahoitus %

Laskentakaava: $100 * \text{Vuosikate} / (\text{Investointimenot} - \text{Rahoitusosuudet})$

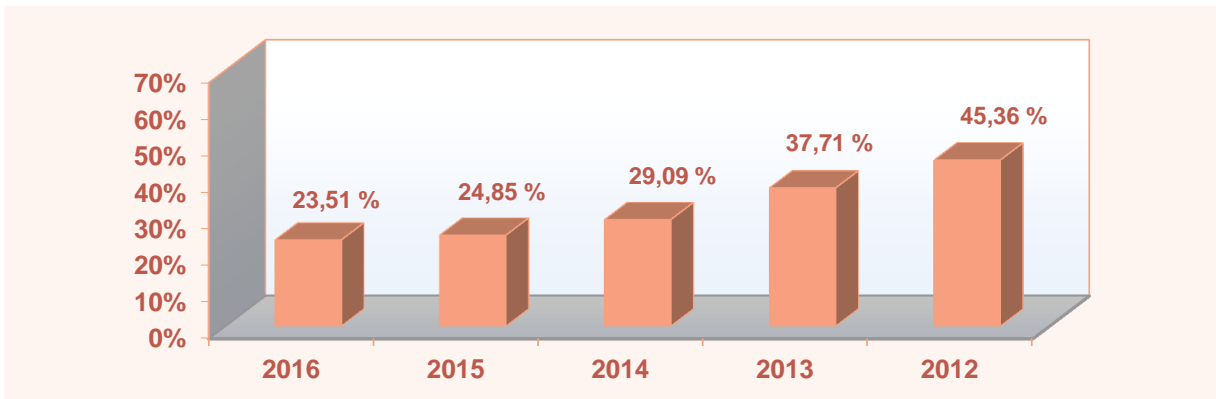
Investointien tulo-rahoitus % kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulo-rahoituksella. Investoinnin omahankintamenoilla tarkoitetaan investointimenoa, josta on vähennetty saadut valtionosuudet, liittymismaksut ja muut mahdolliset rahoitusosuudet.

Sadasta vähennettynä tunnusluku osoittaa prosentiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella (esim. käyttöomaisuuden myynti, laina tai kassavarojen vähentäminen).

KUOPION YLIOPISTOLLISEN SAIRAALAN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste %

Laskentakaava: $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa kuntayhtymän vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. 70 %:n omavaraisuutta pidetään kuntataloudessa hyvänä.

**POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRIN
KUNTAYHTYMÄ**

Kuopion yliopistollinen sairaala

JÄSENKUNTIEN PALVELUJEN KÄYTTÖ V. 2016								
	HOITOJAKSOT		HOITOPÄIVÄT		PKL-KÄYNNIT		LEIKKAUKSET	
	Toteuma	Muutos % 16/15	Toteuma	Muutos % 16/15	Toteuma	Muutos % 16/15	Toteuma	Muutos % 16/15
Iisalmi	1 991	-7,1	7 868	-5,7	16 854	9,2	768	-5,1
Juankoski	924	-8,2	4 245	5,0	9 930	9,4	388	-6,3
Kaavi	654	-8,9	2 834	1,1	7 479	8,5	241	-8,0
Keitele	400	-5,2	1 450	0,7	4 137	10,3	179	-4,8
Kiuruvesi	949	-7,1	3 560	-0,4	7 513	5,8	401	5,2
Kuopio	19 319	-6,0	86 804	-6,0	274 359	8,6	8 130	3,4
Lapinlahti	1 404	-10,5	5 384	-2,7	14 168	6,3	576	1,6
Leppävirta	1 614	-3,4	6 970	10,5	14 472	1,4	667	-1,5
Pielavesi	807	-14,2	3 007	-18,0	8 036	2,7	349	-6,2
Rautalampi	563	-11,2	2 260	0,8	5 316	17,1	277	-8,9
Rautavaara	404	10,1	2 264	-0,2	3 345	22,3	156	-10,9
Siilinjärvi	2 828	-8,4	10 807	-8,4	47 174	10,5	1 589	7,4
Sonkajärvi	456	0,7	2 101	17,7	3 586	4,7	187	6,9
Suonenjoki	1 150	-5,7	4 422	-7,5	11 525	9,1	636	18,4
Tervo	288	-8,0	963	-16,6	3 364	11,7	133	5,6
Tuusniemi	530	-6,0	2 792	2,5	5 656	4,1	274	10,9
Varkaus	2 397	-8,8	10 983	-7,2	19 050	-6,7	1 155	-8,5
Vesanto	416	-3,3	1 569	-9,4	4 656	10,8	180	-2,2
Vieremä	353	-1,9	2 117	13,8	2 722	6,2	158	13,7
YHTEENSÄ	37 447	-6,6	162 400	-4,6	463 342	7,8	16 444	1,7

KUOPION YLIOPISTOLLINEN SAIRAALA / JÄSENKUNTIEN MAKSUOSUUDET V.2016												
	HOITOPALVELUT				ASUKASLUKUUN PERUSTUVAT OSUUDET				HAMMASI. OPETUSK. LASKUTUS (SOPIMUS)	JÄSEN- KUNNAN MAKSU- OSUU	Laskutettu	Palautus / Lisäveloitus
	Perushoito- palvelut (pal. huomiointu)	Ostopalvelut (netto)	Mini-Valtavat (netto)	Jatkahoito- palkkaa odottavat	Asukasluku 31.12.2014	Jäsenmaksu	Ensihoito (erillinen maksuperuste)	Erityisen kallis hoito				
Iisalmi	14 243 693,82	920 074,29	181 402,28	1 650,00	22 115	500 092,00	910 616,68	1 176 713,37	0,00	17 934 242,44	18 214 024,83	-279 782,39
Juankoski	6 438 615,35	263 050,91	94 278,28	0,00	4 882	110 398,00	268 259,03	259 765,53	0,00	7 434 367,10	7 592 330,16	-157 963,06
Kaavi	4 592 242,30	124 746,20	91 907,26	0,00	3 214	72 679,00	211 310,65	171 013,19	0,00	5 263 898,60	5 676 043,82	-412 145,22
Keitele	2 804 810,51	62 689,32	19 488,49	0,00	2 398	54 227,00	149 030,78	127 594,78	0,00	3 217 839,88	3 269 540,57	-51 700,69
Kuruvesi	6 725 389,68	235 587,90	110 766,25	550,00	8 752	197 911,00	412 772,63	465 683,72	0,00	8 148 661,18	8 187 564,08	-38 902,90
Kuopio	130 669 710,62	3 812 332,38	2 003 207,08	316 243,90	111 289	2 516 604,00	4 509 597,34	5 921 557,94	817 683,51	150 566 936,77	152 925 402,05	-2 358 465,28
Lapinlahti	10 082 656,25	354 101,55	30 604,09	0,00	10 093	228 236,00	521 909,86	537 036,78	0,00	11 754 544,53	11 958 432,86	-203 888,33
Leppävirta	10 475 459,60	407 155,30	167 463,33	0,00	10 015	226 472,00	466 690,84	532 886,47	0,00	12 276 127,54	12 496 544,16	-220 416,62
Pielavesi	5 656 561,06	83 949,35	16 812,99	0,00	4 787	108 250,00	269 266,93	254 710,69	0,00	6 389 551,02	6 507 458,01	-117 906,99
Rautalammi	3 870 273,07	199 183,49	29 896,70	0,00	3 374	76 297,00	194 746,02	179 526,61	9 480,47	4 559 403,36	4 665 906,14	-126 502,78
Rautavaara	2 423 813,03	121 419,87	81 729,20	0,00	1 768	39 980,00	161 267,58	94 073,22	0,00	2 922 282,90	3 062 245,92	-139 963,02
Sillinjärvi	23 024 031,50	765 630,67	185 779,26	0,00	21 668	489 984,00	864 829,02	1 152 929,02	0,00	26 483 183,47	26 859 158,99	-375 975,52
Sonkajärvi	3 328 607,60	320 812,19	47 576,22	1 100,00	4 336	98 051,00	234 046,30	230 713,50	0,00	4 280 906,81	4 329 255,21	-68 348,40
Suonenjoki	8 094 875,22	180 228,00	93 060,22	0,00	7 419	167 768,00	400 129,11	394 756,34	19 332,06	9 350 148,95	9 472 890,09	-122 741,14
Tervo	2 023 219,72	58 690,41	5 184,11	0,00	1 627	36 792,00	91 384,64	86 570,77	0,00	2 301 841,65	2 332 485,26	-30 643,61
Tuusniemi	3 870 539,52	78 119,69	227 345,26	1 100,00	2 750	62 186,00	187 095,19	146 324,29	6 723,13	4 579 433,08	4 779 415,29	-139 982,21
Varkaus	16 700 237,59	688 294,61	558 829,59	1 100,00	21 860	494 326,00	981 980,52	1 163 145,11	3 616,57	20 591 529,99	20 738 506,94	-146 976,95
Vesanto	3 006 379,03	45 571,36	11 926,72	0,00	2 244	50 744,00	142 265,65	119 400,62	0,00	3 376 287,38	3 463 382,67	-87 095,29
Vieremä	2 491 030,11	213 981,13	15 892,74	0,00	3 816	86 292,00	175 588,62	203 044,91	0,00	3 185 829,51	3 370 834,54	-185 005,03
YHTEENSÄ	260 522 145,58	8 935 617,62	3 973 150,07	321 743,90	248 407	5 617 289,00	11 152 787,39	13 217 446,86	856 835,74	304 597 016,16	309 861 421,59	-5 264 405,43

**POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPAIIRIN
KUNTAYHTYMÄ**

JÄSENKUNTIEN OSUUS PERUSPÄÄOMASTA 31.12.2016

Jäsenkunta	Peruspääomaosuus 31.12.2016	Osuus %
Iisalmi	4 365 174,96	4,2781
Juankoski	2 779 139,95	2,7237
Kaavi	1 845 387,74	1,8086
Keitele	1 029 359,05	1,0088
Kiuruvesi	2 641 356,81	2,5887
Kuopio	54 214 860,61	53,1337
Lapinlahti	3 647 593,91	3,5749
Leppävirta	3 587 945,10	3,5164
Pielavesi	2 316 490,86	2,2703
Rautalampi	1 703 817,06	1,6698
Rautavaara	1 282 891,29	1,2573
Siilinjärvi	7 787 417,50	7,6321
Sonkajärvi	1 170 556,78	1,1472
Suonenjoki	3 942 728,08	3,8641
Tervo	920 594,47	0,9022
Tuusniemi	1 486 054,52	1,4564
Varkaus	5 034 345,27	4,9339
Vesanto	1 325 298,64	1,2989
Vieremä	953 822,70	0,9348
YHTEENSÄ	102 034 835,28	100,0000

KONSERNI

8. Konserniin kuuluvat yhteisöt

Konserniohjaus ja -valvonta

Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa se, että konserni toimii taloudellisesti ja tuloksellisesti, päätetyt tavoitteet saavutetaan ja päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa sekä lakien ja säädösten mukaista. Konsernivalvonnalla varmistetaan myös omaisuuden säilyminen sekä varmistetaan tarvittavat voimavarat.

Kuntayhtymän hallitus on hyväksynyt konserniohjeet, joiden johtoajatukseksi on hyvän hallinto- ja johtamistavan (corporate governance) noudattaminen.

Sairaanhoitopiirin konserniin kuuluvat seuraavat tytäryhteisöt:

- Sakupe Oy (51,00 %)
- Kiinteistö Oy Mustinlampi (100 %)
- Kiinteistö Oy Isoharja (79,60 %)
- Kuopion yliopistollisen sairaalan tutkimussäätiö sr (100 %)

Kuntayhtymän konsernia johtavat valtuusto ja hallitus. Konsernin viranhaltijajohtajana toimii sairaanhoitopiirin johtaja, jolle raportoidaan tytäryhteisöjen toiminnasta ja taloudesta. Hallitukselle ja valtuustolle konserniyhteisöjen raportointi tapahtuu konsernitilinpäätöksen yhteydessä.

Osakeyhtiömuotoisten tytäryhteisöjen riskit liittyvät kannattavuuteen sekä lainarahoitukseen, jota otetaan investointien rahoitukseen. Yhtiöiden kannattavuus on tällä hetkellä vähintään tyydyttävä ja lainataakka hallinnassa. Tytäryhteisöjen toiminnan kasvaessa omistajapolitiikan merkitys tulevaisuudessa tulee kasvamaan. Tästä syystä myös tytäryhteisöt ovat mukana riskienhallintaohjelmassa.

Sakupe Oy

Mittarit	Tilin- päättös 2015	Tilin- päättös 2016	Muutos 16/15 (%)	Talous- suunni- telma 2016	Ero tavoit- teesta (määrä)	Toteu- tumis- aste (%)
(1 000 €)						
Liikevaihto	12 699	15 142	19,2	14 700	442	103,0
Tulos	-312	588	-288,6	1 332	-744	44,1
Investoinnit	6 787	265	-96,1	200	65	132,5
Pitkäaikaisen velan (lainan) määrä	5 575	4 925	-11,7	5 575	-650	88,3
Omavaraisuusaste (%)	40,5	46,5	14,8	40	6,5	116,3

Tilikauden taloudellinen tulos

Yhtiön liikevaihto oli toimintavuonna 15 141 547 euroa. Pääosa liikevaihdosta koostui julkiselle terveydenhuollolle ja muille julkishallinnon yksiköille tuotetuista tekstiilihuoltopalveluista. Yksityisen sektorin palveluiden osuus kokonaisliikevaihdosta oli hieman alle 7 %. Liikevaihto kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 19,2 %.

Kasvu syntyi pääasiassa julkisen terveydenhuollon palveluista, maantieteellisesti tarkasteltuna Pirkanmaan ja Keski-Suomen alueilta. Tuotantovolyymi kasvoi tilikaudella 16,6 % ja keskimääräinen henkilötöyöpanos kasvoi samaan aikaan 6,9 %, mikä merkitsee työn tuottavuuden paranemista.

Yhtiön tulos parani liikevaihdon voimakkaan kasvun myötä merkittävästi, liikevoiton ollessa 1.347.369,91 euroa tilikaudelta. Liikevoitto ei ole edelliseen tilikauteen nähden vertailukelpoinen, sillä tilikaudella 2016 yhtiössä otettiin käyttöön uudet poistomenetelmät. Taloudellisen tuloksen puolesta vuosi oli hyvä.

Investoinnit

Kahden edellisen vuoden mittavien investointien jälkeen tilikaudella 2016 ei tehty merkittäviä investointeja.

Vähäisistä kaluston korvaus- ja uudistamistarpeista muodostui yhteensä 265.816,35 euron investoinnit, jotka rahoitettiin kassavaroin. Asiakaskohtaisiin vuokratextiileihin investoitiin lisäksi 1.142.986,42 euroa.

Yhtiön lainoja lyhennettiin suunnitelman mukaisesti, ja omavaraisuusaste tilikauden päättyessä oli 46,5 %.

Toiminnan vakaus ja riskien hallinta

Tuotantokoneiston ja -tilojen toimivuus sekä osaava työvoima ja -turvallisuus ovat Sakupe Oy:n toiminnan vakauden kannalta keskeisiä tekijöitä.

Sakupe Jyväskylän uuden tuotantolaitoksen myötä syntynyt tilanne, jossa yhtiöllä on kaksi omaa tuotantolaitosta eri paikkakunnilla, paransi merkittävästi valmiuttamme vakaviin tuotantokatkoksiin liittyvien keskeytysriskien hallinnan osalta.

Keväällä 2016 tapahtuneen tulipalon yhteydessä tämä jouduttiin myös käytännössä kokeilemaan ja parantunut valmius oikeaksi todistamaan.

Sakupe Oy

Toimintaympäristön muutokseen liittyvien liiketoimintariskien hallitsemiseksi yhtiön hallitus arvioi strategian ajanmukaisuutta ja tekee siihen tarvittaessa muutoksia. Oleellinen osa liiketoimintariskien hallintaa on myös huolehtia hyvästä päivittäisestä palvelukyvyistä sekä toiminnan kustannustehokkuudesta. Taloudellisia riskejä pyrimme hallitsemaan myös riittävällä suunnittelulla sekä huolellisuudella sopimuksia laadittaessa.

Vuoden 2016 aikana laajennettiin riskienhallinnan dokumentointiin tarkoitettua ohjelmiston käyttöä. Järjestelmän avulla käsitellään yhtiön riskejä kokonaisvaltaisesti ja työturvallisuuden näkökulmasta omassa osiossaan. Vuoden aikana järjestelmään kirjattiin yhteensä 163 tunnistettua riskiä. Kirjatuista riskeistä käsiteltiin loppuun n. 70 % ja n. 25 % ovat hallintatoimineen seurannassa ja loput arvioitavina.

Muuta huomioitavaa

Energiatehokkuus ja vesitalous paranivat yhtiön kummassakin tuotantolaitoksessa toimintavuoden aikana selvästi. Pyykkikiloa kohden lasketut energiakustannukset alenivat koko yhtiössä 22 % edelliseen vuoteen verrattuna. Tätä voidaan pitää erittäin hyvänä saavutuksena, sillä nestekaasun hinta nousi 2016 alussa voimaan tulleen valmisteveron myötä merkittävästi.

Kiinteistö Oy Mustinlampi

Mittarit	Tilin- päättös 2015	Tilin- päättös 2016	Muutos 16/15 (%)	Talous- suunni- telma 2016	Ero tavoit- teesta (määrä)	Toteu- tumis- aste (%)
(1 000 €)						
Liikevaihto	4 839	4 840	0,0	5 000	-160	96,8
Tulos	549	-1	-100,2	0	-1	
Investoinnit	4 772	201	-95,8	800	-599	25,1
Pitkäaikaisen velan (lainan) määrä	66 477	64 344	-3,2	73 000	-8 656	88,1
Omavaraisuusaste (%)	8,2	8,7	6,1	7,8	0,9	111,5

Yhtiön tarkoituksena on omistaa, hallita ja vuokrata kiinteistöjä ja osakehuoneistoja sekä tuottaa Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin asiakkaille ja henkilöstölle tarkoitettuja oheispalveluja.

Pysäköintitoiminta

Pysäköintitalojen liikevaihto säilyi vakaana ja oli n. 1,2 Me. Sädeparkin käyttöaste on parantunut.

Yhtiö otti vastuulleen koko sairaanhoitopiirin henkilökunnan pysäköinnin 1.7.2016 alkaen. Toiminta kattaa nyt siis koko Puijon ja Julkulan sairaaloiden pysäköinnin sekä henkilökunnan pysäköintipaikkojen välittämisen Alavan sairaalakorttelissa sekä Viertotiellä Siilinjärvellä. Uuden toiminnan vaikutus liikevaihtoon oli loppuvuoden osalta n. 50t€. Pysäköinnin hinnat pidettiin ennallaan.

Toimitilojen vuokraus

Puijon sairaalan rakennukset 3,5,10 ja 13 ovat olleet vuokrattuina koko vuoden ajan sairaanhoitopiirille. Rakennus 11 (yhteiskeittiö) sekä Harjulan tunneli on vuokrattu Servicalle, joka huolehtii myös rakennuksen ylläpidosta. Canthian tunneli on vuokrattu sairaanhoitopiirille (50 %) ja Itä-Suomen yliopistolle (50 %). Rakennuksessa on korjattu vuoden aikana vähäisiä takuun alaisia vikoja.

Rakennus 12 vuokrattiin 1.5.2016 alkaen Servicalle, Istekki Oy:lle sekä sairaanhoitopiirille.

Investoinnit

Vuoden aikana valmistui kaksi pienehköä investointia. Investoinnit olivat yhteensä 201 t€. Tehdyt investoinnit olivat rakennus 12 vesikattokorjaus sekä aurinkovoimalan rakentaminen. Aurinkovoimalan toteuttamiseen saatiin 25 %:n avustus ELY-keskukselta.

Rakennus 9 DC / ICT-varautumiseen liittyvät investoinnit käynnistyivät kesällä 2016 ja tulevat valmiiksi kesään 2017 mennessä.

Yhtiön rahoituskulut laskivat hieman edellisestä vuodesta markkinakorkojen vieläkin aiempaa matalamman tason vuoksi.

Kiinteistö Oy Mustinlampi

Yhtiön tulevaisuus

Yhtiön toiminta on jatkossa vakaata vuokraustoimintaa eikä pysäköintitoiminnankaan uskota voimakkaasti muuttuvan. Lähtökohdat pysäköintitoiminnan pitämiseen kannattavana ovat kuitenkin hyvät. Vuokraustoiminnan tulovirralla pyritään pitämään rakennuskanta pitkällä aikavälillä kunnossa siten, ettei korjausvelkaa pääse merkittävästi syntyämään.

Valtakunnallinen maakuntauudistus (ml. sote ja maakunnallinen PoSoTe-selvitystyö) on käynnissä. Lainsäädännön valmistelussa lähdetään siitä, että erikoissairaanhoidon omistamat rakennukset sekä kiinteistöyhtiöiden osakkeet siirtyvät valtakunnalliseen toimitilahallinnon palvelukeskukseen viimeistään 31.12.2018. Palvelukeskus (Maakuntien Tilakeskus Oy) on perustettu ja sen valmistelu etenee vuoden 2017 aikana.

Tilakeskukseen siirtäminen tulee muuttamaan Mustinlammen mm. rahoitusrakennetta, sillä kuntayhtymän antamat takaukset on tarkoitus siirtää valtion takauksiksi ja toisaalta rahoituksen hankkiminen tulee siirtymään osaksi isoa kokonaisuutta. Myös vuokraustoiminta muuttuu ja asiakkuuksien jatkuvuuteen liittyy riskejä.

Sote-valmistelun etenemistä tulee seurata tiiviisti ja tehdä tarvittavia valmisteluja siirtymää varten.

Kiinteistö Oy Isoharja

Mittarit	Tilin- päättös 2015	Tilin- päättös 2016	Muutos 16/15 (%)	Talous- suunni- telma 2016	Ero tavoit- teesta (määrä)	Toteu- tumis- aste (%)
(1 000 €)						
Liikevaihto	2 128	2 097	-1,5	1 920	177	109,2
Tulos	344	306	-11,0	235	71	130,2
Investoinnit	138	424	207,2	190	234	223,2
Pitkäaikaisen velan (lainan) määrä	6 949	6 640	-4,4	6 640	0	100,0
Omavaraisuusaste (%)	31	33,4	7,7	30	3,4	111,3

Tulostavoitteet

Kuluneena toimintavuotena tilojen käyttöaste pysyi korkealla tasolla talouden yleisestä epävarmuudesta huolimatta. Vuoden aikana tehtiin 18 uutta vuokrasopimusta (16 v.2015) ja 10 korvaavaa (6 tilalajennusta ja 4 tilojen pienentäminen) (6 v.2015). Päättyneitä vuokrasopimuksia oli 5 kpl (10 v.2015).

Koulutus- ja kokoustilojen käyttö pysyi vuoden 2015 tasolla. Tilikauden 2016 päättyessä tilojen kokonaiskäyttömäärä oli 17 443 m² ja käyttöaste 89,3 % (96,8 % v.2015). Vuokralaisia oli 85 (72 v.2015). Vuoden 2016 tilojen taloudellinen vuokrausaste (saadut vuokratulot/saavutettavissa oleva maksimivuokrakassavirta) oli 97,8 %.

Operatiivisen toiminnan liikevaihto sekä tulos paranivat, sillä vuoden 2015 tilinpäätös sisältää 72 t€ satunnaisia tuloja rivitalotontin myynnin johdosta.

Asiakastyytyväisyys ja -tarpeet ohjaavat vuosittaisia kiinteistöihin kohdistuvia korjaustoimia ja investointeja

Syksyllä suoritettun asiakastyytyväisyystutkimuksen perusteella Innocumin henkilöstön palvelutaso on kiitettävällä tasolla ja tilojen osalta saatiin arvosanaksi hyvä. Asiakkaiden tutkimuksessa antamat palautteet ja toiveet sekä kiinteistöissä esiintyvät korjaustarpeet ohjaavatkin vuosittaisia kunnostus- ja korjaustoimenpiteitä.

Suurimmat kiinteistöihin tehdyt korjaustyöt olivat rakennuksen S1 Länsisiiven 4. krs:n pintaremontti. Rakennuksen S2 räystääs- ja kattoremonttia jatkettiin rakennuksen etelänpuoleiselta osalta. Kyseisen rakennuksen sisäpuolella tehtiin keittiö- ja hallintosiiven ilmanvaihtoa parantavat kunnostustyöt sekä lisättiin ilmanjäähdytys. Energiatehokkuuden lisäämiseksi sekä sisälämpötilojen tasaamiseksi asennettiin uudet linjaventtiilit ja patteritermostaatit. Rakennuksen S3 2. krs:n pohjoispäädyssä aloitettiin tilojen siistimis- ja korjaustyöt.

Vuoden aikana suoritettiin myös useita muita pienempiä asiakaslähtöisiä korjaus- ja muutostöitä eri toimitiloissa uusien sekä nykyisten asiakkaiden työviihtyvyyden parantamiseksi.

Toiminnan riskienhallinta

Toimintaa suunniteltaessa ja eri tehtäviä toteutettaessa on riskienhallintaan kiinnitetty erityistä huomiota. Taloudellisten riskien hallitsemiseksi vuokraustoiminnassa on määritelty vuokravakuudet sekä hallituksen hyväksymä perintäohjeistus.

Rakennusten korkean iän tuomat taloudelliset riskit pyritään hallitsemaan tulorahoituksella tapahtuvalla pitkäjänteisellä korjaus- ja kunnostustyöllä. Turvallisuusriskien osalta tietotekniset suojausratkaisut ovat jatkuvassa päivityksessä ja alueen vartiointia on tehostettu aina tarpeen mukaan. Kiinteistöjen turvallisuuteen liittyvien riskien kartoitus on päivittäiseen toimintaan liittyviä ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä korkean turvallisuustason säilyttämiseksi. Myös asianmukaiset rakennusten turvallisuuteen liittyvät viranomaistarkastukset on suoritettu ajallaan.

Niukat henkilöstöresurssit muodostavat toiminnalle riskin, jota on pyritty hallitsemaan työhyvinvointia edistämällä.

Kiinteistö Oy Isoharja

Muuta huomioitavaa

Vuonna 2017 yhtiön toiminnassa keskeisin tavoite on edelleen tilojen käyttöasteen pitäminen korkealla tasolla. Tiedossa ei ole toiminta-alueen toimitilamarkkinoilla mahdollisesti tapahtuvista merkittävistä muutoksista eikä myöskään tilojen vapautumista INNOCUMista.

Vanhat rakennukset muodostavat yllättävien korjaustöiden kustannusriskin vuosien saatossa kasvaneen kiinteistöihin kohdistuvan korjausvelan vuoksi. Riskin hallitsemiseksi kiinteistöjen vuosittaista kunnossapitoa ja peruskorjauksia jatketaan investointisuunnitelman mukaisesti, kuitenkin tekemällä suunnitelmaan tarvittavia priorisointeja kiinteistöön kohdistuvien havaintojen perusteella. Kaikki korjaukset on suunniteltu tehtäväksi tulorahoituksella siten, että myös suunnitelman mukaiset lainan lyhennykset ja muut taloudelliset velvoitteet voidaan hoitaa ajallaan.

INNOCUM viestinnässä panostetaan edelleen yrityskeskuksen sisäiseen markkinointiin ja tapahtumiin. Pääsääntöinen viestinnän kanava on Yrityskeskus INNOCUM www-sivut ja Yritys Cup facebook-sivut. Niiden sisältöä, käytettävyyttä sekä löydettävyyttä tullaan edelleen kehittämään.

Suunnitelmien toteutuessa kiinteistöyhtiön ja yrityskeskuksen kehitys näyttää jatkuvan kokonaisuudessaan tulevanakin vuonna tähänastisella positiivisella kehitysuralla. Yhtiön talouden jatkuva haaste on edelleenkin kiinteistöjen ylläpitoinvestointien huomattava määrä.

Itä-Suomen laboratoriokeskuksen liikelaitoskuntayhtymä (ISLAB)

Mittarit	Tilin- päättös 2015	Tilin- päättös 2016	Muutos 16/15 (%)	Talous- suunni- telma 2016	Ero tavoit- teesta (määrä)	Toteu- tumis- aste (%)
(1 000 €)						
Liikevaihto	58 760	60 534	3,0	56 710	3 824	106,7
Tulos	2 322	2 638	14	182	2 456	1450,9
Investoinnit	600	462	-22,9	800	-338	57,8
Pitkäaikaisen velan (lainan) määrä	0	0		0	0	
Omavaraisuusaste (%)	56,4	60,4	7,1	45	15,4	134,2

Vuosi 2016 oli ISLABin yhdeksäs toimintavuosi.

ISLABin tarjoamien palveluiden kysyntä on pysynyt vakaana. Julkisen terveydenhuollon piirissä olevien asiakasyhteisöjen määrässä ei ole tapahtunut muutoksia vuonna 2016.

Omana tuotantona olevien tutkimusten hinnoitteluun tehtiin vuodelle 2016 hinnanalennuksia, joiden liikevaihtoa alentava vaikutus kokonaisuutena oli noin 2,5 %. Vuoden kuluessa tehdyt palvelutuotantoa koskevat uudet hankintasopimukset laskivat kuitenkin kustannustasoa ennakoitua, ja kun samaan aikaan palveluiden kysyntä kasvoi lähes 3 %, vuosi 2016 oli alkuvuoden ensimmäisistä näkymistä poiketen aikaisempien vuosien tapaan toiminnallisesti ja taloudellisesti hyvin onnistunut.

Taloudellinen tulos on edelleen erittäin hyvä tilikauden ylijäämän ollessa 2 637 762,62 euroa. Yhtymäkokouksen ja johtokunnan asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden voidaan katsoa toteutuneen.

Itä-Suomen huoltopalvelut liikelaitoskuntayhtymä (Servica)

Mittarit	Tilin- päättös 2015	Tilin- päättös 2016	Muutos 16/15 (%)	Talous- suunni- telma 2016	Ero tavoit- teesta (määrä)	Toteu- tumis- aste (%)
(1 000 €)						
Liikevaihto	76 600	80 948	5,7	77 570	3 378	104,4
Tulos	1 366	3 742	173,9	900	2 842	415,8
Investoinnit	6 161	188	-96,9	722	-534	26,0
Pitkäaikaisen velan (lainan) määrä	12 664	10 975	-13,3	10 975	0	100,0
Omavaraisuusaste (%)	-7,88	6,71	-185,2			

Itä-Suomen huoltopalvelut liikelaitoskuntayhtymä (Servica) tuottaa omistajilleen Kuopion kaupungille ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille ruokapalvelujen, laitos- ja välinehuollon, kiinteistötekniikan ja kiinteistöjen ylläpidon sekä logistiikan palvelut.

Ruokapalvelut käsittää kaupungin ja KYSin omille henkilöasiakkailleen tarjoamat ateriapalvelut, henkilöstöruokailun järjestämisen ja tilaus- ja tapahtumatarjoilut.

Laitos- ja välinehuolto sisältää omistajien toimitilojen ja laitosten siivouksen, hoidon ja hoivan laitosten vuodehuollon, terveydenhuollon välinehuollon sekä avustavia tehtäviä.

Kiinteistöpalvelut koostuu kunnossapidosta, ennakkoivasta huollosta, kiinteistövalvonnasta ja kaluste- ja apuvälinehuollosta.

Logistiikkapalvelut kattaa keskusvaraston ja terminaalin ylläpidon, tavara- ja postikuljetukset omistajaorganisaatioiden yksikköjen välillä ja sisällä sekä jätehuollon.

Servicassa työskenteli vuoden 2016 lopussa 1 185 työntekijää (vuonna 2015 vastaava luku oli 1 217).

Servican tuottavuus jatkoi positiivista kasvua vuoden 2016 aikana. Liikevaihto on kasvanut edellisestä vuodesta 4,4 M€. Henkilöstökulujen osuus (sisältäen vuokratyövoiman) liikevaihdosta oli 51,7 % vuonna 2016 (54,3 % v. 2015) eli 2,6 % -yksikköä parempi kuin vuonna 2015. Servican vuoden 2016 tulos on 2,8 M€ budjetoitua suurempi. Verrattuna vuoden 2015 tulokseen parannusta oli 2,4 M€.

Vuoden 2016 liikevaihto oli noin 80,9 M€, josta PSSHP:n osuus oli n. 46,7 % eli n. 37,8 M€ (sis. liikelaitos Kysterin).

Vuoden 2016 talousarviossa investointisuunnitelman loppusumma oli 721 800 €. Lopullinen toteutuneiden investointien määrä vuonna 2016 oli 188 066 €.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukainen järjestäminen ovat tärkeä osa Servican toimintaprosessia. Sisäinen valvonta on osa johtamisjärjestelmää sekä johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskienhallinnan tuloksellisuutta.

Servican kokonaisvaltainen riskienhallinta on osa strategista ja operatiivista toimintaa. Servican riskienhallinnan tavoitteena on, että asetetut tavoitteet saavutetaan, toiminta on tuloksellista ja varmistetaan Servican toimintojen jatkuvuus ja palvelujen häiriötön tuottaminen. Riskejä tunnistetaan säännöllisillä riskikartoituksilla, jotka aloitettiin vuonna 2014. Riskejä hallitaan noudattamalla sovittuja riskienhallinnan periaatteita, vakuutuksilla, sisäisillä toimintaohjeilla ja valvonnalla.

Kuopion yliopistollisen sairaalan tutkimussäätiö sr

Mittarit	Tilin- päätos 2015	Tilin- päätos 2016	Muutos 16/15 (%)	Talous- suunni- telma 2016	Ero tavoit- teesta (määrä)	Toteu- tumis- aste (%)
(1 000 €)						
Liikevaihto	222	72	-67,6	66	6	109,1
Tulos					0	
Investoinnit					0	
Pitkäaikaisen velan (lainan) määrä					0	
Omavaraisuusaste (%)	100	100	0,0		100	

Kuopion yliopistollisen sairaalan tutkimussäätiöllä ei ole liikevaihtoa, vaan säätiön toiminta perustuu saatuihin lahjoituksiin. Tutkimussäätiö sai 66.000 euron suuruisen lahjoituksen vuonna 2016.

Tulostavoitteet

Yleinen taloudellinen tilanne on sellainen, että sijoitusten tuotto on tällä hetkellä vähäistä. Säätiö on hoitanut omaisuuttaan parhaalla mahdollisella tavalla asiantuntijoiden ohjeiden mukaan.

KYS tutkimussäätiön varat ovat sijoitettuna ns. maltillisen riskin periaatteella. Säätiön sijoitukset on hajautettu eri omaisuusluokkiin ja maantieteellisesti kehitysnäkymät ja instrumenttien kilpailukyky huomioiden ja sijoituksia hoidetaan aktiivisesti.

KYS tutkimussäätiön varainhoidon tavoitteena on säätiön tarkoituksen mahdollisimman hyvä toteuttaminen. Varainhoitoa ohjaa huolellisuus, tarkkuus, avoimuus ja toimiminen säätiön hyväksi.

Säätiöllä on voimassaoleva Poliisihallituksen rahankeräyslupa ajalla 1.9.2015 - 31.8.2017.

Investoinnit

KYSin tutkimussäätiöllä ei ole investointeja.

Toiminnan vakaus ja riskien hallinta

KYSin tutkimussäätiön toiminta on vakaata ja riskit matalia. Muutoksia toiminnan vakaudessa tai riskeissä ei ole näköpiirissä.

KUNTAYHTYMÄN TULOSLASKELMA VUODELTA 2016

(sis. Perusterveydenhuollon liikelaitoksen)

	TOTEUMA 2016	TOTEUMA 2015	Muutos %
Toimintatuotot	477 816 423,17	462 572 670,70	3,30 %
Myyntituotot	442 278 285,27	431 030 485,41	2,61 %
Maksutuotot	21 123 042,46	16 967 083,81	24,49 %
Tuet ja avustukset	9 055 895,04	10 216 611,10	-11,36 %
Muut toimintatuotot	5 359 200,40	4 358 490,38	22,96 %
Valmistus omaan käyttöön	1 792 590,59	1 621 074,72	10,58 %
Toimintakulut	-456 631 431,47	-443 472 781,40	2,97 %
Henkilöstökulut	-252 317 403,31	-249 194 055,61	1,25 %
Palkat ja palkkiot	-198 502 764,78	-197 769 613,80	0,37 %
Henkilösivukulut	-57 057 024,67	-55 143 324,38	3,47 %
<i>Eläkekulut</i>	-44 364 530,12	-44 367 359,84	-0,01 %
<i>Muut henkilösivukulut</i>	-12 692 494,55	-10 775 964,54	17,79 %
Henkilöstökorvaukset	3 242 386,14	3 718 882,57	-12,81 %
Palvelujen ostot	-110 231 851,08	-105 929 163,83	4,06 %
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-78 571 819,58	-74 185 765,09	5,91 %
Muut toimintakulut	-15 510 357,50	-14 163 796,87	9,51 %
TOIMINTAKATE	22 977 582,29	20 720 964,02	10,89 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 794 233,40	-1 909 170,78	-6,02 %
Korkotuotot	92 362,37	169 324,53	-45,45 %
Muut rahoitustuotot	1 658 268,84	1 211 654,29	36,86 %
Korkokulut	-2 478 353,24	-2 233 389,48	10,97 %
Muut rahoituskulut	-1 066 511,37	-1 056 760,12	0,92 %
VUOSIKATE	21 183 348,89	18 811 793,24	12,61 %
Poistot ja arvonalentumiset	-20 292 772,75	-17 399 817,04	16,63 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-20 292 772,75	-17 399 817,04	16,63 %
TILIKAUDEN TULOS	890 576,14	1 411 976,20	-36,93 %
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	67 676,73	70 285,88	-3,71 %
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00	
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-104 438,23	-99 050,64	5,44 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	853 814,64	1 383 211,44	-38,27 %

KUNTAYHTYMÄN TULOSLASKELMAYHDISTELY VUODELTA 2016

(sis. Perusterveydenhuollon liikelaitoksen)

	TOTEUMA KYS 2016	TOTEUMA KYSTERI 2016	ELIMINOINNIT KYS 2016	ELIMINOINNIT KYSTERI 2016	TOTEUMA YHTEENSÄ 2016
Toimintatuotot	442 597 599,83	37 368 612,62	-2 076 353,28	-73 436,00	477 816 423,17
Myyntituotot	411 675 768,81	32 705 731,74	-2 076 353,28	-26 862,00	442 278 285,27
Hoitopalvelujen myynti	376 542 899,24	32 705 731,74		-26 862,00	409 221 768,98
Muut myyntituotot	18 873 018,20				18 873 018,20
Myynti liikelaitokselle	2 076 353,28		-2 076 353,28		0,00
Erittelyvaltionosuus	14 183 498,09				14 183 498,09
Maksutuotot	16 891 782,51	4 231 259,95			21 123 042,46
Asiakasmaksut	15 805 264,69	4 231 106,89			20 036 371,58
Muut maksut	1 086 517,82	153,06			1 086 670,88
Tuet ja avustukset	8 925 844,79	130 050,25			9 055 895,04
Muut toimintatuotot	5 104 203,72	301 570,68		-46 574,00	5 359 200,40
Vuokratuotot	2 753 726,67	170 454,79		-45 000,00	2 879 181,46
Muut tuotot	2 350 477,05	131 115,89		-1 574,00	2 480 018,94
Valmistus omaan käyttöön	1 792 590,59	0,00	0,00	0,00	1 792 590,59
Toimintakulut	-421 552 782,47	-37 228 438,28	73 436,00	2 076 353,28	-456 631 431,47
Henkilöstökulut	-230 398 599,96	-21 918 803,35			-252 317 403,31
Palkat ja palkkiot	-180 610 287,82	-17 892 476,96			-198 502 764,78
Henkilösivukulut	-52 716 131,66	-4 340 893,01			-57 057 024,67
Eläkekulut	-41 165 840,66	-3 198 689,46			-44 364 530,12
Muut henkilösivukulut	-11 550 291,00	-1 142 203,55			-12 692 494,55
Henkilöstökorvaukset	2 927 819,52	314 566,62			3 242 386,14
Palvelujen ostot	-102 668 903,34	-8 871 856,47	9 922,00	1 298 986,73	-110 231 851,08
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-76 716 069,13	-2 608 497,23		752 746,78	-78 571 819,58
Muut toimintakulut	-11 769 210,04	-3 829 281,23	63 514,00	24 619,77	-15 510 357,50
Vuokratulot	-7 345 420,95	-3 662 386,35	45 000,00	0,00	-10 962 807,30
Muut kulut	-4 423 789,09	-166 894,88	18 514,00	24 619,77	-4 547 550,20
TOIMINTAKATE	22 837 407,95	140 174,34	-2 002 917,28	2 002 917,28	22 977 582,29
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 783 754,11	-10 479,29	212,34	-212,34	-1 794 233,40
Korkotuotot	87 760,99	4 813,72		-212,34	92 362,37
Muut rahoitustuotot	1 658 268,84	0,00			1 658 268,84
Korkokulut	-2 477 353,24	-1 000,00			-2 478 353,24
Muut rahoituskulut	-1 052 430,70	-14 293,01	212,34		-1 066 511,37
VUOSIKATE	21 053 653,84	129 695,05	-2 002 704,94	2 002 704,94	21 183 348,89
Poistot ja arvonalentumiset	-20 163 077,70	-129 695,05	0,00	0,00	-20 292 772,75
Suunnitelman mukaiset poistot	-20 163 077,70	-129 695,05	0,00	0,00	-20 292 772,75
TILIKAUDEN TULOS	890 576,14	0,00	-2 002 704,94	2 002 704,94	890 576,14
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	67 676,73	0,00			67 676,73
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00			0,00
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-104 438,23	0,00			-104 438,23
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	853 814,64	0,00	-2 002 704,94	2 002 704,94	853 814,64

KUNTAYHTYMÄTASE 31.12.2016

(sis. Perusterveydenhuollon liikelaitoksen)

	TASE 31.12.2016	TASE 31.12.2015	Muutos % 16/15
VASTAAVAA			
A PYSYVÄT VASTAAVAT	368 227 488,78	335 766 635,98	9,67
I Aineettomat hyödykkeet			
1. Aineettomat oikeudet	6 507 523,41	6 287 281,28	3,50
2. Muut pitkävaikutteiset menot	571 725,58	250 395,59	***
3. Ennakkomaksut	1 116 112,16	141 680,09	687,77
	-----	-----	
	8 195 361,15	6 679 356,96	22,70
II Aineelliset hyödykkeet			
1. Maa- ja vesialueet	6 481 473,36	6 179 257,99	4,89
2. Rakennukset	225 368 055,06	230 296 543,52	-2,14
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 476 678,14	9 587 887,26	***
4. Koneet ja kalusto	37 130 714,15	37 666 812,06	-1,42
5. Muut aineelliset hyödykkeet	495 111,62	495 111,62	0,00
6. Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	52 255 564,81	16 533 853,05	216,05
	-----	-----	
	332 207 597,14	300 759 465,50	10,46
III Sijoitukset			
1. Osakkeet ja osuudet	17 462 528,89	17 465 811,92	-0,02
3. Muut lainasaamiset	9 500 000,00	10 000 000,00	
4. Muut saamiset	862 001,60	862 001,60	0,00
	-----	-----	
	27 824 530,49	28 327 813,52	-1,78
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 493 683,30	1 420 109,40	5,18
2. Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 493 683,30	1 420 109,40	5,18
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	40 009 787,34	45 778 551,32	-12,60
I Vaihto-omaisuus			
1. Aineet ja tarvikkeet	3 801 388,32	4 063 378,23	-6,45
4. Muu vaihto-omaisuus	2 700,00	2 400,00	
	-----	-----	
	3 804 088,32	4 065 778,23	-6,44
II Saamiset			
Lyhytaikaiset saamiset			
1. Myyntisaamiset	11 477 496,51	15 071 722,80	-23,85
3. Muut saamiset	5 197 737,84	6 156 944,68	-15,58
4. Siirtosaamiset	3 748 889,10	4 943 457,85	-24,16
	-----	-----	
	20 424 123,45	26 172 125,33	-21,96
III Rahoitusarvopaperit			
IV Rahat ja pankkisaamiset	15 781 575,57	15 540 647,76	1,55
	-----	-----	
	409 730 959,42	382 965 296,70	6,99

KUNTAYHTYMÄTASE 31.12.2016

(sis. Perusterveydenhuollon liikelaitoksen)

	TASE 31.12.2016	TASE 31.12.2015	Muutos % 16/15
VASTATTAVAA	-9 437 661,57		
A OMA PÄÄOMA	93 779 134,58	92 820 881,71	1,03
I Peruspääoma	102 134 835,28	102 134 835,28	0,00
III Muut omat rahastot	1 081 960,87	977 522,64	10,68
IV Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-10 291 476,21	-11 674 687,65	-11,85
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	853 814,64	1 383 211,44	-38,27
	-----	-----	
	93 779 134,58	92 820 881,71	1,03
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 509 214,98	1 576 891,71	-4,29
1. Poistoero	1 509 214,98	1 576 891,71	-4,29
	-----	-----	
	1 509 214,98	1 576 891,71	-4,29
C PAKOLLISET VARAUKSET	19 469 628,00	18 568 562,00	4,85
2. Muut pakolliset varaukset	19 469 628,00	18 568 562,00	4,85
	-----	-----	
	19 469 628,00	18 568 562,00	4,85
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 562 467,80	1 476 898,83	5,79
1. Valtion toimeksiannot	67 609,93	50 421,51	34,09
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	1 494 857,87	1 426 477,32	4,79
E VIERAS PÄÄOMA	293 410 514,06	268 522 062,45	9,27
I Pitkäaikainen			
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	207 365 368,63	180 499 286,04	14,88
	-----	-----	
	207 365 368,63	180 499 286,04	14,88
II Lyhytaikainen			
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 891 060,04	11 519 101,38	3,23
5. Saadut ennakot	5 368 773,95	2 868 432,79	87,17
6. Ostovelat	22 223 000,04	23 000 381,45	-3,38
7. Muut velat	5 185 890,65	4 929 951,77	5,19
8. Siirtovelat	41 376 420,75	45 704 909,02	-9,47
	-----	-----	
	86 045 145,43	88 022 776,41	-2,25
	-----	-----	
	409 730 959,42	382 965 296,70	6,99

KUNTAYHTYMÄTASEEN TUNNUSLUVUT:

	2016	2015
Omavaraisuus %	23,57 %	24,84 %

KUNTAYHTYMÄN RAHOITUSLASKELMA VUODELTA 2016

(sis. Perusterveydenhuollon liikelaitoksen)

		1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Toiminnan ja investointien rahavirta			
<i>Toiminnan rahavirta</i>			
Vuosikate	+ / -	21 183 348,89	18 811 793,24
Tulorahoituksen korjaukset	+ / -	504 796,69	878 384,31
<i>Investointien rahavirta</i>			
Investointimenot		-53 796 219,20	-68 416 870,25
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	516 029,26	1 259 403,75
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	422 833,70	1 078 611,24
Toiminnan ja investointien rahavirta		-31 169 210,66	-46 388 677,71
Rahoitustoiminnan kassavirta			
<i>Antolainauksen muutokset</i>			
Antolainasaamisten lisäykset	-	0,00	-4 620 898,98
Antolainasaamisten vähennykset	+	500 000,00	
<i>Lainakannan muutokset</i>			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	35 000 000,00	60 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-7 772 678,75	-3 339 844,98
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+ / -	10 720,00	205 240,00
Oman pääoman muutokset		0,00	-591 826,83
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset		11 995,07	-2 600,45
Vaihto-omaisuuden muutos	+ / -	261 689,91	-772 860,98
Saamisten muutos	+ / -	5 748 001,88	-7 632 645,64
Korottomien velkojen muutos	+ / -	-2 349 589,64	-949 191,69
Rahoituksen rahavirta		31 410 138,47	42 295 370,45
Rahavarojen muutos		240 927,81	-4 093 307,26
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	+	15 781 575,57	15 540 647,76
Rahavarat 1.1.	-	15 540 647,76	19 633 955,02
		240 927,81	-4 093 307,26

KUNTAYHTYMÄN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2016	2015
Investointien tulorahoitus %	39,76 %	28,01 %

INVESTOINTIOSA VUODELTA 2016

(sis.perusterveydenhuollon liikelaitoksen)

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TILINPÄÄTÖS 2015	TOT. % 2015	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TILINPÄÄTÖS 2016	TOT. % 2016	MUUTOS 16/15
SOVELLUSINVESTOINNIT:									
Investointisuunnitelmat	-2 900 000	-2 928 080	-2 596 976,86	88,69	-3 500 000	-4 691 720	-3 504 447,56	74,69	34,94
Toteutuneet investoinnit			-3 257 896,41				-2 530 015,49		
- vuoden 2015 keskeneräisistä siirretyt			802 599,30				14 310,00		
Toteutuneiden hankkeiden nettomeno			-2 455 297,11				-2 515 705,49		
Keskeneräiset investoinnit			-141 679,75				-1 116 112,16		
- vuoden 2015 keskeneräisistä siirretyt							127 370,09		
Keskeneräisten hankkeiden nettomeno							-988 742,07		
Investointien tulorahoitus:									
Lainat									
Valtionosuudet									
YHTEENSÄ	0	0	0,00		0	0	0,00		
NETTOMENO	-2 900 000	-2 928 080	-2 596 976,86	88,69	-3 500 000	-4 691 720	-3 504 447,56	74,69	34,94
- siitä investointivarauksen / -rahaston käyttö									
KIINTEISTÖINVESTOINNIT:									
Hankekustannukset	-44 950 000	-46 450 000	-49 010 505,44	105,51	-32 450 000	-38 850 000	-41 604 344,68	107,09	-15,11
Toteutuneet hankkeet			-152 501 787,62				-4 776 749,18		
- vuoden 2015 keskeneräisistä siirretyt			115 603 788,21				546 987,05		
Toteutuneiden hankkeiden nettomeno			-36 897 999,41				-4 229 762,13		
Keskeneräiset hankkeet			-14 841 188,92				-51 668 784,42		
- vuoden 2015 keskeneräisistä siirretyt			2 728 682,89				14 294 201,87		
Keskeneräisten hankkeiden nettomeno			-12 112 506,03				-37 374 582,55		
Investointien tulorahoitus:									
Lainat									
Valtionosuudet									
Muu tulorahoitus									
YHTEENSÄ	0	0	0,00		0	0	0,00		
NETTOMENO	-44 950 000	-46 450 000	-49 010 505,44	105,51	-32 450 000	-38 850 000	-41 604 344,68	107,09	-15,11
- siitä investointivarauksen / -rahaston käyttö									

INVESTOINTIOSA VUODELTA 2016
(sis.perusterveydenhuollon liikelaitoksen)

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TILINPÄÄTÖS 2015	TOT. % 2015	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TILINPÄÄTÖS 2016	TOT. % 2016	MUUTOS 16/15
LAIKEINVESTOINNIT:									
Investointisuunnitelmat	-15 075 500	-15 047 420	-16 217 561,12	107,78	-10 815 000	-10 536 280	-8 687 426,96	82,45	-46,43
Laitepankin hankinnat:	-4 367 000	-4 327 420	-4 978 349,20	115,04	-5 783 000	-5 646 280	-4 751 907,86	84,16	-4,55
Toteutuneet investoinnit			-5 115 676,90				-5 267 662,41		
- vuoden 2015 keskeneräisistä siirretyt			796 315,45				665 177,75		
Toteutuneiden investointien nettomeno			-4 319 361,45				-4 602 484,66		
Keskeneräiset investoinnit			-789 477,75				-273 723,20		
- vuoden 2015 keskeneräisistä siirretyt			130 490,00				124 300,00		
Keskeneräisten investointien nettomeno			-658 987,75				-149 423,20		
B11 hankinnat	-1 665 500	-1 665 500					0,00		
vuoden 2015 määrärahan B11 hankinnat sisältyvät laitepankin toteutuneisiin investointeihin									
V.2014 B11 varaus siirretty v:lle 2015	-4 000 000	-4 000 000	-4 199 158,34						
TASEYKSIKÖT:									
NEUROKESKUS	-50 000	-61 500	-506 306,00	823,26	-595 000	-595 000	-211 129,05	35,48	-58,30
SYDÄNKESKUS	-428 000	-428 000	-401 392,12	93,78	-1 016 000	-1 016 000	-558 473,05	54,97	39,13
Toteutuneet hankinnat			-401 392,12				-558 473,05		
- vuoden 2014 keskeneräisistä siirretyt			-401 392,12				-558 473,05		
Keskeneräisten investointien nettomeno									
Keskeneräiset investoinnit									
- vuoden 2014 keskeneräisistä siirretyt									
Keskeneräisten investointien nettomeno									
			0,00				0,00		

INVESTOINTIOSA VUODELTA 2016

(sis.perusterveydenhuollon liikelaitoksen)

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TILINPÄÄTÖS 2015	TOT. % 2015	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TILINPÄÄTÖS 2016	TOT. % 2016	MUUTOS 16/15
LAITEINVESTOINNIT:									
KYS-KUVANTAMISKESKUS	-4 565 000	-4 565 000	-6 003 438,86	131,51	-3 421 000	-3 279 000	-3 049 451,98	93,00	-49,20
Toteutuneet hankinnat			-5 121 199,56				-3 639 581,17		
- vuoden 2015 keskeneräisistä siirretyt			551 750,00				903 186,38		
Toteutuneen hankkeen nettomeno			-4 569 449,56				-2 736 394,79		
Keskeneräiset investoinnit			-1 433 989,30				-313 057,19		
- vuoden 2015 keskeneräisistä siirretyt			-1 433 989,30				-313 057,19		
Keskeneräisten investointien nettomeno									
KYSTERI-LIIKELAITOS	-117 000	-117 000	-128 916,60	110,19	-114 893	-114 893	-116 465,02	101,37	-9,66
Toteutuneet hankinnat			-128 916,60				-116 465,02		
- vuoden 2015 keskeneräisistä siirretyt			0,00				0,00		
Toteutuneen hankkeen nettomeno			-128 916,60				-116 465,02		
Investointien tulorahoitus:									
Lainat									
Valtionosuudet			667 576,92		615 000	615 000	516 029,26		
Muu tulorahoitus	0	0	667 576,92		615 000	615 000	516 029,26		
YHTEENSÄ									
NETTOMENO	-15 075 500	-15 047 420	-15 549 984,20	103,34	-10 200 000	-9 921 280	-8 171 397,70	82,36	-47,45

INVESTOINTIOSA VUODELTA 2016

(sis.perusterveydenhuollon liikelaitoksen)

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TILINPÄÄTÖS 2015	TOT. % 2015	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TILINPÄÄTÖS 2016	TOT. % 2016	MUUTOS 16/15
MUUT RAKENNUSINVESTOINNIT									
Hankekustannukset:									
Toteutuneet investoinnit			-121 926,83 -121 926,83				0,00		
Investointien tulorahoitus:									
Lainat									
Valtionosuudet									
Muut rahoitusosuudet (virkistysrahasto)			121 926,83 121 926,83				0,00		
YHTEENSÄ									
NETTOMENO			0,00				0,00		
- siitä investointivarausten / -rahaston käyttö									
KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT:									
Osakkeet ja osuudet									
		0	-469 900,00		0	0			
Investointien tulorahoitus:									
Lainat									
Valtionosuudet			469 900,00						
Muut rahoitusosuudet (virkistysrahasto)		0	469 900,00		0	0	0,00		
YHTEENSÄ									
NETTOMENO			0,00		0	0	0,00		
- siitä investointivarausten / -rahaston käyttö									
KÄYTTÖMAISUUSINVESTOINNIT									
RAHOITUSOSUUDET INV.MENOIHIN	-62 925 500	-64 425 500	-68 416 870,25 1 259 403,75	106,20	-46 765 000 615 000	-54 078 000 615 000	-53 796 219,20 516 029,26	99,48 83,91	-21,37

KONSERNIN TULOSLASKELMA VUODELTA 2016

	TILINPÄÄTÖS 2016	TILINPÄÄTÖS 2015	Muutos %
Toimintatuotot	541 259 814,05	522 863 047,38	3,52
Toimintakulut	-505 715 656,03	-492 017 937,33	2,78
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	868 832,39	1 034 983,60	-16,05
TOIMINTAKATE	36 412 990,40	31 880 093,65	14,22
Rahoitustuotot ja -kulut	-4 673 758,16	-4 444 988,36	5,15
Korkotuotot	126 284,23	212 725,18	-40,64
Muut rahoitustuotot	89 924,88	43 362,63	107,38
Korkokulut	-3 800 544,51	-3 581 707,86	6,11
Muut rahoituskulut	-1 089 422,76	-1 119 368,31	-2,68
VUOSIKATE	31 739 232,25	27 435 105,29	15,69
Poistot ja arvonalentumiset	-26 429 915,51	-23 184 673,39	14,00
Suunnitelman mukaiset poistot	-26 429 915,51	-23 184 673,39	14,00
Satunnaiset erät	0,00	72 882,30	
TILIKAUDEN TULOS	5 309 316,74	4 323 314,20	22,81
Tilinpäätössiirrot	-104 438,23	-99 050,64	5,44
Tilikauden verot	-149 685,63	-224 749,41	-33,40
Laskennalliset verot	-97 349,00	-17 302,67	***
Vähemmistöosuudet	-603 581,22	82 770,66	***
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	4 354 262,66	4 064 982,14	7,12

KONSERNITASE 31.12.2016

	TASE 31.12.2016	TASE 31.12.2015	Muutos %
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT	451 523 499,55	421 303 449,94	7,17
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet	7 277 576,40	7 299 504,83	-0,30
Muut pitkävaikutteiset menot	4 342 292,25	255 685,32	***
Ennakkomaksut	1 116 112,16	194 046,04	475,18
	<u>12 735 980,81</u>	<u>7 749 236,19</u>	64,35
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	6 819 450,72	6 530 516,35	4,42
Rakennukset	311 452 480,68	319 130 441,42	-2,41
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 476 678,14	13 793 688,10	-24,05
Koneet ja kalusto	44 528 774,35	45 690 499,08	-2,54
Muut aineelliset hyödykkeet	2 115 765,02	1 492 983,57	41,71
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	52 412 722,83	16 539 453,05	216,90
	<u>427 805 871,73</u>	<u>403 177 581,57</u>	6,11
Sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	10 119 645,40	9 514 630,58	6,36
Muut saamiset	862 001,60	862 001,60	0,00
	<u>10 981 647,00</u>	<u>10 376 632,18</u>	5,83
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 941 506,92	1 775 452,72	9,35
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 941 506,92	1 775 452,72	9,35
	<u>1 941 506,92</u>	<u>1 775 452,72</u>	9,35
VAIHTUVAT VASTAAVAT	58 975 065,99	62 644 847,04	-5,86
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	4 671 113,03	4 999 240,84	-6,56
Muu vaihto-omaisuus	2 700,00	2 400,00	
	<u>4 673 813,03</u>	<u>5 001 640,84</u>	-6,55
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	16 386 339,61	19 537 130,63	-16,13
Muut saamiset	6 013 609,13	7 080 361,53	-15,07
Siirtosaamiset	4 078 717,13	5 203 564,48	-21,62
	<u>26 478 665,87</u>	<u>31 821 056,64</u>	-16,79
Rahoitusarvopaperit			
Muut arvopaperit	27 214,04	74 137,10	-63,29
	<u>27 214,04</u>	<u>74 137,10</u>	-63,29
Rahat ja pankkisaamiset	27 795 373,05	25 748 012,46	7,95
	<u>512 440 072,45</u>	<u>485 723 749,70</u>	5,50

KONSERNITASE 31.12.2016

	TASE 31.12.2016	TASE 31.12.2015	Muutos %
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA	107 299 562,03	102 822 410,50	4,35
Peruspääoma	102 134 835,28	102 134 835,28	0,00
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	25 228,19	25 228,19	0,00
Muut omat rahastot	1 333 710,70	1 229 272,47	8,50
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-548 474,80	-4 631 907,58	-88,16
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 354 262,66	4 064 982,14	7,12
	<u>107 299 562,03</u>	<u>102 822 410,50</u>	4,35
VÄHEMMISTÖOSUUS	3 897 024,78	3 293 443,56	18,33
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	0,00	0,00	
Poistoero			
Vapaaehtoiset varaukset			
	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	
PAKOLLISET VARAUKSET	19 469 628,00	18 568 562,00	4,85
Muut pakolliset varaukset	19 469 628,00	18 568 562,00	4,85
	<u>19 469 628,00</u>	<u>18 568 562,00</u>	4,85
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 964 090,00	1 832 242,15	7,20
Valtion toimeksiannot	67 609,93	50 421,51	
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 896 480,07	1 781 820,64	6,43
	<u>1 964 090,00</u>	<u>1 832 242,15</u>	7,20
VIERAS PÄÄOMA	379 809 767,64	359 207 091,49	5,74
Pitkäaikainen			
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	279 343 404,25	256 135 411,89	9,06
	<u>279 343 404,25</u>	<u>256 135 411,89</u>	9,06
Lyhytaikainen			
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	16 097 270,38	16 353 012,96	-1,56
Saadut ennakot	5 443 586,87	2 931 269,25	85,71
Ostovelat	23 391 892,34	23 864 514,48	-1,98
Muut velat	7 171 857,78	6 691 171,86	7,18
Siirtovelat	48 206 401,70	53 173 705,71	-9,34
Laskennalliset verovelat	155 354,34	58 005,34	167,83
	<u>100 466 363,40</u>	<u>103 071 679,60</u>	-2,53
	<u>512 440 072,45</u>	<u>485 723 749,70</u>	5,50

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT:

	2016	2015
Omavaraisuus %	21,93 %	21,98 %
Suhteellinen velkaantuneisuus %	69,17 %	68,14 %

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA VUODELTA 2016

		1.1. - 31.12.2016		1.1. - 31.12.2015	
Toiminnan ja investointien rahavirta					
<i>Toiminnan rahavirta</i>					
Vuosikate	+ / -	31 739 232,25		27 435 105,29	
Satunnaiset erät	+ / -	0,00		72 882,30	
Tilikauden verot	+ / -	-149 685,63		-224 749,41	
Tulorahoituksen korjaukset	+ / -	-103 501,16	31 486 045,46	77 355,30	27 360 593,48
<i>Investointien rahavirta</i>					
Investointimenot		-56 565 810,28		-81 713 713,83	
Rahoitusosuudet investointimenoihin		516 029,26		1 259 403,75	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		422 833,70	-55 626 947,32	1 177 151,84	-79 277 158,24
Toiminnan ja investointien rahavirta			-24 140 901,86		-51 916 564,76
Rahoitustoiminnan kassavirta					
<i>Antolainauksen muutokset</i>					
Antolainasaamisten lisäykset	-	0,00		-120 898,98	
Antolainasaamisten vähennykset	+		0,00		-120 898,98
<i>Lainakannan muutokset</i>					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	40 500 000,00		66 500 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-16 831 461,47		-9 408 017,68	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+ / -	-716 288,76	22 952 249,77	932 248,76	58 024 231,09
<i>Oman pääoman muutokset</i>			0,00		-591 826,83
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	+ / -	-34 206,35		-2 600,45	
Vaihto-omaisuuden muutos	+ / -	327 827,81		-977 055,22	
Saamisten muutos	+ / -	5 342 390,77		-6 733 591,76	
Korottomien velkojen muutos	+ / -	-2 446 922,62	3 189 089,62	-2 980 144,86	-10 693 392,29
Rahoituksen rahavirta			26 141 339,39		46 618 112,99
Rahavarojen muutos			2 000 437,53		-5 298 451,77
<i>Rahavarojen muutos</i>					
Rahoitusarvopaperit 31.12.	+	27 214,04		74 137,10	
Rahoitusarvopaperit 1.1.	-	74 137,10		79 347,65	
Rahat ja pankkisaamiset 31.12.	+	27 795 373,05		25 748 012,46	
Rahat ja pankkisaamiset 1.1.	-	25 748 012,46	2 000 437,53	31 041 253,68	-5 298 451,77

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2016	2015
Investointien tulorahoitus %	56,63 %	34,10 %

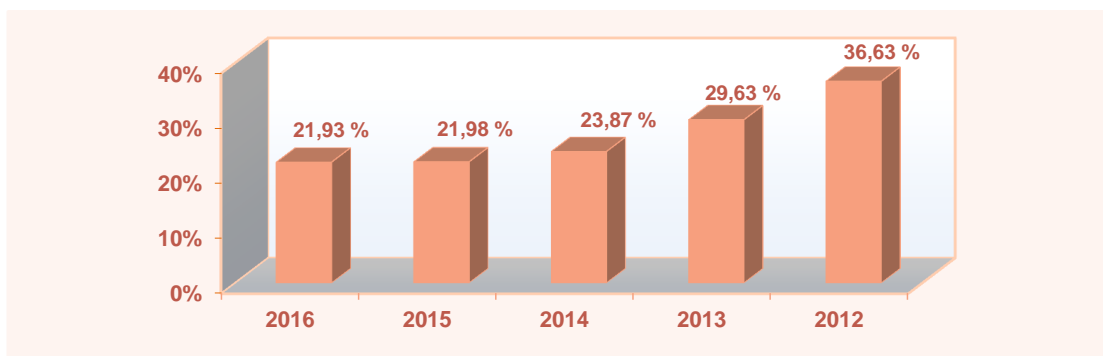
KONSERNIN TUNNUSLUVUT

	2016	2015	2014	2013	2012
<u>Tuloslaskelman tunnusluvut</u>					
Toimintatuotot/Toimintakulut %	107,03 %	106,27 %	105,08 %	104,30 %	101,91 %
Vuosikate %	5,86 %	5,25 %	4,23 %	3,79 %	1,52 %
Vuosikate/Poistot %	120,09 %	118,33 %	117,88 %	112,44 %	49,16 %
<u>Rahoituslaskelman tunnusluvut</u>					
Investointien tulorahoitus %	56,63 %	34,10 %	19,21 %	23,40 %	12,23 %
Lainanhoitokate	1,72	2,39	4,01	5,02	2,46
Kassan riittävyys (pv)	17	16	19	10	14
<u>Taseen tunnusluvut</u>					
Omavaraisuusaste %	21,93 %	21,98 %	23,87 %	29,63 %	36,63 %
Suhteellinen velkaantuneisuus %	69,17 %	68,14 %	59,44 %	43,90 %	34,19 %

Vertailutiedoissa on huomioitu vuoden 2012 ja 2013 alusta Servicalle siirtynyt toiminta.

Konsernin omavaraisuusaste %

Laskentakaava: $100 * \frac{\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}}{\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot}}$

Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. 70 %:n omavaraisuutta pidetään kuntataloudessa hyvänä.

LIITETIEDOT

**POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPPIIRIN
KUNTAYHTYMÄ**

LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	72
1. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät	
KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	73
TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT	
6. Toimintatuotot	74
9. Palvelujen ostot eriteltyinä asiakaspalvelujen ostoihin ja muiden palvelujen ostoihin	74
11. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet	75 -76
12. Pakollisten varausten muutokset	76
13. Muihin toimintatuottoihin ja -kuluihin sisältyvät pysyvien vastaavien myyntivoitot ja -tappiot	77
14. Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät	77
15. Muihin rahoitustuottoihin sisältyvät osinkotuotot ja osuuspääoman koro	77
16. Erittely poistoeron muutoksista	77
TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	
19. Pysyvien vastaavien erittely	78 - 81
20. - 22. Omistukset muissa yhteisöissä	81
23. Saamiset saman konsernin yhteisöiltä	82
24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	82
TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	
25. Oma pääoma	83
26. Erittely poistoerosta	84
27. Pitkäaikainen vieras pääoma	84
29. Pakolliset varaukset	84
30. Velkojen erittely	84
31. Sekkilimiitti	85
32. Muiden velkojen erittely	85
33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	85
VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	
34. Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin	86
35. Muut vakuudet	86
38. Vuokravastuut	86 - 87
40. Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien puolesta	87 - 88
41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	88 - 92
HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT	
42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.	93
43. Henkilöstökulut	94
45. Tilintarkastajan palkkiot	94
Taseyksiköiden tilinpäätöslaskelmat	95 - 113
Perusterveydenhuollon liikelaitos Kysterin tilinpäätös vuodelta 2016	114 -137
Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista	138
LIITE 1 Kohta 20-22. Omistukset muissa yhteisöissä, Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän konsernirakenne	139
Allekirjoitukset	140

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

KUNTAYHTYMÄ

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Laitteiden poistoajkoja on 1.1.2016 alkaen muutettu vastaamaan laitteiden taloudellista pitoaikaa. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen painotetun keskihankintahinnan tai sitä alemman todennäköisen hankintameno tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Johdannaisopimukset

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kuntayhtymä on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.

KONSERNI

Pysyvien vastaavien arvostus

Sakupe Oy:n poistot on laskettu 1.1.2016 alkaen Sakupe Oy:n hallituksen hyväksymän uuden poistosuunnitelman mukaan.

Johdannaisopimukset

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Konserni on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt sekä Itä-Suomen laboratoriotietokeskuksen liikelaitoskuntayhtymä ja Itä-Suomen huoltopalvelut liikelaitoskuntayhtymä jäsenosuuksien mukaisessa suhteessa.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty ja konserniyhteisöjen ja kuntayhtymän omistamien liikelaitoskuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Konsernin aktivointeihin sisältyviä sisäisiä katteita ei ole vähennetty. Oikaisulla ei ole olennaista vaikutusta konsernin tulokseen.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja veortusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaeettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kuntayhtymän ja sen tytäryhteisöjen sekä liikelaitoskuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistö Oy Mustinlammen rakennusten ja rakennelmien poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmilte tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Muiden tytäryhtiöiden poistoja ei ole konsernitilinpäätöksessä oikaistu. Oikaisulla ei ole olennaista vaikutusta konsernin tulokseen.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

6. Toimintatuotot

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
Myyntituotot	477 816 423	462 572 670	541 259 814	522 863 047
Hoitopalvelut jäsenkunnille	442 278 285	431 030 485	506 376 997	491 601 599
Hoitopalvelut muille	316 305 487	311 000 958	316 305 487	311 000 958
Jäsenmaksut	73 916 176	67 959 592	73 916 176	67 959 592
Erityisen kallis hoito	5 617 289	5 543 755	5 617 289	5 543 755
Erityisvaltionosuus	13 217 447	10 589 455	13 217 447	10 589 455
Muut myyntituotot	14 183 498	14 784 830	14 183 498	14 784 830
	19 038 388	21 151 895	83 137 099	81 723 009
Maksutuotot	21 123 042	16 967 084	21 093 212	16 939 935
Asiakasmaksut	20 036 372	15 989 511	20 036 372	15 989 511
Muut maksut	1 086 671	977 573	1 056 840	950 424
Tuet ja avustukset	9 055 895	10 216 611	9 235 882	10 347 333
Muut toimintatuotot	5 359 200	4 358 490	4 553 724	3 974 181

74

9. Palvelujen ostot eriteltynä asiakaspalvelujen ostoihin ja muiden palvelujen ostoihin

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015
Asiakaspalvelujen ostot	40 842 294	37 312 987
Muiden palvelujen ostot	69 389 557	68 616 176

11. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen hyödyn mukaan.

PYSYVIEN VASTAAVIEN POISTOSUUNNITELMA 1.1.2015 alkaen

Aineettomat hyödykkeet	Poistomenetelmä	Poistoaika
<i>Aineettomat oikeudet</i>		
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 - 20 vuotta
Tietokoneohjelmistot	Tasapoisto	2 - 5 vuotta
<i>Muut pitkävaikutteiset menot</i>		
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	2 - 5 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
<i>Maa- ja vesialueet</i>		
<i>Rakennukset</i>		
31.12.2012 mennessä käyttöön otetut ja valmistuneet		Ei poistoaikaa
Hallinto- ja laitosrakennukset		
Hallintorakennukset	Menojäännöspoisto	4 %
Laitosrakennukset		
Puijon sairaala	Menojäännöspoisto	4 - 5 %
Tarinan sairaala	Menojäännöspoisto	3 - 4 %
Julkulan sairaala	Menojäännöspoisto	4 %
Muut rakennukset	Menojäännöspoisto	3 - 4 %
1.1.2013 tai sen jälkeen käyttöön otetut ja valmistuneet		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	25 - 40 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto	10 - 20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	30 - 40 vuotta
<i>Kiinteät rakenteet ja laitteet</i>		
31.12.2012 mennessä käyttöön otetut ja valmistuneet		
Aluekustannukset	Menojäännöspoisto	10 %

11. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet (jatkuu)

1.1.2013 tai sen jälkeen käyttöön otetut ja valmistuneet

Maarakenteet	Tasapoisto	15 - 30 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	Tasapoisto	15 - 20 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	Tasapoisto	10 - 12 vuotta
Putki- ja kaapeliverkot	Tasapoisto	10 - 30 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	Tasapoisto	15 - 20 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	5 - 20 vuotta
<i>Koneet ja kalusto</i>		
Kuljetusvälineet	Tasapoisto	4 - 7 vuotta
Sairaala-laitteet	Tasapoisto	5 - 15 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3 - 10 vuotta
<i>Muut aineelliset hyödykkeet</i>		
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoaikaa	Ei poistoaikaa
<i>Ennakkomaksut ja keskenraiset hankinnat</i>		

Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	Ei poistoaikaa
Muut saamiset	Ei poistoaikaa
Liittymismaksut	Ei poistoaikaa

Pienet käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kuntayhtymässä kirjattu vuosikuluksi.

12. Pakollisten varausten muutokset

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
Potilasvakuutusmaksuvastuu 1.1. Lisäykset tilikaudella Vähennykset tilikaudella	18 568 562 901 066	17 392 251 1 176 311	18 568 562 901 066	17 392 251 1 176 311
Potilasvakuutusmaksuvastuu 31.12.	19 469 628	18 568 562	19 469 628	18 568 562
Pakolliset varaukset 31.12.	19 469 628	18 568 562	19 469 628	18 568 562

13. Muihin toimintatuottoihin ja -kuluihin sisältyvät pysyvät vastaavien myyntivoitot ja -tappiot

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
Muut toimintatuotot	404 807	418 330	404 807	418 330
Metsätilan (Hajamäentila) myynti		338 309		338 309
Natiivikuvauslaitteisto		15 509		15 509
Varkauden kaupungille myyty irtaimisto		64 512		64 512
Sammon osakkeet	392 351		392 351	
Ambulanssien myynti	12 456		12 456	
Muut toimintakulut	8 538	120 403	269 072	397 444
As Oy Puistokatu 2 osakehuoneistot		119 709		119 709
Ambulanssien myynti	8 538	695	8 538	695
Osakkuusyhteisösuuksien muutos			260 535	277 041

14. Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
Satunnaiset tuotot				77
Kiinteistö Oy Isoharja, rivitalontoin myyntivoitto				72 882

15. Muihin rahoitustuottoihin sisältyvät osinkotuotot ja osuuspääoman korot

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
Osingot ja osuuspääoman korot	80 745	84 056	80 745	84 056
Sampo Oyj	41 968	38 064	41 968	38 064
Kuopion Puhelin Oyj	26 880	32 640	26 880	32 640
Labquality	11 700	13 146	11 700	13 146
Metsäliitto osuuskunta	197	206	197	206

16. Erittely poistoeron muutoksista

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	67 677	70 286		

TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

19. Pysyvien vastaavien erittely

KUNTAYHTYMÄ

	Aineettomat hyödykkeet			
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	YHTEENSÄ
Poistamaton hankintameno 1.1.	6 287 281	250 396	141 680	6 679 357
Lisäykset tilikauden aikana	2 515 705	365 087	988 742	3 869 535
Rahoitusosuudet tilikaudelta				0
Vähennykset tilikauden aikana				0
Siirrot erien välillä	14 310		-14 310	0
Tilikauden poisto	-2 309 773	-43 757		-2 353 530
Arvonlennukset ja niiden palautukset				
Poistamaton hankintameno 31.12.	6 507 523	571 726	1 116 113	8 195 361
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 507 523	571 726	1 116 113	8 195 361

POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRIN
KUNTAYHTYMÄ

TILIKAUSI
1.1. - 31.12.2016

19. Pysyvien vastaavien erittely (jatkuu)

KUNTAYHTYMÄ

Aineelliset hyödykkeet

	Maa- alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaks. ja keskener. hankkeet	YHTEENSÄ
Poistamaton hankintameno 1.1.	6 179 258	230 296 544	9 587 887	37 666 812	495 112	16 533 853	300 759 466
Lisäykset tilikauden aikana	302 215	3 328 814	1 860 747	6 597 846		37 837 063	49 926 685
Rahoitusosuudet tilikaudelta			-368 863	-147 166			-516 029
Vähennykset tilikauden aikana			417 825	-23 281		-2 115 351	-23 281
Siirrot erien välillä		546 987	-1 020 918	1 150 540		0	0
Tilikauden poisto		-8 804 289		-8 114 036			-17 939 243
Arvonlennukset ja niiden palautukset							
Poistamaton hankintameno 31.12.	6 481 473	225 368 055	10 476 678	37 130 714	495 112	52 255 565	332 207 597
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 481 473	225 368 055	10 476 678	37 130 714	495 112	52 255 565	332 207 597

79

KUNTAYHTYMÄ

Osakkeet ja osuudet

	Osakkeet tytäryhtiöt	Osakkeet osakkuus- ja yhteisyhteisöt	Kunta- yhtymä osuudet	Osakkeet omistusoikeus- yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Jvk-, muut laina- ja muut saam. Saamiset muut yhteisöt Saamiset tytäryhteisöt	YHTEENSÄ
Pysyvien vastaavien sijoitukset							
Poistamaton hankintameno 1.1.	9 637 782	3 754 384	3 794 693	66 385	212 568	10 000 000	28 327 813
Lisäykset							0
Rahoitusosuudet tilikaudelta							0
Vähennykset					-3 283	-500 000	-503 283
Siirrot erien välillä							0
Hankintameno 31.12.	9 637 782	3 754 384	3 794 693	66 385	209 285	9 500 000	27 824 530
Arvonlennukset tilikaudella							
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	9 637 782	3 754 384	3 794 693	66 385	209 285	9 500 000	27 824 530

19. Pysyvien vastaavien erittely (jatkuu)

KONSERNI

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	YHTEENSÄ
Poistamaton hankintameno 1.1.	255 685	194 046	7 749 237
Lisäykset tilikauden aikana	385 158	1 026 770	3 939 294
Rahoitusosuudet tilikaudelta	0	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	4 205 801	-104 704	4 205 801
Siirrot erien välillä	-504 352		-3 158 350
Tilikauden poisto			
Arvonlennukset ja niiden palautukset			
Poistamaton hankintameno 31.12.	4 342 292	1 116 113	12 735 981

Arvonkorotukset

Kirjanpitoarvo 31.12.

12 735 981

KONSERNI

Aineelliset hyödykkeet

Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomak. ja keskener. hankkeet	YHTEENSÄ
Poistamaton hankintameno 1.1.	319 130 441	13 793 688	45 690 499	1 492 984	16 539 453	403 177 582
Lisäykset tilikauden aikana	3 880 377	1 860 747	7 389 995	1 142 986	38 050 196	52 626 517
Rahoitusosuudet tilikaudelta		-368 863	-147 166			-516 029
Vähennykset tilikauden aikana	546 987		-23 281			-23 281
Siirrot erien välillä	-13 281	-3 787 976	1 212 115		-2 176 926	-4 205 801
Tilikauden poisto	-12 123 775	-1 020 918	-9 593 387	-520 205		-23 271 566
Oikaisut ed.tilikauden tietoihin	18 451					18 451
Arvonlennukset ja niiden palautukset						0
Poistamaton hankintameno 31.12.	6 819 451	3 114 524 481	44 528 774	2 115 765	52 412 723	427 805 871

Arvonkorotukset

Kirjanpitoarvo 31.12.

10 476 678

2 115 765

52 412 723

427 805 871

POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRIN
KUNTAYHTYMÄ

TILIKAUSI
1.1. - 31.12.2016

19. Pysyvien vastaavien erittely (jatkuu)

KONSERNI	Osakkeet ja osuudet		Kunta- yhtymä osuudet	Osakkeet omistusoikeus- yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Jvk-, muut laina- ja muut saam.		YHTEENSÄ
	Osakkeet tytäryhtiöt	Osakkeet osakkuus yhteisöt				Saamiset muut yhteisöt	Saamiset tytäryhteisöt	
Pysyvien vastaavien sijoitukset								
Poistamaton hankintameno 1.1.	0	9 175 491	0	69 315	269 824	862 002	0	10 376 632
Lisäykset		608 298				0		608 298
Rahoitusosuudet tilikaudelta								0
Siirrot erien välillä								0
Vähennykset				-3 283				-3 283
Hankintameno 31.12.	0	9 783 789	0	69 315	266 541	862 002	0	10 981 647
Arvonlennukset tilikaudella								
Arvonkorotukset								
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	9 783 789	0	69 315	266 541	862 002	0	10 981 647

20. - 22. Omistukset muissa yhteisöissä

TYTÄRYHTEISÖT	Kotipaikka	Kuntyht. omistusos.	Konsernin omistusosuus	Konsernin osuus omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	voitosta / tappiosta	Yhteensä
TYTÄRYHTEISÖT							
Kuopion yliopistollisen sairaalan tutkimussäätiö	Kuopio	100,00 %	100,00 %	73 415		-722	
Kiinteistö Oy Isoharja	Siilinjärvi	79,60 %	79,60 %	2 971 181	5 918 063	243 191	
Sakube Oy	Siilinjärvi	51,00 %	51,00 %	3 001 802	3 825 916	299 837	
Kiinteistö Oy Mustinlampi	Siilinjärvi	100,00 %	100,00 %	5 885 887	57 849 961	-1 065	
Tytäryhteisöt yhteensä				11 932 286	67 593 940	541 242	
LIKELAITOSKUNTAYHTYMÄT							
Itä-Suomen laboratoriotieteen liikelaitos	Kotipaikka						
Itä-Suomen huoltopalvelut liikelaitoskuntayhtymä	Kuopio	66,77 %	66,77 %	5 951 544	4 918 976	1 761 116	
OSAKKUUSYHTEISÖT							
Kiinteistöosakeyhtiöt:							
Kiinteistö Kys Oy	Kuopio	48,80 %	48,80 %	3 659 347	19 553 956	237 876	
Muut osakkuusyhtiöt:							
Kys Invest Oy	Kuopio	48,78 %	48,78 %	223 404	1 516	-8 615	
Istekki Oy	Kuopio	32,15 %	32,15 %	3 893 243	2 074 897	575 825	
Finnhems Oy	Vantaa	20,00 %	20,00 %	1 559 884	839 849	-9 629	
IS-Hankinta Oy	Kuopio	25,36 %	25,36 %	447 911	170 918	73 376	
Osakkuusyhteisöt yhteensä				9 783 789	22 641 137	868 832	

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän konsermirakenne liitteenä 1.

**POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRIN
KUNTAYHTYMÄ**

**TILIKAUSI
1.1. - 31.12.2016**

23. Saamiset saman konsernin yhteisöiltä

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
Lyhytaikaiset saamiset				
Saamiset tytäryhteisöiltä	74 642	88 232		
Myyntisaamiset				
Saamiset liikelaitoskuntayhtymältä	238 085	787 270		
Myyntisaamiset				
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä	31 830	30 897		
Myyntisaamiset				

24. Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
Lyhytaikaiset siirtosaamiset	3 748 889	4 943 458	4 078 717	5 203 565
Työterveyshuollon arvioidut korvaukset	700 000	700 000	700 000	700 000
kuntayhtymä			150 265	112 981
Service				
Ensihoidon saamiset				
Kela-korvaukset	655 765	663 753	655 765	663 753
Pohjois.Savon pelastuslaitoksen palautus	110 000	220 000	110 000	220 000
ensihoidopalvelujen yhteistoimintasopimuksen palvelu- maksusta				
Valtionosuussaatavat		1 000 000		1 000 000
Erityisvaltionosuus hammaslääkärikoulutukseen				
Rahoitusosuudet				
Syklotroni-hankinta	368 863	530 803	368 863	530 803
Terveysmatkailupalvelupilotti	128 574		128 574	
Lisäkanto jäsenkunnilta				
perusterveydenhuollon liikelaitos Kysterin laskutus	473 397	977 706	473 397	977 706
Muut tulojäämät	1 312 290	851 196	1 491 853	998 322

POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRIN
KUNTAYHTYMÄ

TILIKAUSI
1.1. - 31.12.2016

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

25. Oma pääoma

	KUNTAYHTYMÄ 2016	KUNTAYHTYMÄ 2015	KONSERNI 2016	KONSERNI 2015
Peruspääoma 1.1.	102 134 835	102 134 835	102 134 835	102 134 835
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Peruspääoma 31.12.	102 134 835	102 134 835	102 134 835	102 134 835
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 1.1.			25 228	25 228
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 31.12.	0	0	25 228	25 228
Muut omat rahastot 1.1.				
Henkilökunnan virkistysrahasto 1.1.	506 584	999 360	506 584	999 360
Siirrot rahastoon tilikaudella	159 619	197 087	159 619	197 087
Siirrot rahastosta tilikaudella	-55 181	-689 863	-55 181	-689 863
Henkilökunnan virkistysrahasto 31.12.	611 022	506 584	611 022	506 584
Perusterveydenhuollon liikelaitos Kysteri:				
Sijoitusrahasto 1.1.	470 939	470 939	470 939	470 939
Siirrot rahastoon tilikaudella				
Siirrot rahastosta tilikaudella				
Sijoitusrahasto 31.12.	470 939	470 939	470 939	470 939
Muut omat rahastot 1.1.				
Konserniyhhtiöiden muut omat rahastot 1.1.			251 750	251 750
Lisäykset				
Vähennykset				
Konserniyhhtiöiden muut omat rahastot 31.12.			251 750	251 750
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	-10 291 477	-11 674 688	-566 925	-9 449 700
Aikaisemmille tilikausille kohdistuvat poistoeron ja vapaaeht. varausten oikaisut			18 451	4 534 495
Aikaisemmille tilikausille kohdistuvat muut oikaisut				297 898
Sakupen omistusosuuden muutos vähemmistöosuuksissa				-14 600
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	-10 291 477	-11 674 688	-548 474	-4 631 907
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	853 815	1 383 211	4 354 263	4 064 982
Oma pääoma yhteensä	93 779 134	92 820 881	107 299 563	102 822 411

**POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRIN
KUNTAYHTYMÄ**

**TILIKAUSI
1.1. - 31.12.2016**

26. Erittely poistoerosta

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	1 509 215	1 576 892		

27. Pitkäaikainen vieras pääoma

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta 31.12. Lainat julkisyhteisöiltä 31.12.	219 256 429	180 499 286	295 190 675	256 135 412
Yli viiden vuoden kulluttua erääntyvät lainat; Kuntayhtymän lainat	168 822 425	103 214 551	236 292 842	200 441 102
Kiinteistö Oy Isoharjan lainat	168 822 425	141 868 557	168 822 425	141 868 557
Kiinteistö Oy Mustinlammen lainat			5 132 104	5 474 404
Sakupe Oy:n lainat			58 514 595	47 156 062
Servican lainat			1 675 000	2 975 000
			2 148 717	2 967 079

29. Pakolliset varaukset

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	19 469 628	18 568 562	19 469 628	18 568 562

30. Velkojen erittely

Lyhytaikainen vieras pääoma				
Velat tytäryhteisöille	378 983	343 051		
Ostovelat				
Velat liikelaitoskuntayhtymälle				
Ostovelat	2 286 333	3 947 381		
Muut menoajämät				
Velat osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöille				
Ostovelat	1 127 624	765 299		
Muut menoajämät		132 064		
Vieras pääoma yhteensä	3 792 940	5 187 795		

*) lisätty Servican tiedot v.lle 2015

**POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRIN
KUNTAYHTYMÄ**

**TILIKAUSI
1.1. - 31.12.2016**

31. Sekkilimiitti

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
Luotollisen sekkiin sekkilimiitti 31.12.	20 000 000	20 000 000	24 420 620	23 720 620
- siitä käyttämättä oleva määrä	20 000 000	20 000 000	24 008 222	23 720 620

*) vuoden 2015 tieto korjattu.

32. Muiden velkojen erittely

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
Muut velat	5 185 891	4 929 952	7 421 858	6 691 172

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
Lyhytaikaiset siirtovelat	4 064 041	4 830 735	4 351 679	5 062 597
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	33 094 191	38 045 702	39 010 830	44 474 096
Lomapaikkavelka	1 020 348	1 020 348	1 020 348	1 020 348
Jäsenkuntien peruspääoman korko	828 734	531 636	828 734	531 636
Laskutuksen palautukset jäsenkunnille (Kysteri)	2 369 107	1 276 488	2 994 811	2 085 029
Muut menoajämät				
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	41 376 421	45 704 909	48 206 402	53 173 706

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

34. Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	KONSERNI 2016	2015
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 245 900	10 245 900
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	10 245 900	10 245 900
Kiinteistö Oy Isoharja		
Lainojen määrä tilikauden lopussa	6 982 155	7 314 483
Kiinteistö Oy Isoharja	6 982 155	7 314 483

35. Muut vakuudet

	KONSERNI 2016	2015
Vuokraoikeus	700 000	700 000
Vakuudeksi annetut kiinnitykset		
Kiinteistö Oy Mustinlampi		
Sekkiliimittisopimus		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset		
Sakupe Oy	1 684 000	684 000

38. Vuokravastuut

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
Vuokravastuut yhteensä	62 638 497	65 677 849	20 230 124	21 705 546
Määräaikaiset vuokravastuut yhteensä	61 696 487	64 584 264	17 111 775	18 182 300
vastuut voimassa 31.3.2046 asti	3 028 965	3 101 761	3 028 965	3 101 761
vastuut voimassa 30.4.2029 asti	2 806 431	3 063 858	2 806 431	3 063 858
vastuut voimassa 31.3.2025 asti	9 899 431	10 329 246	9 899 431	10 329 246
vastuut voimassa 31.12.2020 asti	1 376 948	1 687 436	1 376 948	1 687 436
vastuut voimassa 31.12.2052 asti	1 233 611	1 267 878		
vastuut voimassa 31.12.2047 asti	7 578 786	7 823 263		
vastuut voimassa 31.12.2045 asti	6 939 729	7 179 030		
vastuut voimassa 31.12.2039 asti	28 415 533	29 650 991		
vastuut voimassa 31.1.2023 asti	417 054	480 803		
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	3 697 593	3 608 162	1 875 534	1 786 781

**POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRIN
KUNTAYHTYMÄ**

**TILIKAUSI
1.1. - 31.12.2016**

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
38. Vuokravastuut (jatkuu)				
Toistaiseksi voimassaolevat vuokravastuut yhteensä	942 010	1 093 585	942 010	1 093 585
irtisanomisaika 12 kk	883 760	885 209	883 760	885 209
irtisanomisaika 6 kk	56 415	154 860	56 415	154 860
irtisanomisaika 3 kk	0	51 698	0	51 698
irtisanomisaika 1 kk	1 836	1 818	1 836	1 818
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	1 016 942	1 405 457	1 016 942	1 405 457
Vuokravastuisiin ei liity lunastusvelvoitteita				
<u>Servican vuokravastuut</u>				
Leväsentie 3 kiinteistö			1 540 626	1 767 423
Vuokrasopimuksen kesto 1.2.2013 - 1.2.2023				
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus			249 091	249 091
<u>Islabin vuokravastuut</u>				
Vuokravastuut yhteensä			635 714	662 237
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus			1 387 741	1 324 475
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus yhteensä	4 714 535	5 013 619	4 529 306	4 765 804
Leasingvastuiden yhteismäärä (arvonlisäveroineen)	918 259	1 370 153	1 645 693	2 541 375
-seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	447 233	846 430	608 948	1 094 855
-siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut			58 602	58 602
Leasingopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.				
40. Vastuuitoumukset samaan konserniin kuuluvien puolesta				
	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015		
Konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut takaukset				
Alkuperäinen pääoma	71 350 000	72 250 000		
Kiinteistö Oy Mustinlammen lainat	68 350 000	69 250 000		
Sakupe Oy:n lainat	3 000 000	3 000 000		
Jäljellä oleva pääoma	59 501 976	62 075 276		
Kiinteistö Oy Mustinlammen lainat	57 076 976	59 350 276		
Sakupe Oy:n lainat	2 425 000	2 725 000		

**POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRIN
KUNTAYHTYMÄ**

**TILIKAUSI
1.1. - 31.12.2016**

40. Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien puolesta (jatkuu)

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015
Muiden puolesta annetut takaukset		
Alkuperäinen pääoma	4 475 000	4 675 000
Istekki Oy	4 275 000	4 475 000
IS-Hankinta Oy (luottolimiitti)	200 000	200 000
Jäjellä oleva pääoma	481 250	1 243 750
Istekki Oy	281 250	1 043 750
IS-Hankinta Oy (luottolimiitti)	200 000	200 000

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset yhteensä				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	128 389 362	121 982 181	155 214 362	150 032 181
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-7 689 149	-4 696 834	-9 932 466	-6 492 743
Koronvaihtosopimus 1 (tekopvm 2.2.2012)				
Koronvaihtosopimus 1 on tehty yksittäisen lainan korkorkiskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Koronvaihtosopimuksen erääntymispäivä on ennen kuin suojattavan lainan. Sopimus päättyy 12.03.2022.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	9 400 000	9 800 000	9 400 000	9 800 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-962 338	-934 333	-962 338	-934 333
Koronvaihtosopimus 2 (tekopvm 10.10.2012)				
Koronvaihtosopimus 2 on tehty yksittäisen lainan korkorkiskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Koronvaihtosopimuksen erääntymispäivä on ennen kuin suojattavan lainan. Sopimus päättyy 12.03.2022.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	13 800 000	14 400 000	13 800 000	14 400 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 010 910	-889 768	-1 010 910	-889 768
Koronvaihtosopimus 3 (tekopvm 1.2.2013)				
Koronvaihtosopimus 3 on tehty yksittäisen lainan korkorkiskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Koronvaihtosopimuksen erääntymispäivä on ennen kuin suojattavan lainan. Sopimus päättyy 18.03.2021.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	13 536 584	14 268 292	13 536 584	14 268 292
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-882 477	-869 159	-882 477	-869 159

**POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRIN
KUNTAYHTYMÄ**

**TILIKAUSI
1.1. - 31.12.2016**

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt (jatkuu)

Johdannaissopimukset

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
Koronvaihtosopimus 4 (tekopvm 29.8.2013)				
Koronvaihtosopimus 4 on tehty yksittäisen lainan korkorkiskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Koronvaihtosopimuksen erääntymispäivä on ennen kuin suojattavan lainan. Sopimus päättyy 31.3.2023.	13 875 000	14 625 000	13 875 000	14 625 000
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	-1 487 195	-1 394 812	-1 487 195	-1 394 812
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)				
Koronvaihtosopimus 5 (tekopvm 16.12.2013)				
Koronvaihtosopimus 5 on tehty yksittäisen lainan korkorkiskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Koronvaihtosopimuksen erääntymispäivä on ennen kuin suojattavan lainan. Sopimus päättyy 02.10.2023.	7 777 778	8 888 889	7 777 778	8 888 889
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	-430 810	-430 752	-430 810	-430 752
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)				
Koronvaihtosopimus 6 (tekopvm 6.5.2015)				
Jatko-oikeudellisella koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Kuntarahoitus Oyj:llä on yksipuolinen oikeus eräännyttää koronvaihtosopimus 18.6.2025. Sopimus päättyy 18.06.2035.	15 000 000	15 000 000	15 000 000	15 000 000
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	-1 229 596	-17 700	-1 229 596	-17 700
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)				
Koronvaihtosopimus 7 (tekopvm 7.5.2015)				
Jatko-oikeudellisella koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Kuntarahoitus Oyj:llä on yksipuolinen oikeus eräännyttää koronvaihtosopimus 11.5.2027. Sopimus päättyy 11.05.2037.	15 000 000	15 000 000	15 000 000	15 000 000
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	-664 929	157 977	-664 929	157 977
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)				
Koronvaihtosopimus 8 (tekopvm 9.6.2015)				
Koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.	20 000 000	20 000 000	20 000 000	20 000 000
Sopimus päättyy 11.6.2023.	-461 355	-228 503	-461 355	-228 503
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo				
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)				

89

POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRIN
KUNTAYHTYMÄ

TILIKAUSI
1.1. - 31.12.2016

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt (jatkuu)

Johdannaissopimukset

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
--	---------------------	------	------------------	------

Koronvaihtosopimus 9 (tekopvm 25.9.2015)

Koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkkua.
Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.

Sopimus päättyy 29.09.2025.

Lainapääomaa vastaava nimellisarvo

Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)

10 000 000	10 000 000
-473 273	-89 784

10 000 000	10 000 000
-473 273	-89 784

Koronvaihtosopimus 10 (tekopvm 4.5.2016)

Tulevaisuudessa voimaan tuleva koronvaihtosopimus suojaa koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella muutetaan vaihtuva korko kiinteäksi 2018-2026.

Sopimus alkaa 7.5.2018 ja päättyy 7.5.2026.

Lainapääomaa vastaava nimellisarvo

Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)

10 000 000	10 000 000
-86 265	-86 265

10 000 000	10 000 000
-86 265	-86 265

Sakupe Oy

Koronvaihtosopimus 1

Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella vaihtuvat korot on muutettu kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan.

Sopimus erääntyy 03.04.2020.

Lainapääomaa vastaava nimellisarvo

Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)

2 000 000	2 000 000
-22 409	-6 343

2 000 000	2 500 000
-22 409	-6 343

Kiinteistö Oy Mustinlampi

Koronvaihtosopimus 1

Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma ja lyhenysohjelma sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Koronvaihtosopimuksen erääntymispäivä aiemmin kuin suojattavan lainan.

Päätymispäivä 16.5.2022.

Lainapääomaa vastaava nimellisarvo

Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)

6 162 500	6 525 000
-381 076	-325 317

6 162 500	6 525 000
-381 076	-325 317

POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRIN
KUNTAYHTYMÄ

TILIKAUSI
1.1. - 31.12.2016

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt (jatkuu)

KUNTAYHTYMÄ 2015
KONSERNI 2016

Johdannaissopimukset

Kiinteistö Oy Mustinlampi
Koronvaihtosopimus 2

Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma ja lyhenysohjelma sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Koronvaihtosopimuksen erääntymispäivä aiemmin kuin suojattavan lainan.
Päättymispäivä 17.5.2021
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)

6 162 500
-217 587
6 525 000
-162 955

Koronvaihtosopimus 3

Koronvaihtosopimus on tehty samalta vastapuolelta aiemmin nostettujen lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Suojaus bullet-tyyppinen, jolloin suojausaste kasvaa lainojen takaisinmaksun myötä.
Päättymispäivä 28.1.2025
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)

12 500 000
-1 622 246
12 500 000
-1 301 294

Kiinteistöinvestointien arvonlisäveron tarkistusvastuu

Kiinteistö Oy Isoharja
Servica
Kiinteistö Oy Mustinlampi
Sakupe Oy

15 826 206
948 203
2 412 122
12 465 881
802 167
17 700 311
1 072 748
2 478 320
14 149 243
902 438

Potilasvakuutusvastuu

vammaispaivelulain mukaiset etuudet, tuleva tuettu asuminen

7 411 791
5 493 645
7 411 791
5 493 645

**POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRIN
KUNTAYHTYMÄ**

**TILIKAUSI
1.1. - 31.12.2016**

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt (jatkuu)

	KUNTAYHTYMÄ 2016	2015	KONSERNI 2016	2015
Käynnissä olevat oikeudenkäynnit	1 280 000	1 985 000	1 280 000	1 985 000
Korkein hallinto-oikeus				
Säde-sairaalan maarakennusurakka, julkista hankintaa koskeva valitus. Urakoitsijan vaatimus hyvitysmaksusta ja oikeudenkäyntikulusta.		405 000		405 000
- Kuntayhtymä voitti oikeudenkäynnin ja vastapuoli maksoi oikeudenkäyntikulut.				
Itä-Suomen hovioikeus				
TeliaSonera, telepalveluhankintaan liittyvä riita.		300 000		300 000
Itä-Suomen hovioikeuden tuomio oikeudenkäyntikuluista.				
Haettu valituslupaa korkeimmalta oikeudelta.				
- Valituslupaa ei saatu ja hovioikeuden tuomio jäi lainvoimaiseksi.				
Kuntayhtymä maksoi vahingonkorvausta TeliaSoneralle 169 653 euroa sekä omia ja vastapuolen oikeudenkäyntikuluja 510.519 euroa.				
Itä-Suomen hallinto-oikeus				
Hallintoriita liikelaitos KYSTERin ja Kaavin kunnan välillä.	200 000	200 000	200 000	200 000
Pohjois-Karjalan kärjäoikeus				
Päivystysosaston (POS1) koskeva riita urakoitsijan sopimusrikkomuksen vuoksi. Urakoitsijan vaatimus 1 milj.€ Kuntayhtymän vastakanteen n. 2 milj.€:n saatavista. Oikeudenkäyntikuluriski 30.000 - 50.000€	1 050 000	1 050 000	1 050 000	1 050 000
Pohjois-Karjalan kärjäoikeus				
PEKO1 rakennusurakkaan liittyvä sopimuskentekorikkomusta koskeva riita. Kuntayhtymän vaatimuksena n. 600.000 €:n positiivinen sopimusetu. Oikeudenkäyntikuluriski 20.000 - 30.000€	30 000	30 000	30 000	30 000
Valuuttatermiinit	150 000	150 000	150 000	150 000
Sakupe Oy, valuuttatermiinitakaus				

92

HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.

		2016 KUNTAYHTYMÄ				
	Tutkimus- henkilöstö	Lääkäri- henkilöstö	Hoito- henkilöstö	Muu henkilöstö	Yhteensä	
Henkilöstö 31.12.2016	225	777	3 307	517	4 826	
Henkilöstö 31.12.2015	257	725	3 255	445	4 682	
Muutos ed. vuoteen 31.12.2016	-32	52	-4	72	144	
Muutos-%	-12,45 %	7,17 %	1,60 %	16,18 %	3,08 %	

Henkilöstö keskimäärin tarkoittaa samaa kuin käsite bruttotyöpanos. Se sisältää vakituiset ja määräaikaiset. Alkuperäisenä tietolähteenä toimii Prima-raportoinnin työpanostilasto laskennallisina virkoina.

		2016 KONSERNI				
	Tutkimus- henkilöstö	Lääkäri- henkilöstö	Hoito- henkilöstö	Muu hiöstö	Yht.	
Henkilöstö 31.12.2016	252	777	3 837	1 951	6 817	
Henkilöstö 31.12.2015	282	725	3 781	1 860	6 648	
Muutos ed. vuoteen 31.12.2016	-30	52	56	91	169	
Muutos-%	-10,64 %	7,17 %	1,48 %	4,89 %	2,54 %	

**POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRIN
KUNTAYHTYMÄ**

**TILIKAUSI
1.1. - 31.12.2016**

	2016 KUNTAYHTYMÄ	2015 KUNTAYHTYMÄ
43. Henkilöstökulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	198 502 765	197 769 614
Henkilösivukulut	57 057 025	55 143 324
Eläkekulut	44 364 530	44 367 360
Muut henkilösivukulut	12 692 495	10 775 965
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	-3 242 386	-3 718 883
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	252 317 403	249 194 056
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	2 271 860	1 251 360
Yhteensä henkilöstökulut	250 045 544	247 942 695

	2016 KUNTAYHTYMÄ	2015 KUNTAYHTYMÄ
45. Tilintarkastajan palkkiot		
KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	31 788	42 261
Muut palkkiot	390	42 261
Palkkiot yhteensä	32 178	42 261
Tilintarkastuspalkkiot yhteensä	32 178	42 261

KÄYTTÖTALOUSOSA VUODELTA 2016

Kuopion yliopistollinen sairaala
Taseyksikkö / Kantiini ja virkistyspalvelut

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TILINPÄÄTÖS 2015	TOT.% 2015	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TOTEUMA 2016	TOT.% 2016
Taloudellisuustavoitteet:								
Liikevaihto	2 134 794	2 134 794	2 168 276,24	101,57 %	1 985 000	1 985 000	1 948 387,54	98,16 %
Ulkoiset	2 134 794	2 134 794	2 028 181,43	95,01 %	1 982 000	1 982 000	1 809 042,20	91,27 %
Muu ulkoinen myynti	2 134 794	2 134 794	2 025 139,49	94,86 %	1 982 000	1 982 000	1 806 639,27	91,15 %
Myynti liikelaitokselle	0	0	3 041,94	***	0	0	2 402,93	***
Sisäiset	0	0	140 094,81	***	3 000	3 000	139 345,34	***
Liiketoiminnan muut tuotot	10 200	10 200	5 622,14	55,12 %	9 000	9 000	4 010,13	44,56 %
Materiaalit ja palvelut								
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-1 017 600	-1 017 600	-1 011 671,11	99,42 %	-907 800	-907 800	-874 445,60	96,33 %
Ulkoiset	-1 017 600	-1 017 600	-1 011 671,11	99,42 %	-907 800	-907 800	-874 445,60	96,33 %
Sisäiset	0	0	0,00	***	0	0	0,00	***
Palvelujen ostot	-293 011	-293 011	-370 162,78	126,33 %	-249 327	-249 327	-331 473,69	132,95 %
Ulkoiset	-146 810	-146 810	-241 425,64	164,45 %	-109 357	-109 357	-209 344,89	191,43 %
Sisäiset	-146 201	-146 201	-128 737,14	88,05 %	-139 970	-139 970	-122 128,80	87,25 %
Henkilöstökulut								
Palkat ja palkkiot	-689 730	-689 730	-588 585,32	85,34 %	-650 720	-650 720	-545 415,72	83,82 %
Henkilösivukulut	-539 326	-539 326	-469 451,48	87,04 %	-509 085	-509 085	-435 721,90	85,59 %
Eläkekulut	-150 404	-150 404	-119 133,84	79,21 %	-141 635	-141 635	-109 693,82	77,45 %
Muut henkilösivukulut	-124 045	-124 045	-105 516,58	85,06 %	-120 144	-120 144	-95 839,42	79,77 %
Muut henkilösivukulut	-26 359	-26 359	-13 617,26	51,66 %	-21 491	-21 491	-13 854,40	64,47 %
Poistot ja arvonalentumiset								
Suunnitelman mukaiset poistot	-10 000	-10 000	-8 978,51	89,79 %	-32 000	-32 000	-8 664,71	27,08 %
Liiketoiminnan muut kulut	-10 000	-10 000	-8 978,51	89,79 %	-32 000	-32 000	-8 664,71	27,08 %
Liiketoiminnan muut kulut	-34 370	-34 370	-72 030,19	209,57 %	-34 280	-34 280	-57 721,77	168,38 %
***								
LIIKKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	100 283	100 283	122 470,47	122,12 %	119 873	119 873	134 676,18	112,35 %
Rahoitustuotot ja -kulut								
Kuntayhtymän maksamat korkotuotot	-200	-200	-791,92	395,96 %	-500	-500	-2 589,36	517,87 %
Korvaus peruspääomasta	3 800	3 800	1 957,74	51,52 %	3 000	3 000	37,10	1,24 %
Muut rahoituskulut	-3 000	-3 000	-2 520,00	84,00 %	-2 500	-2 500	-2 520,00	100,80 %
Muut rahoituskulut	-1 000	-1 000	-229,66	22,97 %	-1 000	-1 000	-106,46	10,65 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN VARAUKSIA	100 083	100 083	121 678,55	121,58 %	119 373	119 373	132 086,82	110,65 %
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	5 056,06	***	0	0	5 056,06	***
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	20 000	20 000	0,00	0,00 %	0	0	0,00	***
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-118 300	-118 300	-126 734,61	107,13 %	-122 000	-122 000	-137 142,88	112,41 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	1 783	1 783	0,00	0,00 %	-2 627	-2 627	0,00	0,00 %

TASE 31.12.2016					
Kuopion yliopistollinen sairaala					
Taseyksikkö / Kanttiini ja virkistyspalvelut					
VASTAAVAA	2016	2015	VASTATTAVAA	2016	2015
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineelliset hyödykkeet			Peruspääoma	83 959,39	83 959,39
Maa- ja vesialueet	22 620,12	22 620,12	Muut omat rahastot	611 021,73	506 583,50
Rakennukset	41 499,53	45 108,18		694 981,12	590 542,89
Koneet ja kalusto	6 320,07	11 376,13			
	70 439,72	79 104,43			
VAIHTUVAT VASTAAVAT			POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Vaihto-omaisuus			Kertynyt poistoero	6 320,07	11 376,13
Aineet ja tarvikkeet	71 181,13	74 894,85	Vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00
	71 181,13	74 894,85		6 320,07	11 376,13
Saamiset			VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikaiset saamiset			Lyhytaikainen		
Myyntisaamiset	11 838,10	15 277,47	Ostovelat	54 390,53	72 235,08
Saamiset kuntayhtymältä	691 054,42	640 983,11	Muut velat	5 302,57	28 556,16
Muut saamiset	8 551,53	7 157,50	Siirtovelat	104 994,47	127 173,46
Siirtosaamiset	12 923,86	12 466,36		164 687,57	227 964,70
	724 367,91	675 884,44			
Rahat ja pankkisaamiset					
	865 988,76	829 883,72		865 988,76	829 883,72

RAHOITUSLASKELMAOSA VUODELTA 2016

Kuopion yliopistollinen sairaala

Taseyksikkö / Kanttiini ja virkistyspalvelut

		1.1. - 31.12.2016		1.1. - 31.12.2015	
Taseyksikön toiminnan ja investointien rahavirta					
<i>Toiminnan rahavirta</i>					
		134 676,18		122 470,47	
		8 664,71		8 978,51	
	+				
	+	-2 589,36		-791,92	
	+				
	+	-32 704,65	108 046,88	-27 683,97	102 973,09
<i>Investointien rahavirta</i>					
		0,00		-591 826,83	
			0,00		-591 826,83
Toiminnan ja investointien nettorahavirta					
			108 046,88		-488 853,74
Rahoituksen rahavirta					
<i>Oman pääoman muutokset</i>					
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>					
	+	3 713,72		-4 503,03	
	+	1 587,84		1 746,33	
	+	-63 277,13	-57 975,57	-33 875,85	-36 632,55
Rahoituksen rahavirta					
			-57 975,57		-36 632,55
			50 071,31		-525 486,29
Yhdystilin muutos					
Yhdystilin muutos					
	+	691 054,42		640 983,11	
	-	640 983,11	50 071,31	1 166 469,40	-525 486,29

Ulkoisen liikevaihdon %-osuus	92,85 %	94,00 %
Liikevoitto %	6,78 %	7,56 %
Investointien tulorahoitus %	***	22,21 %

INVESTOINTIOSA VUODELTA 2016									
Kuopion yliopistollinen sairaala									
Taseyksikkö / Kanttiini ja virkistyspalvelut									
	TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TILINPÄÄTÖS 2015	TOT. % 2015	TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TILINPÄÄTÖS 2016	TOT. % 2016	MUUTOS % 16/15
LAITEINVESTOINNIT:									
Investointisuunnitelmat	0	0	-591 826,83		0	0	0,00		-100,00
Toteutuneet rakennusinvestoinnit			-121 926,83				0,00		-100,00
Osakkeet ja osuudet			-469 900,00				0,00		
			-591 826,83				0,00		
Investointien tulorahoitus:									
Lainat									
Valtionosuudet									
Muu tulorahoitus									
YHTEENSÄ			0,00				0,00		
NETTOMENO	0	0	-591 826,83		0	0	0,00		-100,00
- siitä investointivarausten / -rahaston käyttö									
KÄYTTÖMAISUUSINVESTOINNIT	0	0	-591 826,83		0	0	0,00		-100,00
RAHOITUSOSUUDET INV.MENOIHIN	0	0	0,00		0	0	0,00		***

KÄYTTÖTALOUSOSA VUODELTA 2016

Kuopion yliopistollinen sairaala
Taseyksikkö / Lääkehuolto

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TILINPÄÄTÖS 2015	TOT.% 2015	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TOTEUMA 2016	TOT.% 2016
Taloudellisuustavoitteet:								
Liikevaihto	28 281 848	28 281 848	30 433 509,01	107,61 %	28 988 139	31 905 855	33 512 551,74	105,04 %
Ulkoiset	3 622 900	3 622 900	3 582 666,84	98,89 %	3 558 664	3 558 664	3 632 907,79	102,09 %
Muu ulkoinen myynti	2 972 000	2 972 000	2 833 796,13	95,35 %	2 888 000	2 888 000	2 880 161,01	99,73 %
Myynti liikelaitokselle	650 900	650 900	748 870,71	115,05 %	670 664	670 664	752 746,78	112,24 %
Sisäiset	24 658 948	24 658 948	26 850 842,17	108,89 %	25 429 475	28 347 191	29 879 643,95	105,41 %
Liiketoiminnan muut tuotot	428 910	428 910	439 008,24	102,35 %	411 443	411 443	494 417,94	120,17 %
Materiaalit ja palvelut	-25 056 197	-25 056 197	-26 750 147,67	106,76 %	-25 625 315	-28 462 726	-29 467 785,77	103,53 %
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-21 819 461	-21 819 461	-23 522 880,92	107,81 %	-22 198 218	-25 065 934	-26 021 886,48	103,81 %
Ulkoiset	-21 819 461	-21 819 461	-23 522 880,92	107,81 %	-22 198 218	-25 065 934	-26 021 886,48	103,81 %
Sisäiset				***				***
Palvelujen ostot	-3 236 736	-3 236 736	-3 227 266,75	99,71 %	-3 427 097	-3 396 792	-3 445 899,29	101,45 %
Ulkoiset	-1 096 802	-1 096 802	-1 327 946,76	121,07 %	-1 078 859	-1 078 859	-1 401 575,30	129,91 %
Sisäiset	-2 139 934	-2 139 934	-1 899 319,99	88,76 %	-2 348 238	-2 317 933	-2 044 323,99	88,20 %
Henkilöstökulut	-3 404 887	-3 404 887	-3 399 283,60	99,84 %	-3 485 348	-3 496 649	-3 619 865,11	103,52 %
Palkat ja palkkiot	-2 652 168	-2 652 168	-2 692 500,22	101,52 %	-2 715 645	-2 724 405	-2 856 916,21	104,86 %
Henkilösivukulut	-752 719	-752 719	-706 783,38	93,90 %	-769 703	-772 244	-762 948,90	98,80 %
Eläkekulut	-614 090	-614 090	-601 139,23	97,89 %	-643 058	-645 125	-626 478,28	97,11 %
Muut henkilösivukulut	-138 629	-138 629	-105 644,15	76,21 %	-126 645	-127 119	-136 470,62	107,36 %
Liiketoiminnan muut kulut	-144 490	-144 490	-175 040,02	121,14 %	-232 350	-282 350	-144 082,35	51,03 %
LIIKELYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	105 184	105 184	548 045,96	521,04 %	56 569	75 573	775 236,45	***
				***				***
Rahoitustuotot ja -kulut	-56 266	-56 266	-60 405,58	107,36 %	-56 266	-56 266	-56 819,38	100,98 %
Kuntayhtymälle maksetut korkomenot	0	0	-4 000,01	***	0	0	-91,45	***
Korvaus peruspääomasta	-56 266	-56 266	-56 268,00	100,00 %	-56 266	-56 266	-56 268,00	100,00 %
Muut rahoituskulut	0	0	-137,57	***	0	0	-459,93	***
				***				***
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN VARAUKSIA	48 918	48 918	487 640,38	996,85 %	303	19 307	718 417,07	***
				***				***
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0,00	***	0	0	0,00	***
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0,00	***	0	0	0,00	***
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0,00	***	0	0	0,00	***
				***				***
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	48 918	48 918	487 640,38	996,85 %	303	19 307	718 417,07	***

TASE 31.12.2016					
Kuopion yliopistollinen sairaala					
Taseyksikkö / Lääkehuolto					
VASTAAVAA	2016	2015	VASTATTAVAA	2016	2015
VAIHTUVAT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Vaihto-omaisuus			Peruspääoma	1 875 561,71	1 875 561,71
Aineet ja tarvikkeet	3 364 942,39	3 636 096,81	Ed. tilikausien ylijäämä (alijäämä)	110 862,97	-376 777,41
	3 364 942,39	3 636 096,81	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	718 417,07	487 640,38
				2 704 841,75	1 986 424,68
Saamiset			VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikaiset saamiset			Lyhytaikainen		
Myyntisaamiset	379 753,83	366 532,13	Ostovelat	1 131 356,02	1 266 363,40
Saamiset kuntayhtymältä	262 474,55		Velka kuntayhtymälle		447 164,75
Muut saamiset	244 641,41	272 512,63	Siirtovelat	485 417,44	614 440,81
Siirtosaamiset	69 803,03	39 252,07		1 616 773,46	2 327 968,96
	956 672,82	678 296,83			
	4 321 615,21	4 314 393,64		4 321 615,21	4 314 393,64

RAHOITUSLASKELMAOSA VUODELTA 2016					
Kuopion yliopistollinen sairaala					
Taseyksikkö / Lääkehuolto					
		1.1. - 31.12.2016		1.1. - 31.12.2015	
Taseyksikön toiminnan ja investointien rahavirta					
<i>Toiminnan rahavirta</i>					
Liikelylijäämä (-alijäämä)		775 236,45		548 045,96	
Rahoitustuotot ja -kulut	+ / -	-56 819,38	718 417,07	-60 405,58	487 640,38
Toiminnan ja investointien nettorahavirta			718 417,07		487 640,38
Rahoituksen rahavirta					
<i>Oman pääoman muutokset</i>					
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>					
Vaihto-omaisuuden muutos	+ / -	271 154,42		-813 471,61	
Saamisten muutos	+ / -	-15 901,44		297 623,95	
Korottomien velkojen muutos	+ / -	-264 030,75	-8 777,77	-163 372,38	-679 220,04
Rahoituksen rahavirta			-8 777,77		-679 220,04
			709 639,30		-191 579,66
Yhdystilin muutos					
<i>Yhdystilin muutos</i>					
Yhdystili 31.12.	+	262 474,55		-447 164,75	
Yhdystili 1.1.	-	-447 164,75	709 639,30	-255 585,09	-191 579,66

Ulkoisen liikevaihdon %-osuus	10,84 %	12,80 %
Liikevoitto %	2,14 %	0,36 %
Investointien tulorahoitus %	***	***

KÄYTTÖTALOUSOSA VUODELTA 2016

Kuopion yliopistollinen sairaala
Taseyksikkö / Sydänkeskus

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TILINPÄÄTÖS 2015	TOT.% 2015	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TOTEUMA 2016	TOT.% 2016
Taloudellisuustavoitteet:								
Liikevaihto	52 395 268	52 395 268	49 372 776,56	94,23 %	49 578 284	49 578 284	49 274 596,25	99,39 %
Ulkoiset	46 906 432	46 906 432	47 684 385,71	101,66 %	46 997 175	46 997 175	47 354 672,50	100,76 %
Hoitopalveluiden myynti jäsenkunnille	32 643 266	32 643 266	32 682 568,04	100,12 %	32 663 146	32 663 146	33 034 897,84	101,14 %
Hoitopalveluiden myynti ulkokunnille	14 260 566	14 260 566	14 941 515,87	104,78 %	14 282 529	14 282 529	14 265 672,74	99,88 %
Muu ulkoinen myynti	2 600	2 600	60 301,80	***	51 500	51 500	54 101,92	105,05 %
Sisäiset	5 488 836	5 488 836	1 688 390,85	30,76 %	2 581 109	2 581 109	1 919 923,75	74,38 %
Liiketoiminnan muut tuotot	1 312 717	1 312 717	1 417 024,88	107,95 %	1 294 702	1 444 702	1 530 251,34	105,92 %
Materiaalit ja palvelut	-42 918 408	-42 918 408	-39 008 993,66	90,89 %	-39 695 563	-39 869 813	-40 559 378,84	101,73 %
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-10 058 175	-10 058 175	-10 698 066,27	106,36 %	-10 731 169	-11 028 622	-12 005 760,56	108,86 %
Ulkoiset	-8 117 499	-8 117 499	-8 455 465,64	104,16 %	-8 218 998	-8 218 998	-9 384 908,88	114,19 %
Sisäiset	-1 940 676	-1 940 676	-2 242 600,63	115,56 %	-2 512 171	-2 809 624	-2 620 851,68	93,28 %
Palvelujen ostot	-32 860 233	-32 860 233	-28 310 927,39	86,16 %	-28 964 394	-28 841 191	-28 553 618,28	99,00 %
Ulkoiset	-4 231 322	-4 231 322	-4 108 683,98	97,10 %	-411 617	-411 617	-4 394 716,01	***
Sisäiset	-28 628 911	-28 628 911	-24 202 243,41	84,54 %	-28 552 777	-28 429 574	-24 158 902,27	84,98 %
Henkilöstökulut	-10 308 546	-10 308 546	-10 155 697,10	98,52 %	-9 834 840	-9 834 840	-10 186 104,57	103,57 %
Palkat ja palkkiot	-8 060 771	-8 060 771	-8 046 015,85	99,82 %	-7 733 238	-7 733 238	-7 954 428,92	102,86 %
Henkilösivukulut	-2 247 775	-2 247 775	-2 109 681,25	93,86 %	-2 101 602	-2 101 602	-2 231 675,65	106,19 %
Eläkekulut	-1 902 488	-1 902 488	-1 799 245,16	94,57 %	-1 834 370	-1 834 370	-1 794 191,77	97,81 %
Muut henkilösivukulut	-345 287	-345 287	-310 436,09	89,91 %	-267 232	-267 232	-437 483,88	163,71 %
Poistot ja arvonalentumiset	-819 364	-819 364	-962 824,94	117,51 %	-934 741	-934 741	-860 276,27	92,03 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-819 364	-819 364	-962 824,94	117,51 %	-934 741	-934 741	-860 276,27	92,03 %
Liiketoiminnan muut kulut	-104 140	-104 140	-132 529,46	127,26 %	-135 837	-135 837	-142 044,17	104,57 %
LIIKELYLJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	-442 473	-442 473	529 756,28	-119,73 %	272 005	247 755	-942 956,26	-380,60 %
Rahoitustuotot ja -kulut	3 380	3 380	11 945,66	353,42 %	8 300	8 300	-2 148,67	-25,89 %
Kuntayhtymän maksamat korkotuotot	10 000	10 000	14 627,09	146,27 %	15 000	15 000	397,87	2,65 %
Korvaus jäännöspääomasta	-6 520	-6 520	-2 520,00	38,65 %	-6 500	-6 500	-2 520,00	38,77 %
Muut rahoituskulut	-100	-100	-161,43	161,43 %	-200	-200	-26,54	13,27 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN VARAUKSIA	-439 093	-439 093	541 701,94	-123,37 %	280 305	256 055	-945 104,93	-369,10 %
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0,00	***	0	0	0,00	***
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0,00	***	0	0	0,00	***
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0,00	***	0	0	0,00	***
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-439 093	-439 093	541 701,94	-123,37 %	280 305	256 055	-945 104,93	-369,10 %

POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPUOLUSTUS
KUNTAYHTYMÄ
Kuopion yliopistollinen sairaala

TILIKAUSI
1.1. - 31.12.2016

TASE 31.12.2016					
Kuopion yliopistollinen sairaala					
Taseyksikkö / Sydänkeskus					
VASTAAVAA	2016	2015	VASTATTAVAA	2016	2015
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineelliset hyödykkeet			Peruspääoma	83 975,14	83 975,14
Koneet ja kalusto	2 198 920,29	2 500 723,51	Ed. tilikausien ylijäämä (alijäämä)	7 470 905,20	6 929 203,26
Ennakkomaksut koneista ja kalustosta			Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-945 104,93	541 701,94
	2 198 920,29	2 500 723,51		6 609 775,41	7 554 880,34
VAIHTUVAT VASTAAVAT			VIERAS PÄÄOMA		
Saamiset			Lyhytaikainen		
Lyhytaikaiset saamiset			Ostovelat	856 878,21	906 991,48
Saamiset kuntayhtymältä	6 824 058,14	7 413 678,49	Siirtovelat	1 813 445,53	1 728 518,57
Myyntisaamiset	12 167,85	26 376,42		2 670 323,74	2 635 510,05
Muut saamiset	244 952,87	247 224,41			
Siirrosaamiset	0,00	2387,56			
	7 081 178,86	7 689 666,88			
	9 280 099,15	10 190 390,39		9 280 099,15	10 190 390,39

RAHOITUSLASKELMAOSA VUODELTA 2016

Kuopion yliopistollinen sairaala

Taseyksikkö / Sydänkeskus

		1.1. - 31.12.2016		1.1. - 31.12.2015	
Taseyksikön toiminnan ja investointien rahavirta					
<i>Toiminnan rahavirta</i>					
		-942 956,26		529 756,28	
		860 276,27		962 824,94	
	+				
	+	-2 148,67		11 945,66	
	+		-84 828,66		1 504 526,88
<i>Investointien rahavirta</i>					
		-558 473,05		-401 392,12	
	+		-558 473,05		-401 392,12
Toiminnan ja investointien nettorahavirta					
Rahoituksen rahavirta					
<i>Oman pääoman muutokset</i>					
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>					
		18 867,67		149 015,11	
	+				
	+	34 813,69	53 681,36	191 371,77	340 386,88
Rahoituksen rahavirta					
Yhdystilin muutos					
Yhdystilin muutos					
		6 824 058,14		7 413 678,49	
	+				
	-	7 413 678,49	-589 620,35	5 970 156,85	1 443 521,64

Ulkoisen liikevaihdon %-osuus (ei sisällä hoitopalvelujen myyntiä jäsenkunnille)	29,06 %	30,38 %
Liikevoitto %	-1,91 %	1,10 %
Investointien tulorahoitus %	***	374,83 %

INVESTOINTIOSA VUODELTA 2016									
Kuopion yliopistollinen sairaala									
Taseyksikkö / Sydänkeskus									
	TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TILINPÄÄTÖS 2015	TOT. % 2015	TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TILINPÄÄTÖS 2016	TOT. % 2016	MUUTOS % 16/15
LAITEINVESTOINNIT:									
Investointisuunnitelmat	-428 000	-428 000	-401 392,12	93,78	-1 016 000	-1 016 000	-558 473,05	54,97	39,13
Toteutuneet investoinnit	-428 000	-428 000	-401 392,12	93,78	-1 016 000	-1 016 000	-558 473,05	54,97	39,13
- vuoden 2013 keskeneräisistä siirretyt									
Toteutuneiden investointien nettomeno			-401 392,12				-558 473,05		
Keskeneräiset investoinnit									
Investointien tulo-rahoitus:									
Lainat									
Valtionosuudet									
Muu tulo-rahoitus									
YHTEENSÄ			0,00	***			0,00	***	***
NETTOMENO	-428 000	-428 000	-401 392,12	93,78	-1 016 000	-1 016 000	-558 473,05	54,97	39,13
- siitä investointivarausten /									
-rahaston käyttö									
KÄYTTÖMAISUUSINVESTOINNIT	-428 000	-428 000	-401 392,12	93,78	-1 016 000	-1 016 000	-558 473,05	54,97	39,13
RAHOITUSOSUDET INV.MENOIHIN	0	0	0,00	***	0	0	0,00	***	***

KÄYTTÖTALOUSOSA VUODELTA 2016

Kuopion yliopistollinen sairaala
Taseyksikkö / Neurokeskus

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TOTEUMA 2015	TOT.% 2015	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TOTEUMA 2016	TOT.% 2016
Taloudellisuustavoitteet:								
Liikevaihto	36 715 928	36 715 928	38 395 915,56	104,58 %	37 514 977	37 514 977	38 260 775,07	101,99 %
Ulkoiset	34 158 517	34 158 517	37 212 693,02	108,94 %	36 236 169	36 236 169	37 109 463,66	102,41 %
Hoitopalveluiden myynti jäsenkunnille	19 441 676	19 441 676	22 121 997,63	113,79 %	21 277 184	21 277 184	21 137 939,45	99,35 %
Hoitopalveluiden myynti ulkokunnille	14 715 495	14 715 495	15 040 126,88	102,21 %	14 957 880	14 957 880	15 923 029,89	106,45 %
Muu ulkoinen myynti	1 346	1 346	50 568,51	***	1 105	1 105	48 494,32	***
Sisäiset	2 557 411	2 557 411	1 183 222,54	46,27 %	1 278 808	1 278 808	1 151 311,41	90,03 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0,00	***	0	0	0,00	***
Liiketoiminnan muut tuotot	1 965 381	1 965 381	2 059 572,53	104,79 %	2 043 398	2 370 644	2 368 526,70	99,91 %
Materiaalit ja palvelut	-29 799 519	-29 799 519	-31 613 745,06	106,09 %	-28 891 658	-28 816 802	-32 059 045,98	111,25 %
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-3 635 452	-3 635 452	-4 685 920,01	128,90 %	-3 589 181	-3 589 181	-3 900 246,78	108,67 %
Ulkoiset	-2 472 561	-2 472 561	-2 960 504,79	119,73 %	-2 787 735	-2 787 735	-2 736 011,03	98,14 %
Sisäiset	-1 162 891	-1 162 891	-1 725 415,22	148,37 %	-801 446	-801 446	-1 164 235,75	145,27 %
Palvelujen ostot	-26 164 067	-26 164 067	-26 927 825,05	102,92 %	-25 302 477	-25 227 621	-28 158 799,20	111,62 %
Ulkoiset	-4 248 048	-4 248 048	-4 981 504,91	117,27 %	-4 698 667	-4 698 667	-5 169 983,62	110,03 %
Sisäiset	-21 916 019	-21 916 019	-21 946 320,14	100,14 %	-20 603 810	-20 528 954	-22 988 815,58	111,98 %
Henkilöstökulut	-7 756 440	-7 756 440	-7 660 855,81	98,77 %	-7 609 856	-7 489 856	-7 744 561,56	103,40 %
Palkat ja palkkiot	-6 070 219	-6 070 219	-6 063 333,49	99,89 %	-5 951 811	-5 951 811	-6 103 076,66	102,54 %
Henkilösivukulut	-1 686 221	-1 686 221	-1 597 522,32	94,74 %	-1 658 045	-1 538 045	-1 641 484,90	106,73 %
Eläkekulut	-1 398 871	-1 398 871	-1 366 121,58	97,66 %	-1 417 972	-1 417 972	-1 379 043,22	97,25 %
Muut henkilösivukulut	-287 350	-287 350	-231 400,74	80,53 %	-240 073	-120 073	-262 441,68	218,57 %
Poistot ja arvonalentumiset	-152 369	-152 369	-228 807,63	150,17 %	-339 202	-339 202	-203 968,78	60,13 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-152 369	-152 369	-228 807,63	150,17 %	-339 202	-339 202	-203 968,78	60,13 %
Liiketoiminnan muut kulut	-83 137	-83 137	-26 606,97	32,00 %	-32 986	-32 986	-39 204,14	118,85 %
LIIKKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	889 844	889 844	925 472,62	104,00 %	2 684 673	3 206 775	582 521,31	18,17 %
Rahoitustuotot ja -kulut	19 738	19 738	12 280,74	62,22 %	11 681	11 681	-1 006,76	-8,62 %
Kuntayhtymän maksamat korkotuotot	21 378	21 378	13 537,91	63,33 %	13 322	13 322	357,16	2,68 %
Korvaus peruspääomasta	-1 640	-1 640	-1 236,00	75,37 %	-1 640	-1 640	-1 236,00	75,37 %
Muut rahoituskulut	0	0	-21,17	***	-1	-1	-127,92	***
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN VARAUKSIA	909 582	909 582	937 753,36	103,10 %	2 696 354	3 218 456	581 514,55	18,07 %
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0,00	***	0	0	0,00	***
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0,00	***	0	0	0,00	***
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0,00	***	0	0	0,00	***
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	909 582	909 582	937 753,36	103,10 %	2 696 354	3 218 456	581 514,55	18,07 %

POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPUOLUSTUS
KUNTAYHTYMÄ
Kuopion yliopistollinen sairaala

TILIKAUSI
1.1. - 31.12.2016

TASE 31.12.2016					
Kuopion yliopistollinen sairaala					
Taseyksikkö / Neurokeskus					
VASTAAVAA	2016	2015	VASTATTAVAA	2016	2015
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	41 001,68	41 001,68
Aineettomat oikeudet		15 825,00	Ed. tilikausien ylijäämä (alijäämä)	5 714 634,11	4 776 880,75
	0,00	15 825,00	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	581 514,55	937 753,36
				6 337 150,34	5 755 635,79
Aineelliset hyödykkeet			VIERAS PÄÄOMA		
Koneet ja kalusto	807 177,26	800 016,99	Lyhytaikainen		
	807 177,26	800 016,99	Ostovelat	572 088,42	512 251,47
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Siirtovelat	1 087 718,66	1 232 222,82
Saamiset				1 659 807,08	1 744 474,29
Lyhytaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	23 624,84	23 368,27			
Saamiset kuntayhtymältä	7 053 128,66	6 545 623,86			
Muut saamiset	94 548,85	112 696,76			
Siirtosaamiset	18 477,81	2 579,20			
	7 189 780,16	6 684 268,09			
	7 996 957,42	7 500 110,08		7 996 957,42	7 500 110,08

RAHOITUSLASKELMAOSA VUODELTA 2016

Kuopion yliopistollinen sairaala

Taseyksikkö / Neurokeskus

		1.1. - 31.12.2016		1.1. - 31.12.2015	
Taseyksikön toiminnan ja investointien rahavirta					
<i>Toiminnan rahavirta</i>					
		582 521,31		925 472,62	
	+	203 968,78		228 807,63	
	+ / -	-1 006,76		12 280,74	
			785 483,33		1 166 560,99
<i>Investointien rahavirta</i>					
		-195 304,05		-522 130,99	
			-195 304,05		-522 130,99
Toiminnan ja investointien nettorahavirta			590 179,28		644 430,00
Rahoituksen rahavirta					
<i>Oman pääoman muutokset</i>					
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>					
	+ / -	1 992,73		60 960,75	
	+ / -	-84 667,21	-82 674,48	61 715,56	122 676,31
Rahoituksen rahavirta			-82 674,48		122 676,31
Yhdystilin muutos			507 504,80		767 106,31
Yhdystilin muutos					
	+	7 053 128,66		6 545 623,86	
	-	6 545 623,86	507 504,80	5 778 517,55	767 106,31

Ulkoisen liikevaihdon %-osuus (ei sisällä hoitopalvelujen myyntiä jäsenkunnille)	41,74 %	39,30 %
Liikevoitto %	1,52 %	2,44 %
Investointien tulorahoitus %	402,18 %	223,42 %

INVESTOINTIOSA VUODELTA 2016									
Kuopion yliopistollinen sairaala									
Taseyksikkö / Neurokeskus									
	TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TILINPÄÄTÖS 2015	TOT. % 2015	TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TILINPÄÄTÖS 2016	TOT. % 2016	MUUTOS % 16/14
LAITEINVESTOINNIT:									
Investointisuunnitelmat	-50 000	-61 500	-522 130,99	1 044,26	-595 000	-595 000	-195 304,06	32,82	-62,59
Toteutuneet laiteinvestoinnit	-50 000	-61 500	-506 306,00	1 012,61	-595 000	-595 000	-211 129,05	35,48	-58,30
Toteutuneet sovellusinvestoinnit (Määräraha sovelluspankissa)			-15 824,99				15 824,99		
			-522 130,99				-195 304,06		
Investointien tulo-rahoitus:									
Lainat									
Valtionosuudet									
Muu tulo-rahoitus									
YHTEENSÄ			0,00				0,00		
NETTOMENO	-50 000	-61 500	-522 130,99	1 044,26	-595 000	-595 000	-195 304,06	32,82	-62,59
- siitä investointivarausten / - rahaston käyttö									
KÄYTTÖMAISUUSINVESTOINNIT	-50 000	-61 500	-522 130,99	1 044,26	-595 000	-595 000	-195 304,06	32,82	-62,59
RAHOITUSOSUUDET INV.MENOIHIN	0	0	0,00	***	0	0	0,00	***	***

KÄYTTÖTALOUSOSA VUODELTA 2016

Kuopion yliopistollinen sairaala
Taseyksikkö / KYS-Kuvantamiskeskus

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TILINPÄÄTÖS 2015	TOT.% 2015	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TOTEUMA 2016	TOT.% 2016
Taloudellisuustavoitteet:								
Liikevaihto	31 666 846	31 666 846	35 298 073,97	111,47 %	32 212 613	32 230 613	37 107 191,55	115,13 %
Ulkoiset	3 713 626	3 713 626	3 877 459,61	104,41 %	4 578 217	4 578 217	3 808 237,24	83,18 %
Muu ulkoinen myynti	3 387 055	3 387 055	3 438 339,14	101,51 %	3 961 699	3 961 699	3 104 300,32	78,36 %
Myynti liikelaitokselle	326 571	326 571	439 120,47	134,46 %	616 518	616 518	703 936,92	114,18 %
Sisäiset	27 953 220	27 953 220	31 420 614,36	112,40 %	27 634 396	27 652 396	33 298 954,31	120,42 %
Liiketoiminnan muut tuotot	1 187 089	1 187 089	1 341 597,56	113,02 %	996 908	996 908	812 013,77	81,45 %
Materiaalit ja palvelut	-14 375 814	-14 375 814	-15 244 569,61	106,04 %	-14 215 594	-14 180 072	-16 562 382,86	116,80 %
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-5 632 500	-5 632 500	-6 035 052,90	107,15 %	-4 841 290	-5 003 101	-6 562 638,76	131,17 %
Ulkoiset	-5 134 510	-5 134 510	-5 523 618,31	107,58 %	-4 363 085	-4 363 085	-5 967 841,98	136,78 %
Sisäiset	-497 990	-497 990	-511 434,59	102,70 %	-478 205	-640 016	-594 796,78	92,93 %
Palvelujen ostot	-8 743 314	-8 743 314	-9 209 516,71	105,33 %	-9 374 304	-9 176 971	-9 999 744,10	108,97 %
Ulkoiset	-4 889 553	-4 889 553	-5 245 638,12	107,28 %	-4 860 460	-4 860 460	-5 832 128,17	119,99 %
Sisäiset	-3 853 761	-3 853 761	-3 963 878,59	102,86 %	-4 513 844	-4 316 511	-4 167 615,93	96,55 %
Henkilöstökulut	-15 483 934	-15 483 934	-15 415 919,92	99,56 %	-16 323 084	-16 351 454	-16 089 088,45	98,40 %
Palkat ja palkkiot	-12 069 028	-12 069 028	-12 210 295,16	101,17 %	-12 759 074	-12 800 174	-12 653 157,94	98,85 %
Henkilösivukulut	-3 414 906	-3 414 906	-3 205 624,76	93,87 %	-3 564 010	-3 551 280	-3 435 930,51	96,75 %
Eläkekulut	-2 841 555	-2 841 555	-2 725 632,14	95,92 %	-3 013 804	-3 023 504	-2 790 368,10	92,29 %
Muut henkilösivukulut	-573 351	-573 351	-479 992,62	83,72 %	-550 206	-527 776	-645 562,41	122,32 %
Poistot ja arvonalentumiset	-2 026 625	-2 026 625	-2 329 492,41	114,94 %	-2 161 690	-2 161 690	-2 194 092,26	101,50 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 026 625	-2 026 625	-2 329 492,41	114,94 %	-2 161 690	-2 161 690	-2 194 092,26	101,50 %
Liiketoiminnan muut kulut	-458 336	-458 336	-279 421,95	60,96 %	-269 869	-287 869	-174 876,06	60,75 %
LIIKELYLJÄÄMÄ (-ALJÄÄMÄ)	509 226	509 226	3 370 267,64	661,84 %	239 284	246 436	2 898 765,69	***
Rahoitustuotot ja -kulut	-126 257	-126 257	-141 141,34	111,79 %	-42 086	-42 086	-126 655,86	300,95 %
Kuntayhtymälle maksetut korkomenot	0	0	-14 867,39	***	0	0	-340,31	***
Korvaus peruspääomasta	-126 257	-126 257	-126 252,00	100,00 %	-42 086	-42 086	-126 252,00	299,99 %
Muut rahoituskulut	0	0	-21,95	***	0	0	-63,55	***
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	382 969	382 969	3 229 126,30	843,18 %	197 198	204 350	2 772 109,83	***

POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPUOLUSTUS
KUNTAYHTYMÄ
Kuopion yliopistollinen sairaala

TILIKAUSI
1.1. - 31.12.2016

TASE 31.12.2016					
Kuopion yliopistollinen sairaala					
Taseyksikkö / Kys-Kuvantamiskeskus					
VASTAAVAA	2016	2015	VASTATTAVAA	2016	2015
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineelliset hyödykkeet			Peruspääoma	4 208 548,32	4 208 548,32
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 694 629,66		Ed. tilikauden ylijäämä (alijäämä)	508 445,93	-2 720 680,37
Koneet ja kalusto	10 619 620,54	11 384 790,55	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 772 109,83	3 229 126,30
Ennakkomaksut koneista ja kalustosta	313 057,19	903 186,38		7 489 104,08	4 716 994,25
	12 627 307,39	12 287 976,93			
Saamiset			VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikaiset saamiset			Lyhytaikainen		
Myyntisaamiset	573 654,30	373 638,42	Ostovelat	673 654,49	2 046 360,94
Saamiset kuntayhtymältä			Saadut ennakot	0,00	15 500,00
Muut saamiset	236 646,70	590 054,97	Velka kuntayhtymälle	3 355 489,80	4 474 645,28
Siirtosaamiset	390 441,51	533 396,32	Siirtovelat	2 309 801,53	2 531 566,17
	1 200 742,51	1 497 089,71		6 338 945,82	9 068 072,39
	13 828 049,90	13 785 066,64		13 828 049,90	13 785 066,64

RAHOITUSLASKELMAOSA VUODELTA 2016
Kuopion yliopistollinen sairaala
Taseyksikkö / Kys-Kuvantamiskeskus

		1.1. - 31.12.2016		1.1. - 31.12.2015	
Taseyksikön toiminnan ja investointien rahavirta					
<i>Toiminnan rahavirta</i>					
		2 898 765,69		3 370 267,64	
		2 194 092,26		2 329 492,41	
	+				
		-126 655,86		-141 141,34	
	+ / -				
			4 966 202,09	-15 509,01	5 543 109,70
	+ / -				
			4 966 202,09		5 543 109,70
<i>Investointien rahavirta</i>					
		-3 049 451,98		-6 003 438,91	
		516 029,26		667 576,92	
			-2 533 422,72	255 390,00	-5 080 471,99
			2 432 779,37		462 637,71
Rahoituksen rahavirta					
<i>Oman pääoman muutokset</i>					
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>					
		296 347,20		308 853,35	
	+ / -				
		-1 609 971,09	-1 313 623,89	-683 220,13	-374 366,78
	+ / -				
			-1 313 623,89		-374 366,78
Yhdystilin muutos					
			1 119 155,48		88 270,93
<i>Yhdystilin muutos</i>					
		-3 355 489,80		-4 474 645,28	
	+				
		-4 474 645,28	1 119 155,48	-4 562 916,21	88 270,93
	-				

Ulkoisen liikevaihdon %-osuus	10,26 %	10,98 %
Liikevoitto %	7,47 %	9,15 %
Investointien tulorahoitus %	167,01 %	92,59 %

INVESTOINTIOSA VUODELTA 2016									
Kuopion yliopistollinen sairaala									
Taseyksikkö / Kys-Kuvantamiskeskus									
	TALOUSARVIO 2015	MUUTETTU TALOUSARVIO 2015	TILINPÄÄTÖS 2015	TOT. % 2015	TALOUSARVIO 2016	MUUTETTU TALOUSARVIO 2016	TILINPÄÄTÖS 2016	TOT. % 2016	MUUTOS % 16/15
LAITEINVESTOINNIT:									
Investointisuunnitelmat	-3 723 000	-3 723 000	-6 003 438,86	161,25	-3 421 000	-3 421 000	-3 049 451,98	89,14	-49,20
Toteutuneet investoinnit			-5 121 199,56				-3 639 581,17		
- keskeneräisistä siirretyt			551 750,00				903 186,38		
Toteutuneen hankkeen nettomeno			-4 569 449,56				-2 736 394,79		
Keskeneräiset investoinnit			-1 433 989,30				-313 057,19		
Investointien tulorahoitus:									
Lainat									
Valtionosuudet									
Muu tulorahoitus	0	0	667 576,92		0	0	516 029,26		
YHTEENSÄ	0	0	667 576,92	***	0	0	516 029,26	***	***
NETTOMENO	-3 723 000	-3 723 000	-6 003 438,86	161,25	-3 421 000	-3 421 000	-3 049 451,98	89,14	-49,20
- siitä investointivarausten / -rahaston käyttö									
KÄYTTÖMAISUUSINVESTOINNIT	-3 723 000	-3 723 000	-6 003 438,86	161,25	-3 421 000	-3 421 000	-3 049 451,98	89,14	-49,20
RAHOITUSOSUDET INV.MENOIHIN	0	0	667 576,92	***	0	0	516 029,26	***	***

Pysyvien vastaavien luovutustulot

Kaupan purku/natiivikuvauslaite 255 390,00

Pysyvien vastaavien myyntivoitot

Kaupan purku/natiivikuvauslaitteisto 15 509,01

PERUSTERVEYDENHUOLLON JA VANHUSTEN LAI-
TOSHOIDON LIIKELAITOS KYSTERI

Tilinpäätös 2016

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri

3.2.2017

Sisällys

SISÄLTÖ

1. YLEISKATSAUS	3
1.1 Toimitusjohtajan katsaus toiminnasta ja taloudesta	3
1.2 Organisaatio	3
1.3 Kokonaistalouden tarkastelu	5
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	5
1.3.2 Liikelaitoksen rahoitusasema ja sen muutokset	6
1.4 Sisäinen valvonta ja riskienhallinnan selonteko toimikaudelta 2016	6
1.5 Johtokunnan esitys tuloksen käsittelystä	8
2. TILINPÄÄTÖKSEN TOTEUTUMISVERTAILUT	8
2.1 Tavoitteiden toteutuminen	8
2.1.1 Asiakaslähtöisyys	8
2.1.2 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja osaamisen tukeminen	9
2.1.3 Palvelujen toimivuus	9
2.1.4 Taloudellisuus ja tehokkuus	11
2.2 Käyttötalouden toteutuminen	11
2.3 Investointien toteutuminen	12
2.4 Rahoituslaskelman toteutuminen	12
3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	13
3.1 Rahoituslaskelma	13
3.2 Tuloslaskelma	14
3.3 Tase	15
3.4 Investointiosa	16
3.5 Tuloslaskelman toteutusvertailu	17
4. LIITETIEDOT	18
5. ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINNÄT	23

3.2.2017

1. YLEISKATSAUS

1.1 Toimitusjohtajan katsaus toiminnasta ja taloudesta

Vuosi 2016 oli Kysterin viides talousarvio- ja tilivuosi. Kysterin tulokertymä muodostuu pääasiassa jäsenkunnilta kannettavista ennakoista, jotka perustuvat palvelusopimuksessa arvioituihin palvelujen suoritemääriin.

Kysterin tilinpäätöksen tavoitteena on nollatulos. Vuoden 2016 toteutuneista palvelujen käytön suoritemääristä kertyvä tulokertymä ylittyi suunnitellusta avohoidon palveluissa, mutta allittui hoitopäivien ja suun terveydenhuollon osalta.

Hoidon saatavuus vastaanotto toiminnassa sekä suun terveydenhuollossa toteutui hoitotakuun mukaisesti. Päiväaikaisen toiminnan tehostaminen vastaanotto toiminnassa, pitkäaikaisen laitoshoidon vähentäminen ja ostopalvelujen käytön vähentäminen olivat toimintavuoden keskeiset kehittämiskohteet. Näissä päästiin hyviin lopputuloksiin. Vuoden aikana valmisteltiin Juankosken liittymistä Kuopioon. Lisäksi valmistelua vaati Vesannon vuodeosastotoiminnan lopettaminen Kysterin toimintana. Vesannon kunta järjestää hoidetuille pitkäaikaispotilaille tehostetun palveluasumisen. Juankosken ja Vesannon vuodeosastojen henkilöstölle järjestettiin tarvittavat yhteistoimintaneuvottelutilaisuudet.

Kysterin ongelmat henkilöstön saatavuudessa ovat olleet vähäisiä. Hammaslääkäreiden saatavuudessa on kuitenkin ollut ongelmia.

Toukokuussa toteutettiin kuntaneuvottelut vuoden 2016 palvelusopimuksen sisällön lähtökohtien ja tavoitteiden tarkastelemiseksi sekä palvelutason ja - rakenteen sopimiseksi. Taloussuunnitteluun on kytketty myös riskienhallinta ja sisäisen valvonnan toteutumisen arviointi. Syksyllä järjestettiin henkilöstötilaisuudet jokaisella terveysasemalla toukokuussa 2016 toteutetun työyhteisökyselyn tulosten kuvaamiseksi. Kyselyn mukaan henkilöstö on motivoitunut, yhteistyökykyistä, kehittämismyönteistä ja oman työkyvyn ylläpitämisen tärkeäksi kokevia. Asiakastytyväisyyskyselyt toteutettiin syyskuussa. Pääasialliset tulokset on kuvattu palvelualuekertomuksessa. Kysterin johtoryhmä paneutui joulukuussa kehittämispäivien muodossa tulevien vuosien haasteisiin.

Pohjois-Savon PoSoTe valmistelutyö käynnistyi keväällä 2015 jatkuen tauon jälkeen edelleen. PoSoTe 2 jatkoi valmistelutyötä syksyllä 2016.

1.2 Organisaatio

Palvelujärjestelmä ja – rakenne

KYSTERIN keskushallinto ja palvelujen järjestämisvastuu

Perusterveydenhuollon liikelaitos Kysteri on Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin kuntayhtymään kuuluva palvelualue (Kuvio 1, Organisaatio, KYS v. 2013), joka vastaa perusterveydenhuollon ja vanhusten laitoshoidon palvelujen tuottamisesta. Kysterillä on oma johtokunta, johto ja johtosääntö sekä sairaanhoitopiiriin muusta toiminnasta eriytetty talous, talousarvio ja budjetti.

Palvelut tuotetaan lähi-, seudullisina ja alueellisina palveluina.

Laskutusosoite

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin Ky
Kysteri
PL 900
70029 KYS

Posti- ja käyntiosoite

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri
Kysterin hallinto
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2, rak. 3

Kysteri
Koillis-Savon palveluysikkö
Juankosken terveysasema
Terveystie 9
73500 Juankoski

Kysteri
Leppävirran palveluysikkö
Leppävirran terveysasema
Savonkatu 17
79100 Leppävirta

Kysteri
Nilakan palveluysikkö
Pielaveden terveysasema
Savikontie 15
72400 Pielavesi

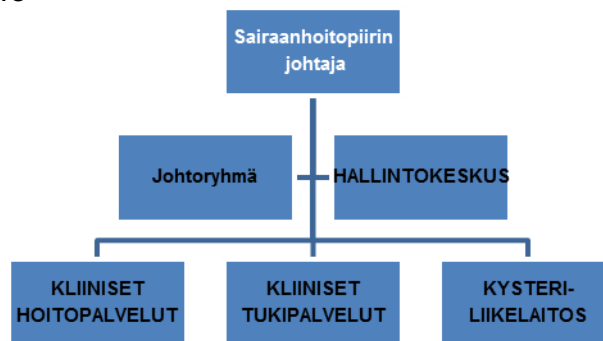
Vaihde (017) 171 000
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3

www.kysteri.fi

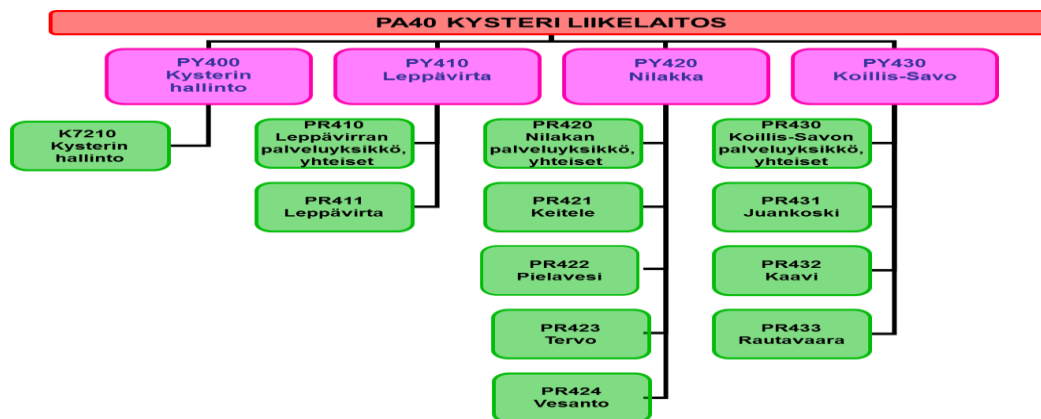
3.2.2017

Kysterin palvelualueen kahdeksan kuntaa muodostavat kolme seudullista palveluyksikköä, jotka ovat tulosvastuullisia toiminnallisia yksiköitä, ja joilla on oma johtonsa (Kuvio 2.). Keitele, Pielavesi, Tervo ja Vesanto muodostavat Nilakan palveluyksikön. Koillis-Savon palveluyksikköön kuuluvat Kaavi, Juankoski ja Rautavaara. Kolmannen palveluyksikön muodostaa Leppävirta. Väestöpohja on yhteensä 30 262 asukasta (30.11.2016). Juankosken kaupunki on liittynyt Kuopion kaupunkiin 1.1.2017 ja eronnut tästä ajankohdasta lukien liikelaitoksen jäsenyydestä. Jäsenyydestä eroamisen taloudellinen selvitys toteutetaan tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen.

Kuvio 1. Organisaatio KYS

Kuvio 2. KYSTYERI Liikelaitoksen organisaatio

Liikelaitoksen toimintaa johtaa johtokunnan valitsema toimitusjohtaja. Hallinnossa toimivat hänen lisäksi johtava hoitaja, hallintopäällikkö ja kaksi hallintosihteeriä. Liikelaitoksella on oma johtoryhmä.

Kysterin taloushallinto tukeutuu tietojärjestelmissä KYSin taloushallintoon. Muun muassa kirjanpito, laskutus, arkistointi, palkkaohjelmat ovat yhteisiä. Kysterillä on kuitenkin joitakin omia keskitettyyn järjestelmään tukeutuvia toimintamalleja, mikä johtuu osittaisesta toimintojen hajautuksesta. Henkilöstöhallinnon tukitehtävät hoidetaan Kysterissä hajautetusti pääosin omalla toimintana.

Henkilöstö

Kysterin palvelualueella on täytetyissä viroissa ja toimissa yhteensä 424,6 henkilöä. Henkilöstö jakautuu palveluyksiköissä siten, että heistä lääkäreitä ja hammaslääkäreitä on yhteensä 47,5, hoitohenkilöstöä 298,6 ja huolto-, toimisto-, -tutkimus ja hallintohenkilöstöä 73,6. Vii-

Laskutusosoite

Pohjois-Savon sairaanhoidopiirin Ky
Kysteri
PL 900
70029 KYS

Posti- ja käyntiosoite

Pohjois-Savon sairaanhoidopiiri
Kysterin hallinto
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2, rak. 3

Kysteri
Koillis-Savon palveluyksikkö
Juankosken terveysasema
Terveystie 9
73500 Juankoski

Kysteri
Leppävirran palveluyksikkö
Leppävirran terveysasema
Savonkatu 17
79100 Leppävirta

Kysteri
Nilakan palveluyksikkö
Pielaveden terveysasema
Savikontie 15
72400 Pielavesi

Vaihde (017) 171 000
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3

www.kysteri.fi

3.2.2017

meksi mainittuun ryhmään kuuluvat suurimpana ryhmänä laitoshuoltajat. Vuoteen 2015 verrattuna määräaikaisten työntekijöiden käyttö on ollut hyvin maltillista kaikissa palvelu-työyksiköissä.

1.3 Kokonaistalouden tarkastelu

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Talousarvion (TA) jäsenkuntaosuuksien kustannukset ovat vuoden 2016 palvelusopimuksen mukaisia kustannuksia. Taulukossa 1. on talousarvioon vuodelle 2016 arvioidut jäsenkuntaosuudet, kuntien asukaskohtaisesti toteutuneista suoritteista kertyvä maksuosuus ja prosentuaalinen osuus jäsenkuntaosuudesta. Taulukkoon 2 on koottu tilinpäätöksessä Kysterin alueen kunnilta kannettavat tai palautettavat jäsenkuntaosuudet.

Taulukko 1. KYSTERIn jäsenkuntien vuoden 2016 talousarvion ja tilinpäätöksen mukaiset maksuosuudet.

Kunta	2016	Avoterveydenhoito 2016				Vuodeosasto 2016				Suun terveydenhoito 2016				Kysteri yhteensä 2016			
	as.luku	Ta €	Tot. €	€/as	tot%	Ta €	Tot. €	€/as	tot%	Ta €	Tot. €	€/as	tot%	Ta €	Tot. €	€/as	tot%
Kysteri	30262	16159104	16356249	540	101	12882985	12437703	411	97	2713300	2606091	86	96	31755389	31400042	1038	99
Juankoski	4 723	2377399	2883649	611	121	1869350	1604920	340	86	390700	380534	81	97	4637449	4869102	1031	105
Kaavi	3 165	1611839	1711657	541	106	1775460	1493100	472	84	298800	268104	85	90	3686099	3472860	1097	94
Keitele	2 338	1726240	1512222	647	88	758175	789716	338	104	213000	218384	93	103	2697415	2520323	1078	93
Leppävirta	9 858	3874620	4051955	411	105	4151000	4095019	415	99	874500	713458	72	82	8900120	8860433	899	100
Pielavesi	4 696	3287570	2853271	608	87	1709550	1703397	363	100	371300	436193	93	117	5368420	4992861	1063	93
Rautavaara	1 717	866066	999511	582	115	374850	405902	236	108	214900	204727	119	95	1455816	1610140	938	111
Tervo	1 609	1075020	1069083,5	664	99	481800	440577	274	91	150000	160703	100	107	1706820	1670364	1038	98
Vesanto	2 156	1340350	1274900	591	95	1762800	1905072	884	108	200100	223987	104	112	3303250	3403959	1579	103

Kuntien lopullinen maksuosuus määräytyy käytön mukaan. Taulukossa 2. on kuvattu lopulliset jäsenkuntaosuudet. Näistä palvelusopimukseen verrattuna viiden kunnan jäsenkuntaosuus alittui ja kolmen kunnan ylittyi.

Taulukko 2. KYSTERIn jäsenkunnilta kannettava tai palautettava jäsenkuntaosuus vuonna 2016

Kysteri-kuntien lopullinen jäsenkuntakorvaus sekä palaute tai lisäkanto 2016				
Kunta	Ennako	Lopullinen	Lisäkanto +	Palautus -
Juankoski	4 637 448,00 €	4 869 102,41 €	231 654,41 €	
Kaavi	3 672 799,20 €	3 472 860,47 €		199 938,73 €
Keitele	2 697 408,00 €	2 520 322,62 €		177 085,38 €
Leppävirta	8 900 119,20 €	8 860 432,92 €		39 686,28 €
Pielavesi	5 368 416,00 €	4 992 860,96 €		375 555,04 €
Rautavaara	1 469 116,80 €	1 610 140,23 €	141 023,43 €	
Tervo	1 706 832,00 €	1 670 363,80 €		36 468,20 €
Vesanto	3 303 240,00 €	3 403 958,95 €	100 718,95 €	
Yhteensä	31 755 379,20 €	31 400 042,36 €		
Ylijäämä				355 336,84 €

3.2.2017

1.3.2 Liikelaitoksen rahoitusasema ja sen muutokset

Kysterin liikevaihto oli vuonna 2016 yhteensä 32 705 731,74 €.

Poistoja oli yhteensä 129 695,05 euroa. Kuntayhtymän yhdystilillä oli vuoden vaihteessa 3 839 357,07 €.

Kysterille perustettiin sijoitusrahasto, johon Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille toiminnan luovuttaneiden kuntayhtymien ja kuntien taseessa 31.12.2011 ollut omaisuus siirrettiin. Sijoitusrahaston säännön mukaan rahastoon siirtyi luovutushetkellä tasearvoltaan vähintään 8000 €:n omaisuus. Rahaston pääoma oli 1.1.2016 yhteensä 470939,14 €.

1.4 Sisäinen valvonta ja riskienhallinnan selonteko toimikaudelta 2016

Yleistä

Kysteri liikelaitoksen sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ohjeistuksella, jonka liikelaitoksen johtokunta on hyväksynyt. Toimintaprosesseja on arvioitu sisäisen valvonnan näkökulmasta. Kokonaisuutena sisäisen valvonnan toimivuutta arvioidaan vuosittain. Yleisten sääntöjen noudattamisen ja laillisuusvalvonnan rinnalla sisäinen valvonta kohdistetaan myös riskienhallintaan. Riskienhallinnan arvioinnissa käytetään Granite ohjelmaa.

Sisäinen valvonta vuonna 2016

Palveluysiköt toteuttivat suunnitelman mukaisesti oman sisäisen valvontaprosessinsa ja palvelualueen hallinto puolestaan toteutti keskushallinnon sisäisen valvonnan. Yhteenveto kokonaisuudesta laadittiin yhteistyössä palveluysiköiden ja palvelualueen kesken marraskuun lopulla.

Sisäisen valvonnan perusteella laadittiin *johtopäätökset ja suunnitelmat*, kuinka toimitaan tulevana vuonna esille nousseissa kehitettävissä asioissa. Henkilöstöön liittyen hammaslääkäreiden rekrytointia tulee edelleen tehostaa, hoitohenkilökuntaa kannustetaan liikkuvuuteen sekä palveluysiköissään että osastojen välillä ja vältetään ylitoita sekä ennakoidaan tarvittavat sijaisuudet pidemmällä aikavälillä. Henkilöstön koulutustarvesuunnitelmat tehdään toiminnan näkökulmasta arvioiden. Lisäksi toimien ja virkojen täyttämisen yhteydessä määritellyt palkat perustuvat voimassa oleviin sopimuksiin ja Kysterin palkkaharmonisaatioon.

Positiivista työnantajaimago tulee ylläpitää ja edelleen kehittää. Tiedotuksessa ja viestinnässä on kiinnitettävä huomiota ajankohtaisten asioiden tiedottamiseen internetin ja intran kautta. Tiedolla johtamisessa toteutetaan hoitotakuun, haitta- ja vaaratapahtumien (Haipro), talouden ja määrällisten suoritteiden seuranta (Sote DW). Kerran vuodessa toteutetaan henkilöstölle työtyytyväisyyskysely ja vastaanottojen asiakkaille potilastyytyväisyyskysely.

Jatkuvaan sisäiseen valvontaan liittyy talouden toteuman rinnalla toiminnan määrällinen ja laadullinen arviointi. Toteutuneita palvelujen suoritemääriä arvioidaan palvelusopimuksessa arvioituihin määriin ja edelliseen vuoteen nähden. Tämä vaatii toiminnan analysointia. Toteuman tarkka analysointi mahdollistaa seuraavan vuoden palvelusopimuksen tarkemman laadinnan. Vuoden 2016 tarkastelusta voidaan todeta, että avopalveluiden määrä on lisääntynyt lääkäreiden ja hoitajien vastaanotto toiminnassa, mutta vähentynyt neuvolatoiminnassa ja fysioterapiakäynneissä. Hoitopäivät ovat vähentyneet selkeästi vuoteen 2015 verrattuna ja

3.2.2017

suun terveydenhuollon käynneissä on myös laskua. Jälkimmäistä selittää hammaslääkäri-
jaus.

Riskienhallinta vuonna 2016

Riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa häiriötön palvelutuotanto. Riskienhallinta on tärkeä osa toiminnan kehittämistä. Vuosittain taloussuunnittelun yhteydessä arvioidaan aiemmin merkittäviksi todettujen riskien hallinnan tilanne ja tunnistetaan uusia riskejä. Riskienhallinnan ohjelman avulla on tunnistettu toimintaan liittyviä riskejä, joista on valittu vakavimmat ja vaikeasti hallittavat riskit. Näiden hallintakeinoja on arvioitu ja laadittu suunnitelmat riskeihin varautumisessa. Riskienhallinnassa esitettyjen tavoitteiden toteutumista seurataan johtoryhmän kokouksissa. Lisäksi merkittävimmät riskit on raportoitu johtokunnalle. Potilasturvallisuussuunnitelma on myös osa riskienhallintaa. Tähän liittyen lähes koko hoitohenkilöstö on suorittanut ja kaikki uudet työntekijät suorittavat kymmenen erillisen osion sisältävän Potilasturvallisuutta taidolla verkkokoulutuskokonaisuuden.

Liikelaitoksen riskien tunnistaminen, arviointi ja hallintakeinojen kuvaaminen on toteutettu KYS:issä uutena käyttöön otetulla Granite- riskienhallintaohjelmalla. Tämä ohjelma mahdollistaa jatkuvan riskien arvioinnin ja hallintakeinot kirjaamisen työyksiköissä, mikä vaatii Kysterissä vielä harjoittelua. Ohjelman raportin mukaisesti strategisia riskejä on 9, operatiivisia 20, taloudellisia ja vahinkoriskejä 8. Riskien tilan mukaisesti strategisissa riskeissä on kehitettävää kirjatusta riskeistä yli puolessa (56 %) ja operatiivisissa riskeissä riskein tilanhallinta on riittämätön 18 prosentissa riskeistä. Taloudellisissa riskeissä neljäsosassa hallinta on riittävä (26 %).

Vuodelle 2016 arvioidut tärkeimmät riskit olivat: sote - rakennekysymysten epävarmuus ja muutokset ts. mitä tapahtuu vuonna 2017, avainhenkilöiden vaihtuvuus, hoitokulujen hallitsematon kasvu, budjetoinnin ja tietojärjestelmien ongelmat

Hallintakeinoina Sote - rakennekysymysten epävarmuudessa ja tulevaisuudessa on vaikuttaminen maakunnallisissa työryhmissä ja tiedon välittäminen. Avainhenkilöiden vaihtuvuuteen liittyen huolehditaan henkilöstön työhyvinvoinnista, ylläpidetään hyvää työpaikan ja työnantajan imagoa, henkilöstön rekrytoinnissa käytetään monipuolisia kanavia ja suunnitellaan joustavia työaikamuotoja. Hoitokulujen hallitsemattomassa nousussa, väestön ikärakenteen ja sairastavuuden muutoksissa pyritään ennakoimaan lisääntyvää palvelujen tarvetta, sairauksien ennaltaehkäisyä ja kuntoutuksen toimivuutta. Budjetoinnin ongelmissa, ennakoinnissa menoerissä ja tilanteessa, jossa palvelujen menot ovat tuloja suuremmat, arvioidaan tarkemmin suoritteet, tarkistetaan hintoja ja tarkennetaan budjetin laadintaa. Tarvittaessa laaditaan säästösuunnitelmat.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Kysteri liikelaitoksessa noudatetaan Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin hankintaohjetta. Hankintavaltuudet on määritetty hankinta- ja johtosäännön soveltamisohjein sekä viranhaltijatasoisin delegointipäätöksin. Hankintapäätöksiä on tarkastettu osana sisäistä valvontaa. Puutteita ei ole todettu.

IS- Hankinta Oy vastaa seudullisesti keskitetyistä hankinnoista, materiaalitoimen tietojärjestelmistä ja logistisista ratkaisuista. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri on IS- Hankinta Oy:n osakas.

Laskutusosoite

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin KYS
Kysteri
PL 900
70029 KYS

Posti- ja käyntiosoite

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri
Kysterin hallinto
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2, rak. 3

Kysteri
Koillis-Savon palvelu- ja
Juankosken terveysasema
Terveystie 9
73500 Juankoski

Kysteri
Leppävirran palvelu- ja
Leppävirran terveysasema
Savonkatu 17
79100 Leppävirta

Kysteri
Nilakan palvelu- ja
Pielaveden terveysasema
Savikontie 15
72400 Pielavesi

Vaihde (017) 171 000
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3

www.kysteri.fi

3.2.2017

Tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuuden arviointi

Tavoitteiden toteutumista ja tuloksellisuuden arviointia on yksityiskohtaisemmin käsitelty palvelualuekertomuksessa ja talousarvion toteutumisvertailuissa.

Palvelutoiminnan taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on raportoitu ja käsitelty johtokunnan kokouksissa ja johtoryhmän kokouksissa säännöllisesti.

Sopimusten hallinta

Sopimusten hallinnan kehittämisessä on päästy varsin hyvään tilanteeseen. Sopimusten hallinta selkeytyi vuonna 2014 käyttöön otetun DOHA sopimusrekisterin avulla.

1.5 Johtokunnan esitys tuloksen käsittelystä

Kysteri liikelaitoksen tilikauden tulos on nolla euroa. Tuloksen käsittelyeriä ei ole. Taseeseen ei synny yli- tai alijäämää.

2. TILINPÄÄTÖKSEN TOTEUTUMISVERTAILUT

2.1 Tavoitteiden toteutuminen

Taloussuunnitelman tavoiteasettelu perustuu strategian neljään näkökulmaan ja näiden mittaristoon. Nämä on käsitelty luvuissa 2.1.1- 2.1.4. Palvelutoiminnan tavoitteiden toteutumista raportoidaan säännöllisesti ja käsitellään Kysterin johtoryhmän, johtokunnan ja tilaajatoimikunnan kokouksissa. Palvelusopimusten toteutumista on kommentoitu osavuositarkastuksissa ja palveluyksiköiden palvelutoiminnan kuvauksissa. Toimintamallina on ns. sisäinen tilaaja – tuottajatoiminta.

Toiminnan taso ja laatu pyritään pitämään riittävänä ottaen huomioon kansalliset ohjeet, terveydenhuolto- ja hoitotakuulaki sekä erilliset asetukset.

2.1.1 Asiakslähtöisyys

Kysterissä tavoitteena on taata toimiva yhteydenottomahdollisuus terveydenhuoltoon ja hoidon tarpeen arviointiin sekä pääsy terveydenhuollon ammattilaisen vastaanotolle hoitotakuulainsäädännön asettamien määräaikaisten puitteissa.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin internetsivuilla Kysterin kotisivuilla (www.kysteri.fi) on väestölle tietoa Kysterin palveluista, ajankohtaisista asioista ja lisäksi sinne on koottu hoitotakuutiedotteet ja yhteystiedot. Kysteri tiedottaa hoitotakuun toteutumisesta kolme kertaa vuodessa toukokuussa, syyskuussa ja joulukuun tilanne tilinpäätöksen yhteydessä.

Kokonaisuudessaan *hoitotakuu* toteutui lain mukaisesti vuonna 2016. Omavalvontana toteutetaan tilastoinnin oikeellisuuden säännöllinen tarkistaminen. Suun terveydenhuollossa kii-reelliseen hoitoon Kysterin palveluyksiköissä pääsee saman päivän aikana. Hoidon tarpeen arviointi pyritään tekemään saman päivän aikana yhteydenotosta, kuitenkin viimeistään kolmen päivän sisällä.

3.2.2017

Puhelinyhteydensaanti on varmistettu Kysterin terveysasemilla siten, että on arkisin virka-aikana kahdeksassa kunnassa yhteensä 20 suoraa numeroa, joiden avulla välitön yhteydensaanti terveysasemien vastaanotoille toteutuu lain mukaisesti. Lisäksi käytössä on Nispa taikaisinsoittojärjestelmä, johon asiakas voi jättää viestin hoitajalle. Nispasta saadaan raportointitiedot.

Asiakasnäkökulmasta *potilastyytyväisyyttä ja - turvallisuutta, potilaiden omahoitoa ja sairauksien ennalta ehkäisyä* pyritään tehostamaan. Arvioinnin lähteinä tässä käytetään potilasiamiehen raportteja, potilasvahinko- ja Haipro-ilmoituksia.

Tavoitteisiin asetettu potilaiden omahoidon ja sairauksien ehkäisytehostamisen kehittämissä työt on käytännössä toteutunut osittain. Tätä työtä jatketaan kaikissa palveluryhmissä.

2.1.2 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja osaamisen tukeminen

Vakinaisen ja määräaikaisen henkilöstön määrällistä suhdetta ja henkilöstön työpanoksen kehitystä seurataan suunnitelmallisesti. Lisäksi seurataan koulutussuunnitelman toteutumista, koulutusmääriä ja tästä aiheutuvia kustannuksia.

Kysterin henkilöstön poissaolot vähentyivät vuosien 2014–2016 välisenä aikana yhteensä 205 päivää. Hammaslääkäreiden saatavuudessa on ollut ongelmia. Kokonaisuudessaan Koillis-Savossa määräaikaisten ja vakinaisen henkilöstön nettotyöpanokset laskivat hieman. Leppävirralla vakinaisen henkilöstön nettotyöpanos lisääntyi ja määräaikaisten väheni. Nilakassa vakinaisen henkilöstön työpanos laski selkeästi. Samanaikaisesti kuitenkin määräaikaisten työntekijöiden nettotyöpanos lisääntyi vain hyvin vähän. Työaikapankki otettiin käyttöön Kysterissä loppuvuodesta 2013. Sen on todettu toimivan hyvin. Pienissä yksiköissä se lisää joustavuutta toimintaan.

Työterveyshuollon toimintasuunnitelman toteutumista seurataan työpaikan johdon ja työsuojelutoimikunnan ja - valtuutetun kanssa vuosittain työterveyshuollon toteutumisen seurannan ja arvioinnin yhteydessä.

Henkilöstöryhmien yhteisissä kokoontumisissa on toiminnoittain käyty läpi nykyisiä käytäntöjä ja toimintatapoja. Samalla on pohdittu kehittämistavoitteita ja pyritty tunnistamaan parhaita toimintamalleja edelleen monistettavaksi. Palveluysikkö- ja ryhmätasolla on toimintatavoissa eroja.

2.1.3 Palvelujen toimivuus

Vastaanottotoiminta

Avohoitopalveluista hoitajien käynnit lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna kaikissa palveluysiköissä. Myös hoitajien puhelut, jotka korvaavat vastaanottokäynnit, lisääntyivät merkittävästi Koillis-Savossa ja Nilakassa. Leppävirran palveluysikössä nämä vähenivät. Jälkimmäiseen on vaikuttanut hoitajien akuuttivastaanottotoiminta. Palvelusopimuksen mukaisesti arviosta hoitajien käynnit ylittyivät jokaisessa palveluysikössä. Selittäväenä tekijänä hoitajien vastaanottokäyntien määrän lisääntymiseen on toiminnan kehittämisen avulla käytännön toimintaan aikaansaadut muutokset. Lääkäreiden ja hoitajien vastaanottotoiminnassa

Laskutusosoite

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin Ky
Kysteri
PL 900
70029 KYS

Posti- ja käyntiosoite

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri
Kysterin hallinto
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2, rak. 3

Kysteri
Koillis-Savon palveluysikkö
Juankosken terveysasema
Terveystie 9
73500 Juankoski

Kysteri
Leppävirran palveluysikkö
Leppävirran terveysasema
Savonkatu 17
79100 Leppävirta

Kysteri
Nilakan palveluysikkö
Pielaveden terveysasema
Savikontie 15
72400 Pielavesi

Vaihde (017) 171 000
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3

www.kysteri.fi

3.2.2017

mallina on lääkäri- hoitaja työparityömalli Pielavedellä, Leppävirralla, Tervossa, Vesannolla, Rautavaaralla ja Kaavilla. Keiteleelle muutosta suunnitellaan. Lisäksi Leppävirralla toimii hoitajien akuuttivastaanotot. Hoitajien INR-vastaanotot aloitettiin Nilakassa ja Juankoskella niille potilaille, jotka käyttävät verenhyytymistä estävää lääkitystä. Takaisin soitto - järjestelmä on tullut vuosien käytön jälkeen jo väestölle tutuksi. Se edesauttaa yhteydenotoissa merkittävästi.

Lääkäreiden vastaanottokäynnit vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna. Palvelusopimuksen mukaisesti ne alittuivat Nilakassa ja Leppävirralla. Lääkäreiden päivystysvastaanottokäynnit ts. ilta- ja viikonloppuvastaanottokäynnit vähentyivät Nilakan ja Leppävirran palveluyksiköissä. Päivystyskäyntien määrän väheneminen selittyy sekä päivystysasetuksen aiheuttamilla muutoksilla että päiväaikaisen toiminnan tehostumisella. Yhteispäivystykseen sekä KYSiin toteutuneet päivystyskäynnit ovat toteutuneet ennakoarvioinnin mukaan.

Äitiys- ja lastenneuvolatoiminnan suoritemäärissä on todettavissa edelliseen vuoteen verrattuna selvää vähenemistä kaikissa palveluyksiköissä. Kouluterveydenhuollon käynnit lisääntyivät Nilakan ja Koillis-Savon palveluyksiköissä. Leppävirralla ne hieman vähenivät. Palvelusopimuksen mukaiset neuvolakäynnit alittuivat kaikissa palveluyksiköissä. Eniten muutosta tapahtui Leppävirralla. Synnyttäjien, lasten ja koululaisten määrän vähentyessä on tarpeellista tarkastella terveydenhoitajan vakansseja ja mitoitusta koko palveluyksikkötasoilla.

Fysioterapiakäynnit vähenivät palveluyksiköissä edelliseen vuoteen verrattuna hyvin vähän. Palveluryhmätasoisesti tarkasteltuna ryhmäkäynnit lisääntyivät merkittävästi Tervossa. Palvelusopimuksen suoritemääristä fysioterapian kaikki käynnit jäivät alle suunnitellun Koillis-Savossa ja Nilakassa. Leppävirralla suunnitelma toteutui. Apuvälinekäyntien kirjaaminen on tehostunut.

Puheterapian käynnit lisääntyivät Nilakassa, mutta vähenivät hieman Koillis-Savon ja leppävirran palveluyksiköissä. Muutos ei ole merkittävä. Edelliseen vuoteen verrattuna mielenterveyshuollon käynnit vähenivät Koillis-Savossa ja Leppävirralla sekä Nilakassa. Palvelusopimuksen arvion mukaisesti toteuma ylittyi Koillis-Savossa.

Omana toimintana toteutetun erikoissairaanhoidon konsultaatiot lisääntyivät hieman Koillis-Savossa. Leppävirralla ja Nilakassa ne vähenivät.

Laitoshoido

Koillis-Savon palveluyksikössä lyhytaikaiset hoitopäivät lisääntyivät ja pitkäaikaiset vähenivät. Palvelusopimuksessa arvioitu lyhytaikaishoitopäivien määrä alittui 7 prosentilla ja pitkäaikaishoitopäivien ylittyi 11 prosenttia. Hoitopäivien määrän muutokset Koillis-Savossa selittyvät palvelutarpeiden muutoksilla. Rakenteelliset muutokset, ts. pitkäaikaisen laitoshoidon käytön määrän vähentäminen, on Koillis-Savon palveluyksikössä toteutettu jo ennen Kysterin toiminnan käynnistymistä ja toiminnan alkuvuosina. Rautavaaran hoitopäivien tarve on menneen vuoden aikana lisääntynyt merkittävästi. Tämä selittyy hoidon tarpeen lisääntymisellä.

Nilakassa lyhytaikaiset ja pitkäaikaiset hoitopäivät vähenivät. Palvelusopimuksessa arvioitu lyhytaikainen hoito alittui arvioidusta 18 prosenttia ja pitkäaikainen hoito alittui 17 prosenttia. Nilakan palveluyksikössä pitkäaikaisen laitoshoidon muutokset toteutuivat vuoden 2015 aikana. Muutos käynnistyi syksyllä 2014. Keiteleellä pitkäaikaiseen laitoshoidon vähentymiseen liittyvät rakenteelliset muutokset on toteutettu kunnan toimesta niin hyvin, että tällaista hoitoa Kysterin toimesta ei tarvitse järjestää kuin lyhytaikaisesti. Vesannolla pitkäaikaisen lai-

Laskutusosoite

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin Ky
Kysteri
PL 900
70029 KYS

Posti- ja käyntiosoite

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri
Kysterin hallinto
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2, rak. 3

Kysteri
Koillis-Savon palveluyksikkö
Juankosken terveysasema
Terveystie 9
73500 Juankoski

Kysteri
Leppävirran palveluyksikkö
Leppävirran terveysasema
Savonkatu 17
79100 Leppävirta

Kysteri
Nilakan palveluyksikkö
Pielaveden terveysasema
Savikontie 15
72400 Pielavesi

Vaihde (017) 171 000
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3

www.kysteri.fi

3.2.2017

toshoidon tarve lähti muutokseen menneen vuoden syksyn aikana. Kuitenkin edelliseen vuoteen verrattuna pitkäaikaishoidon suunniteltu tarve ylittyi. Tervossa pitkäaikaisen laitoshoidon tarve on vähäistä ja sen määrä väheni merkitsevästi edelliseen vuoteen verrattuna. Myös lyhytaikaisen hoidon tarve vähentyi.

Leppävirralla pitkäaikaishoitoa toteutettiin enemmän ja lyhytaikaista hoitoa vähemmän. Palvelusopimuksen mukaisesta arvioinnista pitkäaikainen hoito ylittyi arvioidusta 36 prosenttia ja lyhytaikainen hoito alittui 24 prosenttia. Leppävirran osastojen kuormitus ylittyi ajoittain.

Kysterin kokonaisuudessa pitkäaikaishoitopäivien määrä vähentyi selkeästi vuoteen 2015 verrattuna. Puolestaan lyhytaikaisten hoitopäivien määrä lisääntyi.

Suun terveydenhuolto

Hammaslääkärikäynnit vähentyivät Nilakassa, Koillis-Savossa ja Leppävirralla. Suuhygienistien käyntimäärät lisääntyivät Nilakassa ja Koillis-Savossa. Leppävirralla heidän käyntimäärät laskivat. Palvelusopimuksen arvioiduista määristä hammaslääkäreillä käyntimäärät alittuivat Koillis-Savossa 16, Nilakassa 3 ja Leppävirralla 10 prosenttia. Puolestaan suuhygienistien käyntimäärät ylittyivät Koillis-Savossa 20 ja Leppävirran kaksi prosenttia. Nilakassa arvioitu määrä alittui neljällä prosentilla. Toiminnan kehittämisen näkökulmasta hammaslääkäreiden ja suuhygienistien työjakoa tulisi edelleen tarkastella.

2.1.4 Taloudellisuus ja tehokkuus

Vuosittain laadittavassa palvelusopimuksessa kuvataan kunnille kohdistuva kustannus- ja palvelutaso. Keväällä 2015 Kysterissä toteutettiin sisäisen laskennan projekti, jossa tarkasteltiin seutukustannusten jakoperusteita ja hinnoittelua. Tämä tuotti suoraviivaisen tavan aiheuttamisperiaatteen mukaiseen sisäiseen laskentaan. Johtokunta päätti 13.5.2015 kustannusten kohdistamisesta; ”tilinpäätöksen yhteydessä laskenta tehdään palveluysikkötasoisesti siten, että palveluysikkönettokustannukset jaetaan kuntien kesken toteutuneiden suoritteiden kesken. Palveluysikkötasolla tulos nolataan”. Tilinpäätöksessä 2016 noudatimme tätä aiheuttamisperiaatteen mukaista laskentaa.

2.2 Käyttötalouden toteutuminen

Kysterin jäsenkunnilleen myymät palvelut toteutuivat talousarvioon verraten noin 98,88:sti. Jäsenkuntamyyni oli yhteensä 31,40 M€. Hoitopalveluja myytiin ulkokunnille 14 % yli talousarvion, yhteensä 1,11 miljoonaa euroa.

Muu ulkoinen myynti toteutui 144 % (192 231 €). Liiketoiminnan muut tuotot, johon luetaan mukaan asiakasmaksut, olivat 4,66 miljoonaa euroa. Rahoitustuotot olivat yhteensä 4 813,72 € ja muille maksetut korot yhteensä 15 293,01 €. Poistoja oli yhteensä 129 695,05 €.

Laskutusosoite

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin Ky
Kysteri
PL 900
70029 KYS

Posti- ja käyntiosoite

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri
Kysterin hallinto
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2, rak. 3

Kysteri
Koillis-Savon palveluysikkö
Juankosken terveysasema
Terveystie 9
73500 Juankoski

Kysteri
Leppävirran palveluysikkö
Leppävirran terveysasema
Savonkatu 17
79100 Leppävirta

Kysteri
Nilakan palveluysikkö
Pielaveden terveysasema
Savikontie 15
72400 Pielavesi

Vaihde (017) 171 000
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3

www.kysteri.fi

3.2.2017

Toimintamenot

Kysterin henkilöstökulut toteutuivat talousarvioon verrattuna 97,51 %:sti, josta palkat toteutuivat 97 %:sti. Henkilöstömenot olivat yhteensä 21,9 M€, josta palkkojen osuus oli 17,9 M€. Palkkausmenot laskivat 1 % edellisestä vuodesta. Varhaiseläkemaksuja (= varhe) kohdistui 41 950,88 €.

Materiaalin ostot ylittivät talousarvion 4,9 %:lla. Materiaalin ostot olivat yhteensä 2,6 M€ (talousarvio 2,48 M€). Apteekkitarvikemenot ylittivät talousarvion 12 %:lla. Hoitotarvikekulut ylittivät talousarvion 9,4 %:lla.

Palveluiden ostot ylittivät talousarvion 4,98 %:lla. Ulkoisten palveluiden ostot yhteensä olivat 7,57 M€ ja sisäisten palveluiden ostot 1,29 M€, yhteensä palveluiden ostot olivat 8,87 M€. Menojen ylitys johtui pääosin laboratoriopalveluiden ja asiantuntijapalveluiden ostopa. Atk-menoja ostettiin yhteensä 1,2 M€, mikä alitti 9,5 %:lla talousarvion. Näillä katettiin kaikki ostot Istekiltä, mukaan lukien atk-laitteiden hankinnat palvelupaketina sekä ohjelmistojen kehittämiskulut ja lisenssimaksut.

Tutkimus- ja hoitopalvelut kokonaisuudessaan ylittivät TA- arvion 13,8 %:lla. Ne olivat yhteensä 4,5 M€ (ulkoiset tutkimus- ja hoitopalvelut 3,78 M€ ja sisäiset 0,7 M€). Siitä laboratoriopalveluiden ostot Islabilta oli 1,8 M€, mikä on 8 % yli arvioidun. Muut tutkimus- ja hoitopalvelut ylittivät 24 % koko palvelualueella (loppusumma 1 M€). Ylitys johtuu lääkäripalveluiden ostoista. Työterveyshuollon menot olivat 228 830 €, talousarvio ylittyi 0,5 %:lla.

Kunnille maksettiin vuokratuloa toimintavuoden aikana 3,66 M€, joka on 104 % talousarvios-ta.

Rahoitusmenoissa on varauduttu peruspääoman koron maksuun jäsenkunnille sekä sijoitusrahaston pääomasta maksettavaan korkoon. Korkokulut ovat yhteensä 15 293,01 €. Rahoitustuloja on kertynyt kuntayhtymän yhdistyksen korosta kaikkiaan 212,34 €, sekä viivästyskoroista 4601,38 €. Sijoitusrahaston pääoma oli 31.12.2016 yhteensä 470 939 euroa.

KYSTERI liikelaitoksen tilikauden **tulos** on +/- 0 €.

2.3 Investointien toteutuminen

Kysterin vuoden 2016 talousarviossa on varauduttu investointimenoihin. Investointeja oli 116 465,02 € (talousarvio 114 893 €). Tietohallinnollinen infrastruktuuri ja päätelaitteet on hankittu Istekiltä palvelupaketina.

2.4 Rahoituslaskelman toteutuminen

Kysterin rahavarojen muutos on yhteensä + 987 244,4€. Yhdystilin saldo 31.12.2016 oli 3 839 357,07 €. Yhdystilille on maksettu korkoa 14 293,01 €. Peruspääoma on yhteensä 100 000 €. Liikelyijäämä on 10 479,29 €. Tilikauden tuloksena yli- / alijäämä on nolla euroa. Poistot ovat yhteensä 129 695,05 € (talousarvio 114 893 €). Nettorahoituskulut ovat yhteensä 10 479,29 € (talousarvio -8476 €).

Laskutusosoite

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin Ky
Kysteri
PL 900
70029 KYS

Posti- ja käyntiosoite

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri
Kysterin hallinto
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2, rak. 3

Kysteri
Koillis-Savon palveluysikkö
Juankosken terveysasema
Terveystie 9
73500 Juankoski

Kysteri
Leppävirran palveluysikkö
Leppävirran terveysasema
Savonkatu 17
79100 Leppävirta

Kysteri
Nilakan palveluysikkö
Pielaveden terveysasema
Savikontie 15
72400 Pielavesi

Vaihde (017) 171 000
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3

www.kysteri.fi

3.2.2017

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA VUODELTA 2016

		1.1. -31.12.2016		1.1. - 31.12.2015	
Toiminnan raha-					
virta					
	Liikelylijäämä (-alijäämä)	+ / -	10 479,29		970,11
	Poistot ja arvonalentumiset	+	129 695,05		103 270,82
	Rahoitustuotot ja -kulut	+ / -	-10 479,29	129 695,05	-970,11
					103 270,82
Investointien rahavirta					
	Investointimenot		-116 465,02	-116 465,02	-128 916,60
Toiminnan ja investointien rahavirta				13 230,03	-25 645,78
Rahoituksen rahavirta					
<i>Oman pääoman muutokset</i>					
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>					
	Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	+ / -	14 977,32		-5 665,81
	Saamisten muutos muilta	+ / -	942 975,53		-809 933,97
	Korottomien velkojen muutos muilta	+ / -	16 061,52	974 014,37	-533 163,60
Rahoituksen rahavirta				974 014,37	-1348763,38
Yhdystilin ja rahavarojen muutos				987 244,40	-1374409,16
Yhdystilin ja rahavarojen muutos					
	Rahat ja pankkisaamiset 31.12.	+	210,50		288,20
	Rahat ja pankkisaamiset 1.1.	-	288,20		494,75
	Yhdystili 31.12.	+	3 839 357,07		2 852 034,97
	Yhdystili 1.1.	-	2 852 034,97	987 244,40	4 226 237,58
					-1374409,16

Tunnusluvut:

Kassan riittävyys (pv) 42 pv

Quick ratio 1,1

3.2.2017

3.2 Tuloslaskelma

KYSTERIN TULOSLASKELMA VUODELTA 2016

	01.01.-31.12.2016	01.01.-31.12.2015	Muutos %
Liikevaihto	32 705 731,74	32 925 076,49	-0,7 %
Hoitopalveluiden myynti jäsenkunnille	31 400 042,36	31 455 605,42	-0,2 %
Hoitopalveluiden myynti ulkokunnille	1 113 457,43	1 301 103,94	-14,4 %
Muu ulkoinen myynti	192 231,95	168 367,13	14,2 %
Liiketoiminnan muut tuotot	4 662 880,88	4 227 844,33	10,3 %
Materiaalit ja palvelut	-11 480 353,70	-11 685 658,98	-1,8 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 608 497,23	-2 459 419,00	6,1 %
Ostot tilikauden aikana	-2 608 497,23	-2 459 419,00	6,1 %
Ulkoiset	-1 855 750,45	-1 710 548,29	8,5 %
Kuntayhtymältä	-752 746,78	-748 870,71	0,5 %
Palvelujen ostot	-8 871 856,47	-9 226 239,98	-3,8 %
Ulkoiset	-7 572 869,74	-8 232 155,94	-8,0 %
Kuntayhtymältä	-1 298 986,73	-994 084,04	30,7 %
Henkilöstökulut	-21 918 803,35	-21 796 686,20	0,6 %
Palkat ja palkkiot	-17 892 476,96	-18 058 937,55	-0,9 %
Henkilösivukulut	-4 026 326,39	-3 737 748,65	7,7 %
Eläkekulut	-3 198 689,46	-3 092 407,61	3,4 %
Muut henkilösivukulut	-827 636,93	-645 341,04	28,2 %
Poistot ja arvonalentumiset	-129 695,05	-103 270,82	25,6 %
Suunnitelmat mukaiset poistot	-129 695,05	-103 270,82	25,6 %
Liiketoiminnan muut kulut	-3 829 281,23	-3 566 334,71	7,4 %
Ulkoiset	-3 804 661,46	-3 543 593,39	7,4 %
Kuntayhtymältä	-24 619,77	-22 741,32	8,3 %
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	10 479,29	970,11	980,2 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-10 479,29	-970,11	980,2 %
Korkotuotot	4 813,72	14 273,11	-66,3 %
Korvaus peruspääomasta	-1 000,00	-1 000,00	0,0 %
Muille maksetut korkokulut	-14 293,01	-14 243,22	0,3 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	0,00	0,00	-204,3 %

Tunnusluvut

Sijoitetun pääoman tuotto	2,68 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto	0,18 %

3.2.2017

3.3 Tase

KYSTERIN TASE 31.12.2016

		TASE	TASE	Muutos
		31.12.2016	31.12.2015	%
				16/15
VASTAAVAA				
A	PYSYVÄT VASTAAVAT	199 798,13	213 028,16	-6,21 %
II	Aineelliset hyödykkeet			
	3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	67 238,94	85 831,36	-21,66 %
	4. Koneet ja kalusto	132 559,19	127 196,80	4,22 %
		199 798,13	213 028,16	-6,21 %
C	VAIHTUVAT VASTAAVAT	5 192 875,91	5 148 607,04	0,86 %
	Lyhytaikaiset saamiset			
	1. Myyntisaamiset	621 607,31	880 918,28	-29,44 %
	3. Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä	3 839 357,07	2 852 034,97	34,62 %
	4. Muut saamiset	138 239,72	303 381,55	-54,43 %
	5. Siirtosaamiset	593 461,31	1 111 984,04	-46,63%
		5 192 665,41	5 148 318,84	0,86 %
IV	Rahat ja pankkisaamiset	210,50	288,20	-26,96 %
		5 392 674,04	5 361 635,20	0,58 %
VASTATTAVAA				
A	OMA PÄÄOMA	-570 939,14	-570 939,14	0,00 %
I	Peruspääoma	-100 000,00	-100 000,00	0,00 %
III	Muut omat rahastot	-470 939,14	-470 939,14	0,00 %
		-570 939,14	-570 939,14	0,00 %
D	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	-68 701,39	-53 724,07	27,88 %
	1. Valtion toimeksiannot	-67 609,93	-50 421,51	34,09 %
	2. Lahjoitusrahastojen pääomat	-1 091,46	-3 302,56	-66,95 %
E	VIERAS PÄÄOMA	-4 753 033,51	-4 736 971,99	0,34 %
	7. Ostovelat	-945 999,31	-762 615,55	24,05 %
	9. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	-15 125,08	-13 882,32	8,95 %
	10. Siirtovelat	-3 791 909,12	-3 960 474,12	-4,26 %
		-4 753 033,51	-4 736 971,99	0,34 %
		-5 392 674,04	-5 361 635,20	0,58 %
Tunnusluvut:				
	Omavaraisuusaste		10,59 %	
	Suhteellinen velkaantuneisuus		-12,72 %	

3.2.2017

3.4 Investointiosa

INVESTOINTIOSA							
	Kustannus-	ALKUPERÄINEN	TILINPÄÄTÖS	TOT %	ALKUPERÄINEN	TILINPÄÄTÖS	TOT %
	arvio	2015	2015	2 015	2016	2016	2 016
LAITE- JA SOVELLUSINVESTOINNIT:							
Investointisuunnitelmat		117 000	128 917	110	114 893	116 465	101
Suunth. hoitolaite			48 420			16 188	
Potilashälytysjärjestelmä			44 542			8 675	
Romexis kuvanlukijat			10 718			26 670	
Suunth. hoitolaite			25 237			28 482	
Ultraääni						29 000	
Ekg-laite						7 450	
YHTEENSÄ		117 000	128 917	110	114 893	116 465	101
Investointien tulo-rahoitus:							
Lainat							
Valtionosuudet							
Muu tulo-rahoitus							
YHTEENSÄ		0	0	0	0	0	0
NETTOMENO		117 000	128 917	0	114 893	116 465	
- siitä investointivarausten /					0		0
-rahaston käyttö							
KÄYTTÖMAISUUSINVESTOINNIT		117 000	128 917	0	114 893	116 465	
RAHOITUSOSUUDET INV.MENOIHIN				0	0		0

3.2.2017

3.5 Tuloslaskelman toteutumisvertailu

KYSYTERIN TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU VUODELTA 2016							
	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO	TOTEUMA	POIKKEAMA	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT. %
	2015	2015	2015	2016	2016	2016	2016
Liikevaihto	32 295 084,00	32 925 076,49	629 992,49	32 864 957,00	32 705 731,74	-159 225,26	99,52 %
Hoitopalveluiden myynti jäsenkunnille	31 009 566,00	31 455 605,42	446 039,42	31 755 389,00	31 400 042,36	-355 346,64	98,88 %
Hoitopalveluiden myynti ulkokunnille	1 087 661,00	1 301 103,94	213 442,94	976 758,00	1 113 457,43	136 699,43	114,00 %
Muu ulkoinen myynti	197 857,00	168 367,13	-29 489,87	132 810,00	192 231,95	59 421,95	144,74 %
Liiketoiminnan muut tuotot	4 063 272,00	4 227 844,33	164 572,33	4 250 484,00	4 662 880,88	412 396,88	109,70 %
Ulkoiset	4 063 272,00	4 221 994,41	158 722,41	4 250 484,00	4 616 306,88	365 822,88	108,61 %
Kuntayhtymältä	0,00	5 849,92	5 849,92	0,00	46 574,00	46 574,00	***
Materiaalit ja palvelut	-10 062 624,00	-11 685 658,98	-1 623 034,98	-10 936 618,00	-11 480 353,70	-543 735,70	104,97 %
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-2 362 865,00	-2 459 419,00	-96 554,00	-2 485 407,00	-2 608 497,23	-123 090,23	104,95 %
Ostot tilikauden aikana	-2 362 865,00	-2 459 419,00	-96 554,00	-2 485 407,00	-2 608 497,23	-123 090,23	104,95 %
Ulkoiset	-1 711 965,00	-1 710 548,29	1 416,71	-1 814 743,00	-1 855 750,45	-41 007,45	102,26 %
Kuntayhtymältä	-650 900,00	-748 870,71	-97 970,71	-670 664,00	-752 746,78	-82 082,78	112,24 %
Palvelujen ostot	-7 699 759,00	-9 226 239,98	-1 526 480,98	-8 451 211,00	-8 871 856,47	-420 645,47	104,98 %
Ulkoiset	-6 851 188,00	-8 232 155,94	-1 380 967,94	-7 258 924,00	-7 572 869,74	-313 945,74	104,32 %
Kuntayhtymältä	-848 571,00	-994 084,04	-145 513,04	-1 192 287,00	-1 298 986,73	-106 699,73	108,95 %
Henkilöstökulut	-22 731 521,00	-21 796 686,20	934 834,80	-22 479 661,00	-21 918 803,35	560 857,65	97,51 %
Palkat ja palkkiot	-18 637 208,00	-18 058 937,55	578 270,45	-18 374 052,00	-17 892 476,96	481 575,04	97,38 %
Henkilösivukulut	-4 094 313,00	-3 737 748,65	356 564,35	-4 105 609,00	-4 026 326,39	79 282,61	98,07 %
Eläkekulut	-3 152 070,00	-3 092 407,61	59 662,39	-3 270 583,00	-3 198 689,46	71 893,54	97,80 %
Muut henkilösivukulut	-942 243,00	-645 341,04	296 901,96	-835 026,00	-827 636,93	7 389,07	99,12 %
Poistot ja arvonalentumiset	-69 135,00	-103 270,82	-34 135,82	-114 893,00	-129 695,05	-14 802,05	112,88 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-69 135,00	-103 270,82	-34 135,82	-114 893,00	-129 695,05	-14 802,05	112,88 %
Liiketoiminnan muut kulut	-3 478 434,00	-3 566 334,71	-87 900,71	-3 575 793,00	-3 829 281,23	-253 488,23	107,09 %
Ulkoiset	-3 478 434,00	-3 543 593,39	-65 159,39	-3 575 793,00	-3 804 661,46	-228 868,46	106,40 %
Kuntayhtymältä	0,00	-22 741,32	-22 741,32	0,00	-24 619,77	-24 619,77	***
LIIKELYLJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	16 642,00	970,11	-15 671,89	8 476,00	10 479,29	2 003,29	123,63 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 448,00	-970,11	2 477,89	-8 476,00	-10 479,29	-2 003,29	123,63 %
Korkotuotot	24 500,00	14 273,11	-10 226,89	20 800,00	4 813,72	-15 986,28	23,14 %
Korvaus peruspääomasta	-16 628,00	-1 000,00	15 628,00	-1 000,00	-1 000,00	0,00	100,00 %
Muille maksetut korkokulut	-11 320,00	-14 243,22	-2 923,22	-28 276,00	-14 293,01	13 982,99	50,55 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	13 194,00	-0,00	-13 194,00	0,00	-0,00	-0,00	***

Laskutusosoite

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin Ky
Kysteri
PL 900
70029 KYS

Posti- ja käyntiosoite

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri
Kysterin hallinto
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2, rak. 3

Kysteri
Koillis-Savon palveluosiikko
Juankosken terveysasema
Terveystie 9
73500 Juankoski

Kysteri
Leppävirran palveluosiikko
Leppävirran terveysasema
Savonkatu 17
79100 Leppävirta

Kysteri
Nilakan palveluosiikko
Pielaveden terveysasema
Savikontie 15
72400 Pielavesi

Vaihe (017) 171 000
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3

www.kysteri.fi

3.2.2017

**PERUSTERVEYDENHUOLLON LIIKELAITOS TILIKAUSI 1.1. – 31.12.2016
KYSTERI**

LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja – menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on kirjattu nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon.

Jaksotusperiaatteet

Olennot jaksotukset on kirjattu suoriteperusteisesti.

2. Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikausi 1.1. – 31.12.2016 on liikelaitoksen neljäs toimintavuosi, joten vertailutietoja edelliseltä tilikaudelta on käytettävissä.

3. Liikevaihdon erittely

Liikevaihto	2016 €	2015 €
Hoitopalveluiden myynti jäsenkunnille	31 400 042	31 455 605
Hoitopalveluiden myynti ulkokunnille	1 113 457	1 301 104
Muu ulkoinen myynti	192 232	168 367
Liikevaihto yhteensä	32 705 732	32 925 076

4. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistonalaisten hyödykkeiden määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen hyödyn mukaan.

Johtokunnan hyväksymät poistomenetelmät ovat seuraavat:

Koneet ja kalusto

Tasapoisto

3.2.2017

Poistoajat ovat:**Aineelliset hyödykkeet**

- Koneet ja kalusto
- muut koneet ja kalusto 5 vuotta

Tasetta koskevat liitetiedot**Taseen vastaavia koskevat liitetiedot****5. Pysyvien vastaavien erittely**

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	Koneet ja kalusto 2016	Koneet ja kalusto 2015
Poistamaton hankintameno 1.1.	127 197	187 382
Lisäykset tilikauden aikana	116 465	35 955
Rahoitusosuudet tilikaudella		
Vähennykset tilikauden aikana		
Siirrot erien välillä		
Tilikauden poisto	111 102	96 140
Arvonlennukset ja niiden palautukset		
Poistamaton hankintameno 31.12.	132 559	127 197
Kirjanpitoarvo 31.12.	132 559	127 197

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	Kiinteät rakenteet ja laitteet 2016	Kiinteät rakenteet ja laitteet 2015
Poistamaton hankintameno 1.1.	85 831	0
Lisäykset tilikauden aikana	0	92 962
Rahoitusosuudet tilikaudella		
Vähennykset tilikauden aikana		
Siirrot erien välillä		
Tilikauden poisto	18 592	7 131
Arvonlennukset ja niiden palautukset		
Poistamaton hankintameno 31.12.	67 239	85 831
Kirjanpitoarvo 31.12.	67 239	85 831

6. Saamisten erittely

	2016 €	2015 €
Saamiset kuntayhtymältä	3 839 357	2 852 035
Saamiset yhteensä	3 839 357	2 852 035

3.2.2017

7. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	2016 €	2015 €
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
- Lisäkanto jäsenkunnilta laskutuksesta	473 397	977 405
- Muut tulojäämät	120 064	134 579
Siirtosaamiset yhteensä	593 461	1 111 984

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

8. Oma pääoma

	2016 €	2015 €
Peruspääoma 1.1.	100 000	100 000
Peruspääoma 31.12.	100 000	100 000
Sijoitusrahasto 1.1.	470 939	470 939
Sijoitusrahasto 31.12.	470 939	470 939
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	0	0
Oma pääoma yhteensä	570 939	570 939

Oma pääoma (jatkuu)

Erittely peruspääoman jakautumisesta

Kunta	€
Juankoski	15 796,39
Kaavi	10 296,68
Keitele	7 766,81
Leppävirta	32 252,74
Pielavesi	15 542,79
Rautavaara	5 719,70
Tervo	5 212,50
Vesanto	7 412,39
Peruspääoma yhteensä	100 000,00

Oma pääoma (jatkuu)

Erittely sijoitusrahaston jakautumisesta

Kunta	€
Juankoski	32 717,69
Kaavi	12 947,41
Keitele	99 534,11
Leppävirta	79 601,06
Pielavesi	224 470,16
Rautavaara	0,00
Tervo	0,00
Vesanto	21 668,71
Sijoitusrahasto yhteensä	470 939,14

3.2.2017

9. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Lyhytaikaiset siirtovelat	2016 €	2015 €
Lomapalkka- ja lomarahavelka	2 878 724	3 180 859
Palautukset jäsenkunnille laskutuksesta	828 734	531 636
Palkkojen ja henkilöstösivukulujen jaksotukset	27 528	153 418
Työaikapankki	41 795	34 808
Muut menojäämät	15 128	59 754
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	3 791 909	3 960 474

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot**10. Leasingvuokrasopimusten mukaisten vuokrien jäljellä olevien määrien yhteissumma**

Leasingvastuiden yhteismäärä	2016 €	2015 €
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	0	0
Myöhemmin maksettavat	0	0
Yhteensä	0	0

Leasingsopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

11. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Hallintoriita Kysterin ja Kaavin välillä. Kyse on vuoden 2014 tilinpäätöksen sisältyvän virheen oikaisemisesta, jonka mukaan Kaavi olisi velvollinen maksamaan lisää 229.400,55 euroa. Kaavi tehnyt tästä kunnallisvalituksen, jossa on kyse julkisoikeudellisista maksuvelvoitteista ja sitä kautta hallintoriidasta.

Henkilöstöä koskevat liitetiedot**12. Henkilöstön lukumäärä**

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2016	2015
Lääkärit	47	46
Tutkimushenkilöstö	5	6
Hoitohenkilöstö	298	298
Huolto-, toimisto- ja hallintohenkilöstö	74	74
Yhteensä	424	424

3.2.2017

13. Henkilöstökulut

	2016 €	2015 €
Henkilöstökulut		
- Palkat ja palkkiot	17 892 477	18 058 938
- Henkilösivukulut	4 026 326	3 737 749
Eläkekulut	3 198 689	3 092 408
Sosiaaliturvamaksut	346 496	363 250
Tapaturmavakuutusmaksut	98 811	49 750
Työttömyysvakuutusmaksut	695 940	564 679
Henkilöstökorvaukset	- 314 567	- 332 338
Yhteensä	21 918 803	21 796 686

Tilinpäätös

Numero

23 (24)

3.2.2017

**POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRI
KYSTERI
JOHTOKUNTA**

TILIKAUSI 1.1.2016 – 31.12.2016

Paula Tiihonen

Martti Kansanen

Sirpa Alho-Törrönen

Kaisu Matinniemi

Paavo Leppänen

Jorma Räsänen

Heikki Haatainen

Hannele Holopainen

3.2.2017

LIITE

KYSTERI
JOHTOKUNTA 2013 -2016

Nimi	Varajäsen
Paula Tiihonen, puheenjohtaja	Anssi Nykänen
Martti Kansanen, varapuheenjohtaja	Outi Turunen
Paavo Leppänen	Saara Koskinen
Heikki Haatainen	Petteri Ristikangas
Jorma Räsänen	Ari Sopenen
Kaisu Matinniemi	Anna Partanen
Sirpa Alho-Törrönen	Seppo Pääkkö

TILAAJATOIMIKUNTA

Esittelijä
Hallituksen edustajaJohtaja ylilääkäri Jorma Penttinen
Leena Kaulamo, varalla Jaakko Kekoni

Kunta	Nimi	Varajäsen
Juankoski	Rauno Kettunen, puheenjohtaja	Anna Partanen
Kaavi	Johanna Kosloff, varapuheenjohtaja	Sari Kekäläinen
Keitele	Kaisa Raatikainen	Anna-Liisa Tuhkanen
Leppävirta	Tiina Nousiainen	Heikki S. Havukainen
Pielavesi	Vilma Kröger	Pirjo Nikkinen
Rautavaara	Mikko Korhonen	Matti Matikainen
Tervo	Hannu Ylönen	Jarmo Tarkkonen
Vesanto	Risto Simonen	Eino Räsänen

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

VARSINAISET KIRJANPITOKIRJAT JA SÄILYTTÄMISTAPA

Tilinpäätöskirja Sidottu

sisältäen
-toimintakertomuksen
-kuntayhtymän tuloslaskelman
-talousarvion tuloslaskelmaosan
toteutusvertailun
-investointiosan
-kuntayhtymän rahoitusosan
-kuntayhtymätaseen
-konsernin tuloslaskelman
-konsernitaseen
-konsernin rahoitusosan
-liitetiedot
Päiväkirja
Pääkirja
Tase
Saldoluettelo

Elektroninen arkisto
Elektroninen arkisto
Atk-tuloste ja elektroninen arkisto
Elektroninen arkisto

TOSITELAJIT JA SÄILYTTÄMISTAPA

Ostoreskontra;

Ostolaskut

Maksut

Myyntireskontra;

Myyntilaskut

Hvitysliaskut

Suoritukset

Kauppasuoritukset

Oikaisu

Matkustuksenhallinnan aineisto;

Matkalaskut

Potilasreskontra;

Asia

Palkka-aineisto;

Palkat

Muu aineisto;

Sakupe

Islab

Muistiositteet;

Muistio

Sisäiset liittymät;

Evo

Kassahal

Silias

Tulkorj

Tuore

Varahlo

Elektroninen arkisto
Elektroninen arkisto
Elektroninen arkisto
Elektroninen arkisto
Elektroninen arkisto
Elektroninen arkisto

Elektroninen arkisto
Elektroninen arkisto
Paperitosite/Atk-tuloste
Paperitosite/Atk-tuloste
Paperitosite/Atk-tuloste
Atk-tuloste/Elektroninen arkisto
Atk-tuloste/Elektroninen arkisto

Elektroninen arkisto

Atk-tuloste/Elektroninen arkisto

Elektroninen arkisto

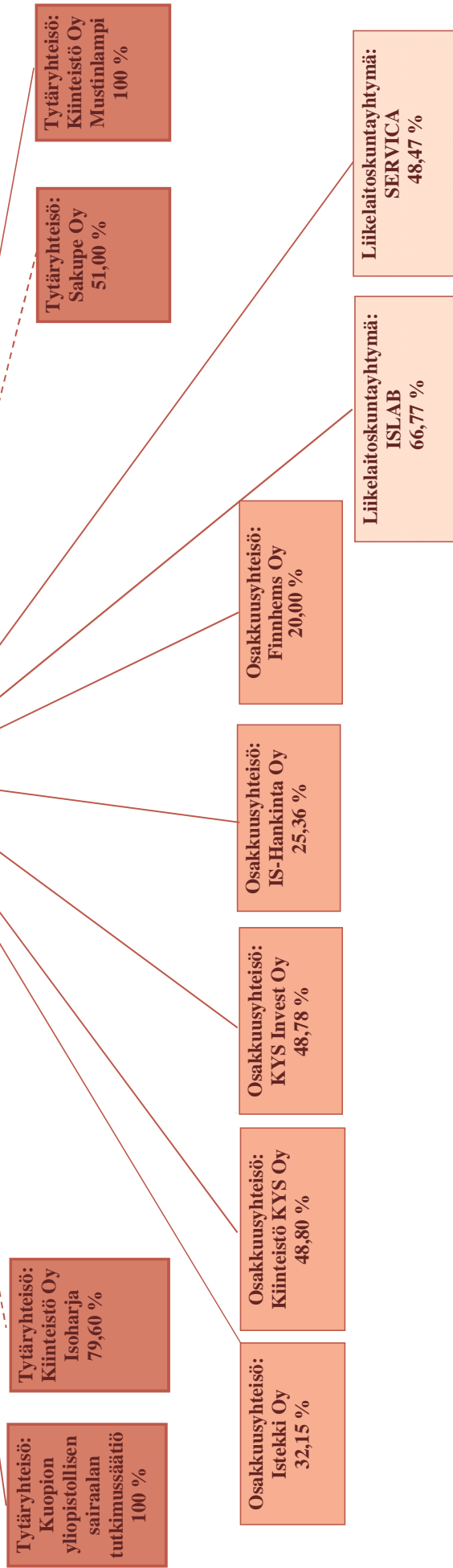
Elektroninen arkisto

Elektroninen arkisto

Paperitosite/Elektroninen arkisto

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Muut osakeomistukset:

Asunto-osakeyhtiöt:
 As. Oy Vuorelankatu 6
 As. Oy Niisiän Iivarinkehdot
 As. Oy Niisiän Ilo

Muut:

Labquality Oy
 Kuopion Puhelinyhdistys
 Tarinaharjun Golf Oy
 Kuntarahoitus Oy
 Kuntien palvelukeskus ICT Oy
 Kuntien palvelukeskus THH Oy
 Luottokunta
 Kiinteistö Oy Spa Suites Orange

----- Vähemmistöosuuden erottaminen

 Tytäryhteisö: yhdistely nimellis- eli pariarvomenetelmän mukaan

 Kuntayhtymä: yhdistely jäsenosuuksien mukaisessa suhteessa

Kuopio 20.3.2017

HALLITUS

Markku Rossi

Lauri Tirkkonen

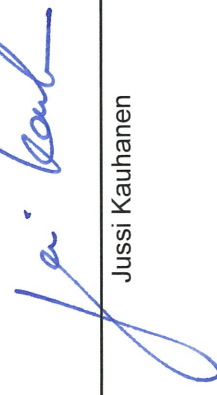
Riikka Pirkkalainen
MARJAMAAN
PITÄNGEN

Pirjo Niemitz

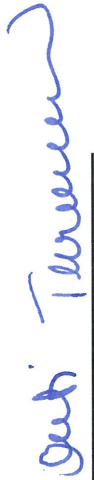
Jaakko Kekoni

Jussi Kauhanen

Minna Reijonen

Outi Turunen

Pekka Kaartinen

Leena Kaulamo

Jukka Pelkonen

Risto Miettunen

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Olemme antaneet suorittamastamme
tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Kuopio _____.2017

Paula Hellen-Toivanen
JHTT-tilintarkastaja
KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy
JHTT-yhteisö